Møte mandag den 4. desember 2006 kl. 12

President: Eirin Faldet

Dagsorden (nr. 26):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007, kapitler under Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet, konstitusjonelle institusjoner (rammeområde 14)
(Budsjett-innst. S. nr. 10 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om distrikts- og regionalpolitikken – Hjarte for heile landet
(Innst. S. nr. 56 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 21 (2005-2006))
3. Forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 30. november 2006 (jf. Innst. O. nr. 20):
«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til full avgiftsmessig likebehandling av forvaltningstjenester som boligbyggelagene yter til tilknyttede borettslag og til frittstående borettslag og sameier.»
4. Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg-Irene Østrem på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 30. november 2006 (jf. Innst. O. nr. 21):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endring i kommuneloven som gjør at kommunestyrer får et større utvalg av samarbeidsmodeller for interkommunalt samarbeid å velge mellom.»
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om tilleggsbevilgninger til Utlendingsdirektoratet – oppfølging av tiltak i NOU 2006:14 Gransking av Utlendingsdirektoratet
(Innst. S. nr. 50 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 3 (2006-2007))
6. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Anne Margrethe Larsen og Lars-Henrik Michelsen om å innføre et kjærestevisum for utenlandske statsborgere med norsk kjæreste
(Innst. S. nr. 51 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:85 (2005-2006))
7. Forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 16. november 2006 (jf. Innst. O. nr. 9):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endringer i kommuneloven og valgloven slik at kommunestyrer og fylkesting selv velger valgmetode for valg av ordfører og varaordfører.»
8. Forslag fra stortingsrepresentant Vera Lysklætt på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 16. november 2006 (jf. Innst. O. nr. 9):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som ikke er basert på gjennomgående representasjon, slik at kommunelovens øvrige bestemmelser om kjønnsbalanse og valgbarhet, blant annet valg av personer under 18 år, ivaretas.»
9. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kari Lise Holmberg, Olemic Thommessen og Bent Høie om utvidelse av åpningstiden i offentlig sektor
(Innst. S. nr. 47 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:109 (2005-2006))
10. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer under enkelte kapitler på statsbudsjettet for 2006 under Helse- og omsorgsdepartementet som følge av situasjonen i Midtøsten
(Innst. S. nr. 35 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 81 (2005-2006) Kapitlene 702, 720 og 732)
11. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Inge Lønning, Martin Engeset og Bent Høie om en kompetanseplan for å rekruttere flere kvalifiserte arbeidstakere til pleie- og omsorgssektoren
(Innst. S. nr. 36 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:88 (2005-2006))
12. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Peter Skovholt Gitmark, Olemic Thommessen, Trond Helleland, André Oktay Dahl og Martin Engeset om å innskrenke de statlige begrensningene for salgstid for øl og annen alkoholholdig drikk mv. i butikk
(Innst. S. nr. 37 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:108 (2005-2006))
13. Interpellasjon fra representanten Inge Lønning til helse- og omsorgsministeren:
«Rehabilitering handler om å gi mennesker som har vært utsatt for sykdom eller skade, en ny mulighet for selvstendighet og aktiv deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. I St.prp. nr. 1 (2006-2007) fra Helse- og omsorgsdepartementet heter det under omtalen av kap. 726 post 21 at habilitering og rehabilitering fortsatt ikke har tilstrekkelig prioritet. En undersøkelse foretatt av SINTEF på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet dokumenterer svikt i rehabiliteringstilbudet både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten. Dette er paradoksalt sett i lys av det høye antallet av mennesker i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidslivet. Et bedre tilbud om habilitering og rehabilitering vil både bidra til bedre livskvalitet for pasientene og samtidig sikre at flere kan være yrkesaktive. Hva vil statsråden gjøre for å styrke kapasiteten og kvaliteten innenfor habilitering og rehabilitering?»
14. Referat

Presidenten: Representantene Morten *Høglund*, Trond *Helleland*, Olav Gunnar *Ballo*, Alf Ivar *Samuelsen* og Sigvald Oppebøen *Hansen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra den oppnevnte stortingsdelegasjon til Tyrkia foreligger søknad om permisjon undertegnet av delegasjonens leder, Stortingets president Thorbjørn Jagland. Søknaden gjelder permisjon i dagene 4. og 5. desember for Stortin-

gets president Thorbjørn Jagland og representantene André Oktay *Dahl*, Sigrun *Eng*, Heikki *Holmås*, Henning *Skumsvoll* og Lars *Sponheim*.

Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
   For Vest-Agder fylke: Kjell Ivar *Larsen*
   For Akershus fylke: Cathrin *Bretzeg*
   For Buskerud fylke: Nina *Mjøberg* og Stein-Roar *Eriksen*
   For Hordaland fylke: May Britt *Vihovde*
   For Oslo: Akhtar *Chaudry*
2. Nina Mjøberg og Stein-Roar Eriksen innvelges i Lagtinget for den tid de møter for henholdsvis Stortingets president Thorbjørn Jagland og representanten Sigrun Eng.

Presidenten: Nina Mjøberg, Kjell Ivar Larsen, Stein-Roar Eriksen, May Britt Vihovde og Akhtar Chaudry er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i dag og resten av inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen.

– Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen anses enstemmig valgt som settepresidenter for inneværende ukes møter.

Statsråd Heidi Grande Røys overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Fra Statsministerens Kontor foreligger følgende brev til Stortinget, datert 1. desember 2006:

> «I statsråd for H.M. Kongen holdt på Oslo slott 1. desember 2006 kl. 1100 er bestemt:
>
> Stortingsrepresentant Karl Eirik Schjøtt-Pedersen utneves til statssekretær for statsminister Jens Stoltenberg.
>
> Konstituert statssekretær Hilde Singsaas utnevnes til statssekretær for statsminister Jens Stoltenberg.
>
> Statssekretær Lars Erik Flatø gis etter søknad avskjed i nåde fra embetet som statssekretær for statsminister Jens Stoltenberg.
>
> Statssekretær Krishna Chudsama gis etter søknad avskjed i nåde fra embetet som statssekretær for statsråd Karita Bekkemellem.»

Det refererte brevet foreslås vedlagt protokollen. – Det anses vedtatt.

Første vararepresentant for Finnmark fylke, Alf E. *Jakobsen*, tar sete som representant for den tid representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen er statssekretær.

Sak nr. 1

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007, kapitler under Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet, konstitusjonelle institusjoner (rammeområde 14) (Budsjett-innst. S. nr. 10 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007))

Lodve Solholm (FrP) [12:06:44] (leiar i komiteen): Eg er ikkje saksordførar åleine, og eg reknar med at nokre av dei andre saksordførarane også vil nemne sine spesifikke område, men komiteen legg med dette fram si innstilling, Budsjett-innst. S. nr. 10, om budsjett for Det kongelege hus, Stortinget og underliggjande institusjonar, Sivilombodsmannen, EOS og Riksrevisjonen. Innstillinga er bygd på rammene som var gitt i Innstilling S. nr. 1 og vedtekne i Stortinget 28.11.06. Som vanleg er det ei samrøystes innstilling frå kontrollkomiteen. Der er nokre få særmerknader, som moglegvis vil bli kommenterte av dei partia som har dei.

Når det gjeld det området som eg har spesielt ansvar for, Sivilombodsmannen, vil eg berre enno ein gong understreke viktigheita av Sivilombodsmannens rolle i vårt samfunn, og den gode og nyttige jobben som den institusjonen gjer. Eg vonar at Stortinget også for framtida vil leggje forholda til rette slik at enkeltmenneska kan føle at det er ein institusjon som kan hjelpe dei på ein del område der dei slit mot overmakta, for å seie det slik.

Med desse få orda tilrår eg innstillinga frå komiteen.

Carl I. Hagen (FrP) [12:08:36]: Jeg vil bare knytte noen få ord til Det Kongelige Hoff og apanasjene og Riksrevisjonen, som jeg er saksordfører for. I forbindelse med arbeidet med budsjettet har komiteen vært på befaring på Oscarshall og Kongsseteren og mottatt en redegjørelse for forskjellige prosjekter fra hoffsjefen og hans stab som komiteen fant meget nyttig. Også på Oscarshall gjøres det nå omfattende arbeid, i likhet med det som tidligere har vært igangsatt på Bygdøy Kongsgård og også på Slottet og Skaugum. Det har vist seg at vedlikehold, modernisering og utviklingsarbeid når det gjelder alle disse eiendommene, nok har ligget nede i tidligere tider. Det har derfor vært nødvendig med omfattende oppgradering av dem de senere årene.

Jeg vil gjerne gi uttrykk for at jeg håper at vi får et godt system som tar vare på alle de eiendommer som kongefamilien eier, og som de disponerer, slik at det blir brukt mer på normalt vedlikehold enn på store oppgraderinger som skyldes mangel på vedlikehold. Vi er glade for det nye systemet som etter et utvalgsarbeid i 2002 er gjennomført når det gjelder fordelingen av hvilke utgifter som dekkes av apanasjen, og hva som dekkes over statsbudsjettet, særlig den nye post 51 Særskilte prosjekter. Systemet skal evalueres etter 10 år, og det er jo slik at apanasjene nå justeres i takt med lønnsutviklingen.

Jeg vil gjerne gi uttrykk for at jeg håper at dette ikke fjerner den eventuelle nødvendige fleksibilitet. Dersom aktiviteten til kongefamilien tilsier at det er en vekst i ar-

beidet, bør det være en fleksibilitet også når det gjelder fastsettelsen av apanasjen i den tiden det nye systemet er i virksomhet, og eventuelt også fleksibilitet før evalueringen om en del år.

Det er altså en samlet komite som konstaterer at det nye budsjettsystemet virker bra. Komiteen sier også at den er klar over at apanasjen dekker normale drifts- og vedlikeholdsutgifter også for de private eiendommer som Prinsehytta og folkegaven Kongsseteren. Det var en folkegave, og da burde det også være slik at folket har et visst ansvar for den videre. Komiteen slår fast at den legger til grunn at nødvendig periodevis oppgradering og utvikling av disse eiendommene kan inngå i bevilgningen på kapittel 1 post 51.

Jeg har også lyst til å nevne at Kongehuset betyr veldig mye for nasjonen. Vi har sett at utenlandsreiser, som nå også kronprinsparet foretar, med betydelige og store delegasjoner, er av stor nytteverdi for norske arbeidsplasser. Dette er et viktig arbeid, og jeg håper at departementet vil sørge for at det moderne kongehus også har de moderne hjelpemidler som er nødvendige for all type virksomhet. Jeg går ut ifra at den prosess som er forut for budsjettforslagene fra Regjeringen, er en inngående og god prosess, som også involverer regjeringsmedlemmer.

Når det gjelder Riksrevisjonen, er det en samlet komite som gir ros og støtte til at Riksrevisjonen også engasjerer seg i arbeidet med bistand, og jeg er glad for at det opprettes en internasjonal seksjon med ansvar for utvikling av andre lands riksrevisjoner, som en del av norsk bistand.

Etter diskusjon med Utviklingsdepartementet er Riksrevisjonen kommet til at det bør være bevilgninger på Riksrevisjonens budsjett som dekker disse utgiftene. Riksrevisjonen sier at de for 2007 regner med å ha midler nok, men tar et forbehold om å komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett til våren.

Slik jeg ser det, ville det være nyttig om Riksrevisjonen også drøftet om den delen av Riksrevisjonens kostnader som er bistand til å bygge opp riksrevisjoner i andre land, kanskje fremkommer også i statsbudsjettet. Det vil være opp til departementet å vurdere om det skal synliggjøres, i og med at det allikevel i regnskapene blir satt opp slik at det kan rapporteres som ODA-bevilgninger og inngå i ODA-systemet.

Jeg vil også gi kompliment og støtte til Riksrevisjonens arbeid gjennom INTOSAI, som er en fellesorganisasjon for å styrke riksrevisjoner rundt omkring i verden, og det vil være fint om sekretariatet, som nå altså er i Oslo, etter at Canada har hatt det tidligere, også intensiverer arbeidet med å samle innsatsen for å bygge ut gode riksrevisjoner i utviklingslandene. Det har, slik jeg forstår det, vært tendenser til konkurranse mellom ulike lands riksrevisjoner om å yte bistand. Da går man i bena på hverandre, og det er ikke noe lurt. Også her kunne det være nødvendig og fornuftig med samordning, og gjennom sekretariatsledelsen i INTOSAI burde man også her kunne gå foran.

Det er klart at det å bygge opp gode riksrevisjoner, som skal prøve å hindre korrupsjon og få «good governance» – godt styresett – i disse landene, vil være av voksende betydning. Mange tiårs erfaring med bistand har vist at altfor mye går bort på grunn av korrupsjon og dårlige styringssystemer. Her håper jeg også at Regjeringen vil legge forholdene best mulig til rette og gi den støtte som er nødvendig på de forskjellige områder som den kan, til Riksrevisjonens internasjonale arbeid, både direkte og gjennom INTOSAI, for å få bedre og skikkelige riksrevisjoner i utviklingslandene.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:15:52]: Rammeområde 14 er ikkje den delen av statsbudsjettet som pleier å påkalla størst merksemd. Slik er det heller ikkje i år. Etter Senterpartiet sitt syn er det ei god grunngiving for dei justeringane som er lagde inn, både for Kongehuset, Stortinget og Riksrevisjonen.

Dess meir overraskande er det at Høgre faktisk føreslår eit kutt på nærmare 40 mill. kr i ramma. Riksrevisjonen blir med deira forslag redusert med 20 mill. kr. Men som saksordførar for Stortinget og det budsjettforslaget finn eg det særleg interessant å høyra noko meir utover dei knappe kommentarane som Høgre sjølv gir i budsjettet sitt, om kor det er dei ynskjer å kutta overfor Stortinget. Her er altså eit forslag som gjeld Stortingets ombodsmann, på 1,8 mill. kr. Eg oppfattar at Høgre ynskjer dagens ramme vidareført utan nokon auke, noko som i praksis betyr ein reell reduksjon.

Så ser eg at Stortinget ber om midlar til førehandsavtalar om utskifting av nokre av husværa. Det er meldt her 30–35 husvære. Det finn ikkje Høgre grunn til å vera med på. Men så føreslår dei 2,5 mill. kr i kutt utover det på Stortinget. Då er jo spørsmålet: Kva del av Stortinget si verksemd er det Høgre no synest har blitt for romsleg? Det er jo kjent at Høgre har bygt opp ein eigen buffer i stortingsgruppa. Eg har ikkje oppfatta at dei har synst at løyvingane til gruppene har vore for rause. Er det administrative stillingar? Er det betjentkorpset? Er det tryggleiksseksjonen? Det kunne det vore interessant å få høyra litt meir om.

Kristeleg Folkeparti føreslår 5 mill. kr i kutt på Stortinget. Dei viser kor dei vil bruka midlane. Dei vil ta 5 mill. kr av Stortinget sitt budsjett til gjenoppbygging i Nord-Israel. Men heller ikkje der er det sagt noko meir om kor kuttet eventuelt bør takast.

Svein Roald Hansen (A) [12:19:24]: Bare noen få merknader. Som komitelederen sa, er det en enstemmig innstilling, og slik blir det gjerne når rammene er lagt. Men i likhet med foregående taler føler jeg også at det kunne være på sin plass om representanten fra Høyre begrunnet noe nærmere sine forslag om kutt. På Stortinget ligger det for så vidt en merknad inne, men ikke når det gjelder reduksjonen i rammene i Høyres alternative statsbudsjett, som heldigvis ikke blir vedtatt, på 20 mill. kr til Riksrevisjonen og 1,8 mill. kr til Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Det er jo kutt på henholdsvis om lag 5 og 7 pst., så det er ikke noen småkutt vi snakker om. Det ville nok bli merkbart på aktiviteten på disse områdene, så det kunne være på sin plass å få en begrunnelse fra Høyres side.

Ola T. Lånke (KrF) [12:20:41]: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa gjorde en liten visitt til Kristelig Folkeparti helt på slutten av sitt innlegg. Før jeg går inn på det, vil jeg bare understreke at Kristelig Folkeparti også stiller seg helt og holdent bak de merknader som ligger i innstillingen, og som alle har sluttet opp om, og jeg viser til de ulike saksordføreres innlegg så langt.

Spørsmålet om støtte til gjenoppbyggingen i Nord-Israel ble tatt opp i finanskomiteen i forbindelse med finansinnstillingen. Bakgrunnen var Kristelig Folkepartis alternative budsjett, som hadde et forslag om dette. Det var derfor naturlig at det ble lagt inn en henvisning til det også i denne innstillingen så vel som i innstillingen til budsjettet for Utenriksdepartementet.

Krigshandlingene mellom Israel og Libanon førte som kjent til store ødeleggelser i Libanon, og Norge bidrar jo med betydelige beløp til gjenoppbyggingen der. Raketter mot Israel har også ført til materielle ødeleggelser i Israel, særlig i nord. Kristelig Folkeparti har ønsket at Norge skulle vise solidaritet med befolkningen i Israel på denne måten, og vise det gjennom en symbolsk handling. Det er bakgrunnen for vårt forslag i finansinnstillingen om å redusere bevilgningen til Stortinget med 5 mill. kr. 5 mill. kr er ikke så mye penger i gjenoppbyggingssammenheng. Det er mer for et symbolsk beløp å regne. Ved å la pengene gå fra Stortingets bevilgning ville det bli en solidaritetshandling direkte fra Stortinget. Vi synes det kunne ha vært fint å vise det på denne måten. Vi har regnet litt på det – totalbevilgningen til Stortinget er på godt og vel 800 mill. kr, og det vil utgjøre omtrent 0,6 pst. av dette. Jeg er kjent med at Fremskrittspartiet har fremmet et lignende forslag i merknadene i budsjettinnstillingen fra utenrikskomiteen, men de ønsker å ta pengene fra bistanden til de fattige land.

Vi valgte å gjøre det på denne måten. Vi har jo ved mange anledninger vært med og bevilget penger til gode formål, og ofte har man også kuttet på områder, ikke minst innenfor offentlig forvaltning, der det har smertet, uten at det har vært gjort så nøye rede for hvor det skulle tas. Det svir alltid når en er utsatt for reduksjoner i bevilgninger, enten det er her eller der. Det vet vi. Denne gang syntes vi det var riktig at det var vi selv som skulle svi litt, kanskje. Jeg tror ikke det er betydelige smerter det dreier seg om i denne sammenheng. Jeg tror dette ville vært forholdsvis lett å håndtere for Stortinget. Jeg vil bare antyde at det går jo an å utsette en del av de oppussingene og bygningsmessige rehabiliteringene som har vært planlagt. Hvis man ønsker å vise solidaritet, tror jeg at man må ha råd til også av og til å la det ramme en selv.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, se side 873)

Sak nr. 2

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om distrikts- og regionalpolitikken – Hjarte for heile landet (Innst. S. nr. 56 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 21 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:25:30] (ordfører for saken): I Norge har vi hatt en sterk tradisjon for å bruke politiske virkemidler for å nå felles samfunnsmål. Et av målene har vært å ha en jevn befolkningsutvikling i hele landet, i by og bygd. Derfor har vi brukt virkemidler til å spre verdiskapingen og å ha en verdiskaping der råvarene er. Gjennom lovstyring, gjennom råfisklov, gjennom konsesjonslov, gjennom støtteordninger som SND, gjennom energi- og industriutbygging, ja gjennom en rekke virkemidler har vi sikret verdiskaping rundt omkring i hele landet.

Vi har også hatt et likhetsideal i forhold til tilgangen på offentlige velferdsgoder. Vi har hatt utbygging av lokalsykehus, av distriktshøgskoler, vi har valgt å ha en finmasket kommunestruktur med gode lokale velferdstjenester, og vi har brukt statlige og kommunale virkemidler for å legge til rette for et variert kulturliv i hele landet. Dagens spredte bosetting er en konsekvens av en rekke politiske og individuelle valg.

Før valget i 2005 gikk mye av den politiske debatten på den ene siden nettopp rundt viljen til å bruke politiske virkemidler til å nå felles mål, og på den andre siden rundt troen på at det er markedet alene som skal styre utviklingen. I komiteinnstillingen er det lett å finne igjen denne politiske skillelinjen. Det kan graderes. Først kommer Fremskrittspartiet, så kommer Høyre, så kommer Venstre, og så kommer Kristelig Folkeparti. Fremskrittspartiet er helt tydelig, da de i sin hovedmerknad sier rett ut at det er markedet som «skal styre bosettingsmønsteret» i Norge. Så selv om en er enige om mye, er det en klar skillelinje, og den går på viljen og troen på at politikken kan brukes til å nå felles samfunnsmål.

På høringen i forbindelse med distriktsmeldingen var det ti organisasjoner som kom. Av dem var det seks ungdomsorganisasjoner. Alle hadde en offensiv fokusering, der de pekte på mulighetene og hvilken rolle de kunne spille, og hvilken rolle samfunnet kunne spille for å få til en god utvikling i hele landet. Det gnistret i engasjement for Distrikts-Norge på vår komitehøring, og for å være helt ærlig er det ikke på alle komitehøringer det gnistrer. Jeg tar det som et lite tegn på at nettopp på en høring om

distriktspolitikk er det det skjer at det kommer ungdomsorganisasjon etter ungdomsorganisasjon, og at de er offensive. Politikk for unge og distriktspolitikk hører sammen. For skal vi lykkes med å ha en jevn utvikling i hele landet, er det de unge som sitter på nøkkelen.

Sentio/Norsk Statistikk gjennomførte en meningsmåling i sommer som viste at seks av ti unge ville bo på bygda, og at 34 pst. av bybeboerne kunne tenke seg å flytte ut av byen. I fjor viste den tilsvarende undersøkelsen at flertallet ønsket å bo i by. Trenden er altså i ferd med å snu. Flere ser positivt på å flytte ut og flytte til bygda. Alle, utenom Fremskrittspartiet, har i sine merknader vektlagt hvor viktig det er å ta den trenden på alvor, og hvor viktig det er å tilpasse virkemidlene til ungdom som ønsker å bosette seg ute på bygda. Det er tre elementer som et bredt flertall i komiteen løfter opp:

1. Attraktive arbeidsplasser. Skal unge flytte ut, må en ha attraktive arbeidsplasser.
2. God lokal velferd, med barnehageutbygging, skole, trygghet rundt velferden.
3. Godt fritids- og kulturtilbud.

Det er de tre elementene alle utenom Fremskrittspartiet løfter opp i komiteinnstillingen, og det er helt i tråd med Regjeringens satsing i både budsjett og melding. Regjeringen viser handlekraft i forhold til de tre tingene som komiteen løfter:

1. Gjennom gjeninnføringen av differensiert arbeidsgiveravgift og satsingen på samferdsel legger man til rette for gode og varierte arbeidsplasser i hele landet.
2. Gjennom den massive styrkingen av kommuneøkonomi og innretningen i forhold til en gedigen barnehageutbygging oppfyller en punktet om god lokal velferd.
3. Gjennom kulturløftet som Regjeringen har valgt å prioritere nå to budsjetter etter hverandre, legger en til rette for et godt fritids- og kulturtilbud.

Det er altså godt samsvar mellom de prioriteringer som et bredt flertall gjør i innstillingen til meldingen, og de prioriteringer som Regjeringen gjør. Men det som er den store forskjellen mellom dagens regjeringspartier og de foregående regjeringspartier, er at vi i tillegg til å skrive at vi ønsker å gjøre noe med det, faktisk gjør noe med det i handling, både gjennom kommuneøkonomi, gjennom gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift og gjennom samferdselssatsingen.

Jeg ser fram til en god debatt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [12:30:22]: Det kan virke på representanten som om det går vel i Bygde-Norge. Det er nok litt ulik oppfatning om det.

Bygging av småkraftverk kan være viktig for småkommunene for å kunne skape vekst, og det kan være et virkemiddel til å spre kunnskap og verdier ut i kommunene. Jeg vil spørre representanten om dette med å delegere konsesjonsmyndighet til kommunene. Hvorfor er Regjeringen og Senterpartiet mot det når det kan være med på å styrke lokaldemokratiet og styrke kommunene?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:31:08]: Som representanten Thomsen er vi veldig opptatt av å bruke det potensialet alternativ energi har. Derfor har man i statsbudsjettet begynt å bygge opp et alternativt fond til satsing på bioenergi, småkraftverk, vindkraftverk og andre alternative løsninger. Det er klart at den gedigne satsingen som vi nå ser, vil kunne ha kjempestor betydning for distriktsbosetting, slik som i mitt eget fylke, Hedmark. Men det som vi også har vært opptatt av, er at en skal klare å ha en helhet i forhold til utbyggingen. Det vi legger på plass nå, er økonomiske virkemidler som gjør det lønnsomt å bygge ut både bioenergi, vindkraft og småkraft. Og så er det viktig å ha et lovverk og et reguleringsverk som gjør at en ser en helhet i forhold til de inngrepene den type tiltak medfører.

I sum er den satsingen som Regjeringen gjør nå på alternativ energi, historisk, og jeg er helt trygg på at det kommer til å gi gode ringvirkninger rundt omkring i hele landet.

Kari Lise Holmberg (H) [12:32:12]: Jeg hørte ikke representanten nevne noe om lokal forvaltning i sitt innlegg. Det synes jeg er forunderlig, særlig fordi Senterpartiet i forbindelse med distriktsmeldingen har mange merknader om viktigheten av lokalt selvstyre.

Vi vet at det hersker uklarhet når det gjelder dette, for i vinter startet ordførerne langs hele kysten et opprop for å få større makt i strandsonen. Det er viktig for dem med lokal forvaltning. Regjeringen er høyst uklar i dette spørsmålet, men partiet SV er klokkeklart og ønsker en sterk statlig styring.

Nå kommer snart regionalmeldingen. Der har vi de samme konfliktlinjene – lokal forvaltning kontra hvor mye som skal bestemmes av et sentralt styre.

Senterpartiets mange uttalelser om viktigheten av det lokale nivået ser ut til å ha trange kår i Regjeringen. Mener senterpartirepresentanten at innholdet i Regjeringens politikk er i samsvar med Senterpartiets standpunkt i saker om lokal forvaltning?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:33:18]: Svaret på det er ja. Jeg synes det er hyggelig å høre at representanten fra Høyre begynner å bekymre seg for den lokale forvaltningen, for i Høyres program omtaler en jo fylkesmannen i glade ordelag, men ønsker å nedlegge det folkevalgte mellomnivået. Det er jo nettopp dette vi ønsker å gjøre: å styrke det lokale skjønnet gjennom å styrke et godt mellomnivå, istedenfor å ha statlig styring på mellomnivået. Der er jo Høyre den fremste talsmannen for embetsmannsstaten, mens vi ønsker det lokale selvstyret.

Det har vi i Senterpartiet ført opp i forbindelse med bevilgningene til kommunene. Vi har stilt det fritt, for vi har stor tro på det lokale vettet og det lokale skjønnet. Derfor ønsker vi også å ha en forvaltningsreform der vi styrker mellomnivået og sikrer en finmasket kommunestruktur for å sikre nærheten til den enkelte og for å få gode lokale beslutninger.

Bjørg Tørresdal (KrF) [12:34:15]: Det ble sagt at det er vilje og tro når det gjelder distriktene i Norge. Og

det er bra. Det ble sagt at det er bred enighet – det gjelder nesten alle partiene på Stortinget – om at det er arbeidsplasser, lokal velferd, frivillighet og kultur som er bærebjelkene i en god distriktspolitikk.

Men så er det ikke bare vilje en må ha, en må òg ha evne. For når det kommer til frivillighetspolitikken, har nok denne regjeringen sviktet noe. Kan representanten fra Senterpartiet si at dette var en engangssak – at en vil komme sterkt tilbake når det gjelder frivillighetssatsing i kommende statsbudsjett?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:34:54]: For det første vil jeg si at det viktigste vi kan gjøre for frivillig sektor, er å styrke kommuneøkonomien. I løpet av to år er den blitt styrket med 18 milliarder kr. Det betyr enormt mye for lokale lag og organisasjoner at man har en velfungerende kommunal sektor.

For det andre har vi – i motsetning til den foregående regjering – ikke kuttet i støtten til Frifond; vi har styrket den. Vi har ikke kuttet i støtten til Voksenopplæringsforbundet; vi har økt den. Og vi har nå i budsjettforhandlingene på Stortinget lagt forholdene bedre til rette for frivillig sektor enn de var i utgangspunktet. Så vi har egentlig ganske god samvittighet i forhold til den jobben vi har gjort. Vi kommer til å gjøre enda mer, og vi kommer også til å gjøre mer i forbindelse med budsjettbehandlingen i kommunalkomiteen for å styrke frivillige organisasjoner. Så vi er på lag der, og vi er veldig glade for det brede engasjementet som seks ungdomsorganisasjoner hadde i distriktshøringen. Vi ser viktigheten av det, og derfor styrker vi det der vi kan styrke det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Inger Løite (A) [12:35:59]: Arbeiderparitet, SV og Senterpartiet har sammen lagt en ny kurs for distrikts- og regionalpolitikken. Vi kan ikke vedta hvor folk skal bo. Vi ønsker heller ikke å vedta hvor folk skal bo. Med noen unntak kan vi heller ikke vedta hvor bedrifter skal etableres. Vi kan ikke sitte på Stortinget og bestemme hvem som skal bli fiskere, bønder, lærere, eller hvor mange eller hvem som skal etablere nye bedrifter.

Det storting og regjering kan gjøre, og som de rødgrønne nå gjør, er å gi folk et reelt valg. Vi gir folk frihet til å bosette seg der de vil, til å kjenne trygghet for at det er liv laga å satse på bolig, arbeid og utdanning i distriktene.

Årsaken til den sterke sentraliseringen de siste tiår er jo først og fremst at de unge flytter fra mindre steder til byområder for å ta utdanning. I tillegg ser vi at unge kvinner i større grad enn menn flytter fra hjemstedet. Og det har ført til at vi har fått en slags forgubbing i distriktene. Derfor trenger vi flere ungdommer, og vi trenger flere kvinner som tør satse i bygdene i Norge.

Jeg er derfor spesielt glad for at ett av tiltakene fra Regjeringen er at det skal lages en nasjonal handlingsplan for kvinnelige gründere. Det er viktig slik det beskrives i meldingen, at forholdene legges til rette, slik at det er mulig å være både selvstendig næringsdrivende og ha omsorg for barn.

Et annet tiltak som har dokumentert effekt på etablering av nye arbeidsplasser for ungdom, er entreprenørskap i utdanningen. Derfor er det riktig og viktig at bevilgningene til dette formålet er mangedoblet siden 2005.

Jeg er selv fra ei lita bygd i Aust-Agder, og der kjenner vi problematikken med at ungdommer forsvinner fra bygda, veldig godt. Mange av dem som har bodd utenfor bygda noen år, og som nå er i etableringsfasen, sier at de godt kan tenke seg å flytte tilbake, men da er det en forutsetning at det er attraktive arbeidsplasser å komme tilbake til, eller at det ligger til rette for dem som ønsker å skape sin egen arbeidsplass. Jeg er derfor veldig glad for den tydelige ungdomsprofilen som ligger i meldingen.

Vi etablerer nå et bredt spekter av distrikts- og regionalpolitiske tiltak som kan medvirke til å bygge opp under optimisme og framtidstro i mange distriktskommuner. Vi har fått et løft innen samferdselssektoren og en god politikk for stabilitet og utvikling i primærnæringene. Og vi skal i løpet av 2007 sørge for at hele landet får tilgang til bredbånd.

I budsjettet for inneværende år ble regionaltilskuddet i inntektssystemet styrket med 225 mill. kr. Arbeiderpartiet er sterk tilhenger av at vi skal ha tre forvaltningsnivåer i Norge. Vi ønsker å styrke det regionale nivået med å overføre oppgaver fra staten, uansett hvordan den geografiske inndelingen vil bli. Om det blir om lag som i dag, eller om det blir større regioner, er det regionale nivået et viktig instrument for å få til en utvikling i distriktene. Vi gjeninnfører differensiert arbeidsgiveravgift. Det er tverrpolitisk enighet om at dette er et uvurderlig virkemiddel i distriktspolitikken.

Fremskrittspartiet er det partiet som desidert har mest penger å bruke til gode formål, og som påberoper seg å være et parti for folk flest. Da må vi vel også tro at de regner med dem som bor i distriktene. Hele 23 flere oljemilliarder vil dette partiet bruke, men i de distriktspolitiske virkemidlene kutter de kraftig. Fremskrittspartiet nær halverer bevilgningene her. Det samme gjør de i landbruksoverføringene. Det er dette de mener er mulig å gjøre i løpet av ett budsjett – tenke seg til hva de da kunne få til i løpet av en fireårsperiode!

Vi vet at en annen forutsetning for å få unge og kvinner til å satse i Bygde-Norge, er at det er gode skoler der, gode barnehagetilbud og aktivt og variert fritids- og kulturtilbud. Derfor har Regjeringen, som den lovte i valgkampen, gitt kommunene en mulighet til å levere bedre velferdstjenester. Kommunenes samlede inntekter for 2006 og 2007 er styrket med hele 18 milliarder kr, fordi vi vet at kommuneøkonomien er bunnplanken i distriktspolitikken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [12:40:40]: Det er paradoksalt at Regjeringen ønsker å kartlegge kostnader knyttet til økende sentralisering og viser til at det er fullt mulig å komme med vitenskapelig funderte analyser på bakgrunn av disse tallene.

Spørsmålet mitt til representanten er derfor: Hva skal man gjøre med disse tallene? Hvilke tiltak ønsker man å sette i gang, ut fra disse vel funderte analysene?

Inger Løite (A) [12:41:09]: I motsetning til Fremskrittspartiet vet vi at det faktisk er veldig mange mennesker som ønsker å bo i Distrikts-Norge. Derfor ønsker vi å kartlegge det reelle behovet og på alle måter legge til rette til for at vi skal få til en utvikling.

Bent Høie (H) [12:41:45]: I 2004 kåret Telemarksforskning den kommunen som var best til å legge til rette for næringsutvikling. Den kommunen som vant, var Ølen kommune – til tross for at kjennetegnet ved kommunen er at den ikke har en eneste ansatt som jobber med næringsutviklingsapparatet. Ordføreren fra Senterpartiet framhevet at det er næringslivet som må ta hovedæren for den positive trenden, samtidig som kommunen legger til rette for å være en ja-kommune som svarer raskt på henvendelser fra næringslivet.

En forutsetning for å kunne ha en slik utvikling i kommunen vil imidlertid være at de har beslutningsmyndighet i viktige saker som også dreier seg om muligheten for næringsetablering.

Hva er årsaken til at en i denne meldingen ikke kommer med et eneste konkret tiltak for å overflytte makt fra stat og fylke til kommunene og gi kommunene større selvstendighet og utnytte de positive ressursene de faktisk har?

Inger Løite (A) [12:42:51]: Vi mener, i motsetning til Høyre, at fylkeskommunen er et viktig instrument for å utvikle distriktene.

Næringsutvikling går på tvers av mange kommunegrenser, og det regionale nivået er dyktig til å håndtere alle typer aktører. Derfor ser vi at fylkeskommunen kan være en hjelp og ha et ubyråkratisk og godt partnerskap med kommunene.

Bjørg Tørresdal (KrF) [12:43:38]: Representanten nevnte regionreformen i sitt innlegg, og det er jeg glad for. Vi går spennende dager i møte når Regjeringen nå skal legge fram en melding om nye oppgaver til de nye folkestyrte regionene våre.

Så ble det sagt fra representanten at dette uansett vil styrke lokaldemokratiet. Men er ikke representanten enig i at jo flere oppgaver, jo mer helhetlige oppgaver som det nye folkevalgte nivået får, jo mer vil det styrke muligheten til å få til ting på kryss og tvers av sektorer lokalt? Både samferdsel, næringsutvikling og kultur kan jobbe sammen lokalt. Ville det ikke være bra om en fikk omfattende oppgaver overført til de nye regionene?

Inger Løite (A) [12:44:28]: Nå skal vi ikke foregripe begivenhetenes gang her. Vi får vente til oppgavemeldingen kommer med å se hvilke oppgaver de nye regionene skal få. Men uansett hva det blir, tror jeg det er viktig både for Regjeringen og for Kristelig Folkeparti at det regionale nivået blir styrket med flere oppgaver.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ib Thomsen (FrP) [12:45:12]: Det har kommet en del påstander fra denne talerstolen om at Fremskrittspartiet er et distriktsfiendtlig parti. Det vil jeg prøve å motbevise, og jeg vil opplyse representantene om at det også bor FrP-ere ute i distriktene. Alle er ikke samlet i Oslo.

Jeg har også merket meg at denne regjeringen har som mål å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. I et svar på et skriftlig spørsmål klargjør kommunal- og regionalministeren hva dette innebærer, og jeg er glad for at statsråden erkjenner at verken Regjeringen eller Stortinget, ja heller ikke Fremskrittspartiet, kan vedta hvor folk skal bo.

Markedet har regulert den geografiske spredningen av arbeidsplasser. Dagens bosettingsmønster er et resultat av hvordan markedet fungerte i tidligere tider. Eksport av sjømat har f.eks. i flere hundre år sørget for en spredt bosetting langs kysten. Framveksten av småbyene langs sørlandskysten skyldes i stor grad gode tider i den internasjonale seilskutebransjen.

Fremskrittspartiet er av den oppfatning at folks frie valg skal styre bosettingsmønsteret i framtiden også. Fremskrittspartiet synes den femte av de utfordringene Regjeringen lister opp for å nå de distrikts- og regionalpolitiske målene, er interessant. Jeg tolker dette som at Regjeringen er på glid mot å være positiv til sentralisering innad i den enkelte landsdel – og det vil være en endring i det som har vært offisiell norsk politikk de siste 50 årene.

Jeg er enig i Regjeringens mål om å redusere avstandshindre, bl.a. i form av økte stamveiinvesteringer. En framsynt regjering burde ha gått mye lenger enn det som gjøres. Jeg viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det legges opp til økte infrastrukturinvesteringer. Tar man kontakt med lokalpolitikere og ordførere sier de vei, vei, vei – det kan være det viktigste for å opprettholde bosettingen i kommunene. Reduserte transportkostnader nevnes ofte, sammen med lavere drivstoffavgifter og billigere biler.

Oslo-regionen er den eneste byregionen i Norge som har en størrelse og sammensetning som kan måle seg med andre storbyregioner i Europa. Fremskrittspartiet mener derfor at Regjeringen må legge til rette for at Oslo kan ivareta nasjonale funksjoner som hovedstad for hele landet, samt sin funksjon som motor for verdiskaping og vekst regionalt og nasjonalt. Jeg viser til at storbyenes rolle i verdensøkonomien blir stadig viktigere i takt med at en stor og voksende andel av verdiskapingen finner sted innen tjenesteytende sektor, og at konkurransedyktige norske storbyer vil bety svært mye for Norges konkurranseevne internasjonalt.

Det er viktig at man har vilje til å føre en politikk som innebærer at det skal være et velferdstilbud i distriktene preget av kvalitet og valgfrihet, og der brukeren settes i sentrum. Det viktigste kan ikke være om tjenestene utføres av private eller offentlige tilbydere, men at alle som bor i Norge, skal være trygge på at de får gode velferdstjenester når de trenger det, uavhengig av hvor de bor i landet.

Fremskrittspartiet etterlyser en langsiktig opptrappingsplan fra Regjeringen, hvor det er samsvar mellom

overføringene til kommunene og kostnadene for kommunene. Derfor har vi fremmet et forslag som går på akkurat dette.

Dagens kommuneinndeling ble fastsatt i en tid da befolkningen var mindre og transportmulighetene dårligere. Samtidig har fylkeskommunene mistet sin rolle, og dette forvaltningsnivået utgjør i dag en unødvendig belastning for landets skattebetalere.

Fremskrittspartiet ønsker et nytt system med to forvaltningsnivåer, stat og kommune – noe som ikke er ukjent for dem som sitter i salen i dag – der dagens oppgaver fordeles mellom de to resterende forvaltningsnivåene. Jeg vil slå fast at en tonivåmodell vil ha en rekke fordeler utover de åpenbare kostnadsbesparelsene, bl.a. mener vi det vil styrke lokaldemokratiet, føre til mer desentralisering etter nærhetsprinsippet og økt fleksibilitet.

Statsminister Jens Stoltenberg uttalte på ordførerkonferansen til KS våren 2006 følgende:

> «For meg er det åpenbart at den kommunestrukturen som var riktig før, ikke nødvendigvis er riktig i fremtiden.»

Dette er jeg helt enig med statsministeren i. Dette er en uttalelse som også er i samsvar med kommunenes egen oppfatning av dagens kommunestruktur.

Høsten 2003 satte daværende regjering i samarbeid med KS i gang prosjektet «Framtidens kommunestruktur – kommuner med ansvar for egen utvikling» – et godt prosjekt, etter min mening. Det ble lagt fram en sluttrapport for prosjektet høsten 2005, der alle kommuner deltok. Om lag 10 000 kommunepolitikere deltok i debatten. En gjennomgang av kommunestyrevedtakene viser at bare 25 pst. av kommunene ser på dagens kommunestruktur som tilfredsstillende.

Jeg vil også nevne at Fremskrittspartiet er negativ til boplikt, fordi dette innebærer et alvorlig inngrep i eiendomsretten som både reduserer verdien av folks eiendeler og hindrer fri omsetning av boliger, eiendommer og hytter. Jeg tror også at boplikt vil virke mot sin hensikt ved at den gjør det mindre attraktivt å investere i distriktene.

En sak som jeg ofte får henvendelser om, er at mange kommunepolitikere er negative til Miljøverndepartementets og fylkesmannens innblanding overfor den enkelte kommune i plan- og arealsaker. Fremskrittspartiet ønsker å begrense statens innblanding når det gjelder lokal planlegging. Dette mener vi er lokaldemokrati.

Jeg vil peke på mulighetene for å få mer ut av de pengene som allerede brukes, noe som alle burde være opptatt av. Eksempelvis kan det bety en mer helhetlig planlegging og utbygging ved bruk av samarbeidsløsninger, der private bidrar til drift og bygging av veier. Jeg er noe forundret over at Regjeringen er så negativ til dette virkemidlet.

Fremskrittspartiet mener at klokskap og mest mulig lokalt selvstyre bør være bestemmende for utviklingen i f.eks. kystsonen. Jeg vil advare mot en innskrenking av kommunenes disposisjonsrett over egen strandsone, og jeg mener dette truer lokaldemokratiet. Jeg har tolket statsråden slik at hun er opptatt av en mer differensiert arealpolitikk, noe som jeg synes er en positiv utvikling. Men vi får vente og se om vi ser det i praksis. Det er viktig at de som kjenner sitt lokalmiljø og forholdene der, også tar beslutningene.

Jeg vil vise til at reiselivsnæringen er en bransje i sterk internasjonal vekst. Det er en næring der Norge har en rekke naturgitte fortrinn som bør utnyttes i tråd med en aktiv næringspolitikk, noe som også vil styrke distriktene.

Jeg vil også vise til småskala vannkraftproduksjon som har et stort potensial i Norge. Mulighetene kunne vært utnyttet enda bedre om Norge hadde fått etablert et grønt sertifikatmarked sammen med Sverige. Småskala vannkraft vil kunne gi et ekstra inntektsgrunnlag og styrke muligheten for fortsatt næringsdrift og bosetting i distriktene.

Jeg vil peke på at kraftsalg kan gi en viktig inntekt til gårdbrukere. Dette er en inntekt som vil kunne gi bønder en økonomisk plattform i en tid da inntektene fra tradisjonell gårdsdrift er presset. Det er viktig med en alternativ inntektskilde som kan gi fortsatt livsgrunnlag for gårdsbruk i kommunene. Bygging av småkraftverk innebærer at verdier bygges for framtidens generasjoner, og det gir grunnlag for næringsdrift og bosetting i kommunene. Fremskrittspartiet mener det er viktig å delegere konsesjonsmyndigheten for mikro- og minikraftverk til den enkelte kommune, noe som vi ser på som en styrking av lokaldemokratiet.

Jeg oppfatter det slik at Senterpartiet har liten tro på det lokale selvstyret når man ikke har tro på at kommunestyrene engang kan fastsette en ordførers lønn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arild Stokkan-Grande (A) [12:55:28]: Representanten Ib Thomsen sa innledningsvis at Fremskrittspartiet i denne debatten har blitt anklaget for å være et distriktsfiendtlig parti. Jeg har ikke hørt annet enn at de som tidligere har vært oppe på talerstolen, har påpekt forslaget fra Fremskrittspartiet – og hvilke konsekvenser det vil kunne få. Vi har kanskje tenkt at dette var distriktsfiendtlig politikk, men det var Fremskrittspartiet selv som sa det!

Fremskrittspartiet vil kutte bevilgningene til distriktspolitiske virkemidler med over 1 milliard kr. I landbruksoverføringene vil Fremskrittspartiet kutte med nær 6 milliarder kr. Fremskrittspartiets politikk vil, som alle skjønner, føre til en kraftig sentralisering med avfolkning av distriktene og store pressproblemer i byene.

Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet er veldig enkelt: Hvorfor ønsker Fremskrittspartiet slike dramatiske endringer i Norge? Hva er det Fremskrittspartiet ønsker å oppnå med en slik sentraliserende politikk?

Ib Thomsen (FrP) [12:56:28]: Jeg hadde håpet at jeg gjennom innlegget mitt hadde avklart en del av spørsmålet som representanten stiller, men jeg kan prøve å gjenta det.

Fremskrittspartiet har andre virkemidler når det gjelder distriktspolitikken. Vi satser på vei og infrastruktur, noe som de fleste kommunene ber om. Vi vil gi mer selvrådighet til kommunene for at de selv skal styre sin egen

hverdag, noe som representanten og det partiet han representerer, er sterkt imot. Jeg gav som eksempel dette med konsesjonsmyndighet for småkraftverk og mikrokraftverk, som kunne ha vært en bidragsyter i småkommunene. Det er noe som Arbeiderpartiet ikke ønsker å delegere ut til kommunene.

Så mitt svar er at satsing på infrastruktur og veier, og det at avgiftsnivået må ned, vil gjøre det mer interessant å bo i distriktene.

Rolf Reikvam (SV) [12:57:32]: Jeg vil starte med å gi ros til Fremskrittspartiet, for det er ikke ofte vi ser Fremskrittspartiets sanne ansikt så synlig som i denne innstillingen. I denne innstillingen er det en ren liberalistisk politikk som blir synliggjort. Det er markedet som skal bestemme hvor folk skal bo i dette landet, og de politiske styringer skal begrenses. Vi ser den populistiske kloa på noen få områder, spesielt når det gjelder veibygging – der skal politikerne altså være med på å øke bevilgningene. Men utover det er det markedet som skal styre denne utviklingen. Jeg er enig med Ib Thomsen i at det bor fremskrittspartifolk også i bygdene – det er vel kanskje der de bor, mange av dem iallefall. Så mitt spørsmål til Fremskrittspartiet blir: Bør dette – ut fra den liberalistiske tenkningen om at det er markedet som skal styre – være den siste gangen Stortinget debatterer distriktspolitikk?

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Ib Thomsen (FrP) [12:58:42]: Jeg blir skeptisk når jeg får ros fra SV. Hvis jeg blir kalt for populistisk fordi jeg hører på kommunene, ordførerne og kommunepolitikerne – ja, da er jeg gjerne populistisk.

Jeg tror ikke dette er siste gangen vi diskuterer distriktspolitikk i Stortinget, tvert imot. Jeg tror kanskje det blir viktigere og viktigere når vi ser alle de henvendelsene vi får fra småkommuner rundt omkring i landet – og de etterlyser spesielt veier. De siste henvendelsene nå er fra kommunene rundt Gardermoen. Miljøvernministeren kan ikke ta en avgjørelse på hvor den tredje rullebanen skal ligge, og låser all utvikling både i Ullensaker, Nannestad og Eidsvoll. Det er klart at vi kommer til å diskutere distriktspolitikk i framtiden når en regjering ikke kan ta så viktige avgjørelser!

Bjørg Tørresdal (KrF) [12:59:57]: Dersom Fremskrittspartiet hadde hatt flertall i Norge, ville vi fått et endret bosettingsmønster. Distriktspolitikken hadde vært helt annerledes hvis Fremskrittspartiet hadde fått bestemme, og ikke minst ville vi hatt en mye lavere matforsyning her i landet.

Jeg kommer fra matfylket Rogaland, og de ville nok klart seg med Fremskrittspartiets politikk på Jæren, der det er god inntjening og inntjeningsmuligheter, men i landbruket som drives i Ryfylke og ute i distriktene i Rogaland, ville vi sett massive nedleggelser. Da blir spørsmålet: Hva er det som er problemet med disse gårdene som ligger i Distrikts-Norge, som er helt avhengige av overføringer fra staten? Og når det gjelder veier – Fremskrittspartiet vil satse på veier ute i distriktene. Men ser ikke Fremskrittspartiet at med kutt i landbruket vil det være nedlagte bruk disse veiene vil føre til?

Presidenten: Før representanten Ib Thomsen får svare, vil presidenten minne representanten om å ta opp forslag.

Ib Thomsen (FrP) [13:01:00]: Jeg får notere meg at jeg skal fremme forslagene.

Representanten Tørresdal sier hun kommer fra et matfylke. Ja, mange påstår jo at de kommer fra et matfylke. Jeg kommer fra Akershus, og det produseres mat også i Akershus. Det er klart at landbruksnæringen er under press, og det er den fra alle hold. Det er en utvikling som har foregått over mange år, og det er noe som foregår i hele Europa. Dette tror jeg landbruket må tilpasse seg.

Jeg er uenig med representanten i at vi i Stortinget skal vedta hvor folk skal bo. Det er jeg helt uenig i. Jeg mener at folk selv må finne ut hvor de ønsker å bo, og hvilket livsgrunnlag det er i den enkelte kommune for å kunne bo der. Så Fremskrittspartiet er enig i – og Regjeringen er enig i – at vi ikke kan vedta hvor folk skal bo i dette landet.

Så ønsker jeg å ta opp de forslagene som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Ib Thomsen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Replikkordskiftet er omme.

Kari Lise Holmberg (H) [13:02:33]: Det er ikke vanskelig å ha hjerte for hele dette langstrakte og flotte landet vårt. I Høyre mener vi at enhver må kunne velge hvor en vil bo og arbeide, men da må også forholdene legges til rette for en slik valgfrihet. Det er mennesket som skal stå i sentrum, også i distrikts- og regionalpolitikken.

Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold. Det er viktig å ta vare på og videreutvikle dette mangfoldet. Tro på egne krefter utløser nyskaping og vekst. Høyre ønsker å rendyrke en politisk ja-holdning. Derfor ønsker vi bl.a. å avskaffe den statlige boplikten på landbrukseiendommer. Vi mener det er riktigst at boplikten avgjøres lokalt. Derfor har vi også foreslått å fjerne delingsforbudet i jordloven § 12. Delingsforbudet innebærer en innskrenkning i grunneiers rett til å disponere over egen eiendom og skaper unødvendige hindringer for nye og kreative løsninger på gården. Det vil i framtiden være helt nødvendig å fokusere sterkest på positive sider og muligheter. I Høyre mener vi at meldingen i for liten grad legger opp til en slik offensiv politikk.

Det er viktig for oss å presisere at det ikke er staten som bygger landet, heller ikke i distriktspolitikken. Det er derimot statens oppgave å føre en politikk som legger til rette for at mennesker, virksomheter og institusjoner kan virke og skape verdier for seg selv og for samfunnet. Målet er å ta vare på hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og

utløse verdiskaping i alle landsdeler. Det er viktig å utvikle vekstkraftige regioner i alle deler av landet og bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Dette gjøres best ved å føre en stimuleringspolitikk i stedet for en reguleringspolitikk. Høyre mener det må åpnes for en mer offensiv bygdepolitikk, landbrukspolitikk, reiselivspolitikk, fiskeripolitikk, utdanningspolitikk og gründerpolitikk. Forholdene må legges til rette gjennom politiske vedtak.

Høyre har sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre foreslått at bestemmelsen om trygderettigheter ved svangerskap, fødsel og barneomsorg for selvstendige næringsdrivende må bli som for de offentlig ansatte. Ved å likestille gruppene fremmer vi kvinners muligheter for deltakelse i næringslivet. Dette er et distriktsvennlig og gründerfremmende forslag, som beklageligvis ikke har fått støtte hos regjeringspartiene. Like beklagelig er Regjeringens negativitet til konkurranseutsetting og løsninger innen OPS i samferdselssektoren. I stedet for å la lokale krefter vurdere mulighetene og ta beslutningene har vi nå en regjering som sier at det er staten som skal bestemme, og det er staten som skal bevilge midler. Tiltroen til det lokale virker å være større i taler enn i praksis.

Valgfrihet til bosted krever virksomheter i alle deler av landet. En større del av den verdiskapingen som skapes lokalt, må bli igjen i kommunene. Her er selskapsskatten et viktig virkemiddel. Den skal stimulere til økt aktivitet i kommunen. Høyre vil fortsatt arbeide for at kommunene skal få mer igjen av selskapsskatten. Høyre vil også øke det kommunale skattøret. Vårt budsjettforslag for 2007 har derfor en høyere kommunal skattøre enn Regjeringens. Det gir kommunene en mulighet til å beholde en større del av skatteinntektene til stimulans og til det beste for kommunene. Av de økte inntektene som kommunesektoren har fått i 2005 og i 2006, er over to tredjedeler økte skatteinntekter. Dette viser at regjeringen Bondeviks politikk virket. Mindre skatt har gitt økte inntekter og mer til velferd. Kommuneøkonomi er faktisk avhengig av mer enn størrelsen på de statlige overføringene. Økte skatteinntekter som følge av bedre rammebetingelser for næringslivet er svært viktig for kommunene.

Bosettingen i Distrikts-Norge sikres ikke først og fremst gjennom statlige arbeidsplasser og en serie offentlige virkemidler. Det aller viktigste for å sikre vekstkraftige regioner i hele landet er et næringsliv som er i stand til å ta vare på og skape nye, lønnsomme arbeidsplasser. Vi mener derfor at forbedring av norsk næringslivs betingelser er vårt viktigste distriktspolitiske virkemiddel. Uten et næringsliv som er i stand til å utnytte de store mulighetene til verdiskaping, vil vi være ute av stand til å nå våre ambisiøse mål på dette området. Hovedutfordringen i de mest utsatte områdene er at folk ikke får lov til å ta i bruk lokale fortrinn og naturressurser, samt store avstandsulemper grunnet distriktsfiendtlige avgifter på transport.

Jeg vil hevde at debatten om distrikts- og regionalpolitikken altfor ofte blir en diskusjon om ulike støtteordninger. Det er langt viktigere å sikre rammebetingelser for konkurranseutsatt næringsliv. Skatte- og avgiftslettelser for næringslivet truer ikke velferden, men gir snarere rom for mer velferd gjennom økt verdiskaping. Kaken til fordeling blir større, både i sentrale strøk og i Distrikts-Norge.

Jeg synes det mangler mye på forståelsen når regjeringspartiene konsekvent har negative karakteristikker av Høyres skattepolitikk. Vårt mål med den økonomiske politikken er å videreutvikle det norske samfunnet, skaffe arbeid til alle, øke verdiskapingen, få til en rettferdig fordeling og stimulere til en langsiktig og bærekraftig utvikling.

I motsetning til regjeringspartiene mener Høyre at konkurranse stimulerer skaperkraft og virketrang hos den enkelte. Konkurranse virker skjerpende og er en viktig drivkraft for å få til utvikling og forbedring av velferdstilbudet i lokalsamfunnet. Samtidig er konkurranse en forutsetning for at norske bedrifter skal ha konkurranseevne internasjonalt, og det har vi gode tradisjoner for. Den historiske kontakten Kyst-Norge har hatt med omverdenen, vil jeg framheve. Det er viktig at vi fortsetter å være i stand til å konkurrere internasjonalt. Vi må jobbe for åpnere grenser, og vi må føre en handelspolitikk som gjør oss i stand til å ivareta og utvikle arbeidsplassene i Distrikts-Norge. Dette gjelder ikke minst de tunge eksportnæringene langs kysten.

Det gode bosted utvikles ved at vi i større grad enn nå flytter ansvar og myndighet til lokalt nivå. Best og mest velferd blir det når de som er nærmest utfordringene, får bestemme hvordan pengene skal brukes. Høyre er sterkt imot at det opprettes et nytt regionalt nivå, som vil svekke det lokale selvstyret. Heldigvis registrerer vi nå at det også internt i Regjeringen og i regjeringspartiene er krefter som ikke ønsker å utvide byråkratiet med dette unaturlige og unødvendige regionnivået. Det viktigste må være å bruke de offentlige ressursene på områder som kommer innbyggerne direkte til gode. I Høyre vil vi framheve at selv om vi ønsker å flytte mer makt til kommunen, er det viktig at den enkelte skal være trygg på at han heller hun har tilgang til grunnleggende offentlige tjenester, som utdanning, helse og omsorg.

Det er definitivt ikke slik at Høyre ønsker å bygge ned gode tiltak eller avvikle virkemiddelapparatet. Vi mener det i en del tilfeller kan være nødvendig med offentlig innsats, men det må være et supplement. Virkemiddelapparatet bør ikke brukes der private kan og vil gjøre jobben uten offentlig innblanding. Dessuten mener vi at de offentlige virkemidlene skal prioriteres og rettes mot gründervirksomhet. Idéskaping og kreativitet som fører til ny utvikling, trenger ofte bistand for å kunne realiseres. Vi er klar over den belastningen et samfunn får når viktige hjørnesteinsbedrifter legges ned.

Vi er likevel skeptiske til at vi gjennom tid har bygget opp en betydelig parallell virkemiddelstruktur. For 2006 bevilges det omtrent like mye til regional utvikling og nyskaping i kommunene og fylkeskommunene som til det statlige virkemiddelapparatet. Vårt utgangspunkt er at sysselsetting er grunnlaget for bosetting, uansett landsdel eller distrikt, og at det er et generelt behov for et godt og forutsigbart virkemiddelapparat over hele landet. Men virkemiddelapparatet må være oversiktlig og serviceinn-

stilt. For å sikre dette fremmer vi i dag sammen med Fremskrittspartiet et forslag om en «evaluering av det offentlige virkemiddelapparatet for bedriftsrelatert støtte».

Det må være riktig å framheve at flere av våre offentlige velferdsordninger har sin opprinnelse i det frivillige arbeidet. Frivillig sektor har en egenverdi. Det som skapes ut fra et frivillig engasjement, viser seg i ettertid å være et bidrag til å skape et godt lokalsamfunn.

Høyre mener at å definere alle samfunnsoppgaver som en del av statlig eller kommunal sektor kan frata oss de goder som følger av et fritt, rikt og sterkt sivilt samfunn med frivillige initiativ. Vi ønsker oss en samfunnsutvikling som innebærer at vi tar vare på og videreutvikler det arbeidet som gjennom generasjoner er båret fram av idealisme. Det er viktig å gi frivilligheten gode vilkår. I enkelte tilfeller betyr det å gi mer penger, men slett ikke alltid. Noen ganger handler det vel så mye om å gi frihet, lempe på byråkratiske regelverk og ikke sette unødvendige hinder i veien for det private initiativ.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Silvia K. Kosmo (A) [13:12:47]: Høyrepartiet Fremskrittspartiet er jo det partiet som ligger Høyre nærmest. Som nevnt tidligere i innlegg, har Fremskrittspartiet desidert mest penger å bruke til gode formål neste år, hele 23 flere oljemilliarder. Men det gjelder ikke de distriktspolitiske virkemidlene. Her kuttes det kraftig. Fremskrittspartiet nærmest halverer bevilgningene. Det samme gjør de på landbruksområdet.

Distriktspolitikken er vel ikke akkurat et hjertebarn for Høyre – slik jeg leser det – men kan Høyre være med på å diskutere kutt i denne størrelsesordenen med Fremskrittspartiet? Kan de i det hele tatt diskutere halvparten av de kuttene som Fremskrittspartiet ønsker?

Kari Lise Holmberg (H) [13:13:35]: Jeg trodde et øyeblikk at representanten spurte feil parti.

Høyre har sin egen, selvstendige politikk. Jeg har akkurat nå redegjort i nærmere 10 minutter for vår distriktspolitikk. Vi har også vår egen økonomiske politikk.

Jeg skjønner at representanten vil inn på et framtidig samarbeid. Høyre har sagt at vi ønsker å jobbe for et bredt borgerlig samarbeid – med Venstre, med Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti – for å få til et flertall. Men i et samarbeid må alle gi, og alle må ta. En kan ikke på forhånd låse seg i bestemte standpunkter før en forhandlingssituasjon.

Rolf Reikvam (SV) [13:14:38]: Mitt spørsmål har ikke noe med framtidig samarbeid å gjøre, men det har med ideologisk slektskap å gjøre.

Jeg registrerer at i denne innstillingen har Høyre distansert seg fra Fremskrittspartiet, i og med at de i en slags innledningsdel har skrevet sin egen innledning. Men går vi videre i innstillingen, ser vi at Høyre og Fremskrittspartiet har skrevet seg sammen på flere viktige områder.

Som jeg sa i mitt spørsmål til Ib Thomsen, har Fremskrittspartiet i denne innstillingen synliggjort sitt sanne ansikt, sitt sterkt liberalistiske ansikt, der det er markedet som skal være rådende for denne delen av norsk politikk.

Mitt spørsmål til Høyre blir: Føler Høyre noe slektskap med det som Fremskrittspartiet har servert i denne innstillingen? Har de behov for å distansere seg fra noe av dette som Fremskrittspartiet så tydelig synliggjør i denne innstillingen?

Kari Lise Holmberg (H) [13:15:47]: Høyre står godt plantet på egne bein i distriktspolitikken. Mitt svar blir det samme som til forrige representant: Vi står trygt plantet på den borgerlige side i politikken. Det gjør også Fremskrittspartiet. Det gjør Kristelig Folkeparti, og det gjør Venstre, i våre øyne. Derfor ønsker vi et samarbeid.

Vi føler ikke nå at det er noe grunnlag for å ta avstand fra noen av de partiene, men vi sier helt klart og tydelig at når flere partier skal jobbe sammen, må det forhandlinger til. Det blir å gi og ta, men utgangspunktet må uansett være positivt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:16:40]: Både i innstillingen og i innlegget er Høyre og Holmberg for veldig mange gode ting. De er for et levende landbruk. De er for en aktiv samferdselspolitikk, og de er for en bedre avgiftspolitikk og en bedre kulturpolitikk. Det er bra å være for ting. Men i sitt statsbudsjett kutter Høyre 1,5 milliarder kr til landbruket, 30 000 kr pr. årsverk. Det slår i hjel det en skriver i meldingen.

I forrige periode var det motstridig at kommunalministeren måtte gå videre i forhold til å gjeninnføre differensiert arbeidsgiveravgift. Jeg regner med at representanten Holmberg er fornøyd med at det har skjedd. I forrige periode sa samferdselspolitisk talsmann, Petter Løvik, at det var en utopi at en skulle nå målet i NTP om 2 milliarder kr mer enn det Høyre hadde foreslått. Nå er Høyre tydeligvis fornøyd med at vi klarer å få til det dere karakteriserte som en utopi i forrige periode.

Dere la fram en rapport fra et distriktspolitisk utvalg for en måneds tid siden. Der foreslår dere sertifikat for 16-åringer. Vil det gå inn i samme kategori som resten av de store ordene, uten at en følger det opp?

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal gå gjennom presidenten.

Kari Lise Holmberg (H) [13:17:45]: Forslaget om sertifikat for 16-åringer ligger i et arbeidsdokument som et distriktspolitisk utvalg har utarbeidet. Det er nå til høring i partiet. Jeg kan ikke ta standpunkt til det før høringsinstansene har gjort seg ferdig.

Jeg er litt opptatt av at representanten framhever at vi alltid snakker så pent og positivt om mange ting. Det griper jeg fatt i, for jeg tror at en positiv holdning, en positiv velvilje, det å være et ja-parti, skaper mange grunnleggende positive krefter i samfunnet vårt. Slipp bøndene fri, la dem være kreative, i stedet for å øke byråkratiet og stoppe mange positive virkemidler. Noe av det jeg faktisk bekymrer meg mest over ved den nåværende regjering, er at

man legger lokk på veldig mye av det som kunne vært positive initiativ.

Distriktspolitikk er ikke bare å dele ut penger. Det viktigste er å ta store grep i en helhetlig sammenheng.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Rolf Reikvam (SV) [13:19:09]: Det meste av perioden etter krigen har vært en sammenhengende periode med nedbygging av distriktene. Sentraliseringen skyldes flere forhold. Den viktigste forklaringen er endringer i næringsstrukturen, først og fremst den sterke sysselsettingsreduksjonen i primærnæringene. En aktiv distrikts- og regionalpolitikk for å snu utviklingen og motvirke videre sentralisering til de store byene er viktig av flere grunner:

– For det første er det å opprettholde levende bygder og tettsteder en verdi i seg selv. Det er en forutsetning at vi har levende bygder og tettsteder, og at folk har reelle bosettingsalternativer, noe alle partier gjør til et viktig poeng i denne innstillingen.
– For det andre er det nødvendig for å ta vare på kulturlandskapet, som igjen på lengre sikt er en forutsetning for en levende reiselivsnæring. Tilgroing av natur og landskap har kommet langt allerede.
– For det tredje er det nødvendig for å utnytte ressursene lokalt og regionalt.

Jeg misliker debatten om hvilke deler av landet som står for verdiskapningen. De ulike deler er avhengige av hverandre. Selv om olje- og gassvirksomhet hovedsakelig foregår langs vestlandskysten og nordover, og dette er næringer som genererer store valutainntekter, blir det like galt å hevde at verdiskapningen foregår der, som å påstå at det er Oslo-regionen som står for den viktigste verdiskapningen. Vi er avhengige av hverandre, og levende distrikter er like viktig for verdiskapning som levende byer og storsteder.

Det er bra at meldingen understreker at statlige virkemidler skal utvides og styrkes. Det er meget bra at vi i 2007 igjen skal kunne bruke differensiert arbeidsgiveravgift. Det skulle faktisk bare mangle. Det blir litt patetisk når en i innstillingen har behov for å gi ros til de ulike regjeringer. Differensierte avgifter er kanskje det mest treffsikre virkemiddelet for å styrke sysselsettingen i distriktene.

Det er bra at vi skal få en enda mer bevisst satsing på infrastruktur, som bredbånd og økte bevilgninger til samferdsel. Skal vi likevel lykkes, er det to utfordringer vi må klare.

For det første må vi styrke det regionale politiske nivået, for det er den eneste motvekt vi kan ha mot den markedsliberalismen som Fremskrittspartiet er eksponent for. Hvis vi ikke klarer å etablere et regionalt politisk nivå, som har en størrelse og en struktur som er slik at viktige politiske områder kan legges dit, taper vi denne kampen. Det er det første som det må legges til rette for. Den debatten skal vi ta i neste runde, når vi får regionalmeldingen.

For det andre må vi sentralt og for så vidt også regionalt klare å ikke tenke sektorvis. Vi er nødt til å tenke tverrsektorielt. Nøkkelen til å lykkes går gjennom en tverrsektoriell tenkning, og nøkkelen til den tverrsektorielle tenkningen går gjennom utdanning og forskning.

Høyskolen har et tungt ansvar som regional utviklingsaktør. Det undrer meg ofte hvor sterkt opptatt disse aktørene er av å få endret rollen til å være nasjonale institusjoner, altså institusjoner som går fra å være regionale institusjoner og ha et regionalt ansvar til å ønske et nasjonalt ansvar. De ønsker altså å bli universiteter. Rollen som utviklingsaktør skal ha betydning for utdanningstilbud og forskningsprioriteringer. De strategiske høyskoleprogrammer må utvides og styrkes. Det vi sa i forskningsmeldingen om tettere bånd mellom utdanningsinstitusjonene og forskningsinstituttene, må gjennomføres. For å bli en god og tung regional utviklingsaktør er de regionale høyskolene nødt til å ta utgangspunkt i regionale behov og fortrinn, både på forskningssiden og på utdanningssiden.

Helt til slutt – jeg ser at tiden går, det gjør den jo uansett om jeg står her – til dette med sektortenkning: Jeg kan gi ett eksempel, som går på forsvar og utdanning. Det er jo et tankekors at Krigsskolen fortsatt skal ligge her i Oslo, når vi har store muligheter til å legge den i distriktet, til Rena. Det er en utfordring å få til. Der har vi en spennende mulighet til å gjøre noe regionalt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:24:35]: Ett av de kanskje viktigste virkemidlene i forhold til å utvikle ny næring, enten det er sentralt eller regionalt i distriktene, er at man som stat legger til rette den infrastrukturen som er nødvendig, bl.a. utdanning og forskning.

Jeg skal bare kort lese fra en komitemerknad:

> «Gode universiteter og høyskoler og økt forskningsaktivitet er en forutsetning for en helhetlig utvikling i nordområdene.»

Her slår man altså fast at det må satses på kunnskap i nordområdene for å få det løftet som nordområdene skal få. Hvordan føles det da for representanten Reikvam fra SV å være med i en regjering, å være grunnlag for en regjering, som faktisk kutter i kunnskap?

Rolf Reikvam (SV) [13:25:38]: Det var et litt merkelig spørsmål.

For det første må jeg si at det føles godt å være med i denne regjeringen. Men det er jo bare en følelse som jeg har, og jeg vil gi uttrykk for at det er en god følelse.

At vi kutter eller reduserer og ikke satser på utdanning, er positivt galt. Vi satser på utdanning, helt fra grunnskole, videregående skole og opp til universiteter og høyskoler. Det har vært en bevisst satsing på universiteter og høyskoler, og vi vet at forskningsinnsatsen i 2007 blir høyere enn den har vært noen gang tidligere.

Når det gjelder utdanning og forskning, er det slik, slik som jeg leser budsjettet – nå snakker vi om budsjettet, vi snakker ikke om denne innstillingen – at det er en god og

sterk satsing, både på grunnskole, videregående skole og på høyere utdanning.

Bent Høie (H) [13:26:54]: Jeg hadde egentlig tenkt å ta en annen replikk, men det svaret som kom nå, forundret meg så mye at jeg er nødt til å følge det opp.

Representanten brukte mye av sitt innlegg til å snakke om betydningen av de regionale høyskolene som utviklingsaktører. Jeg synes derfor det er rart at ikke regjeringspartiene kan være med på en merknad i innstillingen der man sier at det er positivt at noen av disse også har ambisjoner om å bli universiteter, så lenge ett av kriteriene for å bli universitet er at en gjenspeiler det lokale næringsliv og de lokale særegenhetene.

Men spørsmålet mitt går på: Hva er det representanten Reikvam har oppdaget i statsbudsjettet når det gjelder forskning, som hans egen finansminister ikke har oppdaget, siden finansministeren i redegjørelsen for statsbudsjettet i Stortinget sa at det var en realnedgang i innsatsen på forskning? Jeg vil gjerne at representanten redegjør for hva han har oppdaget som finansministeren ikke har oppdaget.

Rolf Reikvam (SV) [13:27:59]: La meg først dvele litt ved det som er sagt innledningsvis om universiteter og høyskoler.

Universiteter er nasjonale institusjoner med et nasjonalt ansvar. Høyskolene har etter loven og etter det som er sagt i Stortinget, og det som er skrevet av Stortinget, et tydeligere regionalt ansvar. De skal være regionale utviklingsaktører. I denne innstillingen diskuterer vi ikke dette. Dette er ikke en innstilling for å diskutere høyskoler og universiteter. Dette er klargjort tidligere. Vi har definert hva som skal til for at høyskolene skal kunne oppfylle krav for å kunne få universitetsstatus, så det diskuterer vi overhodet ikke. Det vi understreker, og det vi er opptatt av i denne innstillingen, er at de har et regionalt utviklingsansvar. Det er fryktelig viktig, for det er jo disse institusjonene som kan bli de tunge tverrsektorielle aktørene, som kan bli de helt sentrale pådriverne når det gjelder regional utvikling.

Bjørg Tørresdal (KrF) [13:29:12]: Representanten Reikvam snakket varmt om virkemiddelapparatet og sa at dette måtte styrkes for å kunne drive en god distriktspolitikk. Var det ren ønsketenkning, eller lå det i det at det skal desentraliseres? Det er mitt spørsmål nr. 1.

Videre snakket han varmt om å styrke det regionale nivået politisk, og at det var viktig å jobbe tverrsektorielt. Selv om ikke regionalmeldingen er lagt fram, hørte jeg mellom linjene her at skal man få til en god distriktspolitikk, må man få til omfattende endringer i regionalmeldingen. Er det riktig oppfattet?

Rolf Reikvam (SV) [13:29:56]: Nå diskuterer vi ikke regionalmeldingen. Det får vi anledning til. Kanskje allerede fra neste fredag er vi i gang med å diskutere denne regionalmeldingen, da vet vi hva som står der.

Men jeg tror som sagt det er viktig å bruke tunge regioner ut fra en politiseringstenkning. Vi hadde en maktutredning for noen år siden som avdekket at det har skjedd en maktforskyvning fra politiske organer til marked, til internasjonale organer og til rettsapparatet. Jeg tror det er viktig at vi nå begynner å snu den utviklingen. Hvis vi skal greie det, er det viktig at vi klarer å bygge opp regionale strukturer som har en størrelsesorden som gjør at vi kan flytte makten og beslutningsmyndigheten ut til regionene.

Også for meg er dette et spørsmål om å politisere Norge igjen, som et motstykke til den liberaliseringen som vi har sett de siste årene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Bjørg Tørresdal (KrF) [13:31:14]: Regjeringen har levert en distriktsmelding som løfter distriktene og satser på kommunene. Det er Kristelig Folkeparti enig i, og vi støtter denne satsingen. Meldingen fokuserer på en styrking av kommuneøkonomien, en gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift, arbeid med samferdsel og infrastruktur. Temaer som næringsutvikling, utdanning og forskning, bioenergi, kultur, helse og velferd, bostedsutvikling, lokalisering av statlige virksomheter og arealbruk blir tatt opp.

Det er viktig for Kristelig Folkeparti å opprettholde bosettingsmønsteret i landet vårt. Forholdene må legges til rette for en positiv utvikling i hele landet. Vi mener at fokuset gjennom ulike virkemidler må flyttes fra fraflytting til tilflytting. Vi må fokusere på de enorme mulighetene som finnes. Spennende og kompetansebaserte arbeidsplasser må skapes ved at det utvikles kunnskapsparker og næringshager ute i distriktene. Dette vil kunne danne nettverk og næringsklynger som er nødvendige for å etablere samarbeid og gjensidig kompetanse for å utvikle nye arbeidsplasser. En slik politikk vil motvirke sentralisering og bygge opp under sterke regioner.

Kommunene er den viktigste leverandøren av grunnleggende velferdstjenester i samfunnsfellesskapet. Kristelig Folkeparti er fornøyd med at opptrappingen av kommuneøkonomien som begynte under regjeringen Bondevik II, blir fulgt opp av den sittende regjering. Videre gjør også økte skatteinntekter det mulig med økt satsing i kommunene, og dette er et resultat av en god skatte- og næringspolitikk under regjeringen Bondevik II.

Kristelig Folkeparti etterlyser den langsiktige opptrappingsplanen som Regjeringen varslet i Soria Moria-erklæringen. Hvis kommunene skal våge å ansette flere i omsorg og utdanning, er de avhengig av en forutsigbar økonomi.

Norsk landbruk står overfor en betydelig omstilling. Internasjonalt øker presset for mer frihandel, og i tillegg er forbrukerne mer bevisste og ønsker både mer kvalitet og lavere priser. Behovet for ytterligere effektivisering og nye inntektsmuligheter setter nye krav og mål for mat- og landbrukspolitikken.

Kristelig Folkeparti mener at et aktivt landbruk i alle deler av landet er et viktig virkemiddel for å opprettholde

hovedtrekkene i dagens bosettingsmønster og et levende kulturlandskap. Dette medfører at en må legge til rette for en variert bruksstruktur som både tar hensyn til tradisjonelle familiebruk og gir mulighet for ulike samarbeidsformer. Vi må ha gode ordninger ved generasjonsskifter og annen overtakelse av landbrukseiendommer.

Den frivillige sektoren er en forutsetning for et rikt liv i distriktene, og Kristelig Folkeparti mener at idealisme og dugnadsånd fortsatt bør belønnes og oppmuntres. Jeg vil framheve den betydningen frivillig engasjement i lokalsamfunnet har for bredden i fritids- og kulturtilbudene i store deler av landet vårt. For å bevare dette er det viktig at vi følger opp med nasjonale føringer. Folkehøyskolene f.eks. har alltid vært og vil alltid være en viktig sak for Kristelig Folkeparti, og vi er veldig fornøyd med at Regjeringen har imøtekommet oss på dette i forbindelse med statsbudsjettet.

Jeg vil understreke betydningen av å ha et ungt fokus i distrikts- og regionalpolitikken. Skal vi få til at unge flytter tilbake til bygda og færre flytter fra, er det viktig å føre en attraktiv politikk for denne gruppen. Vi må satse på unge entreprenører. Flere unge mennesker må motiveres til å ta skrittet fra idé til bedriftsetablering. Arbeidet som drives med entreprenørskap i skolen, er spennende i denne sammenheng. Utvikling av ideer og etablering av bedrifter som en del av skolehverdagen er et målrettet og nødvendig arbeid for å gjøre oss til en nasjon med flere entreprenører.

Norge er et fantastisk land med store variasjoner i geografi og bosetting. Vi må ha en offensiv bypolitikk for byene våre og en spenstig distriktspolitikk for å bevare og videreutvikle distriktskommuner og småsamfunn. Det er heldigvis flertall i denne sal for å sikre levende bosetting i hele landet. Det betyr at vi må ha ulike ordninger for de ulike delene av landet. Det nytter ikke med samme politikken for Utsira som for Oslo. For Kristelig Folkeparti er distriktspolitikken viktig, fordi vi tror på levende lokalsamfunn.

Jeg tar opp alle forslag som Kristelig Folkeparti er med på i innstillingen.

Presidenten: Representanten Bjørg Tørresdal har teke opp dei forslaga ho sjølv refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [13:36:38]: Det står i en merknad fra Kristelig Folkeparti at man «er kjent med at ledigheten for innvandrere er større enn for befolkningen for øvrig. Det er derfor viktig at en har en offensive tiltak som for eksempel lønnstilskudd».

Hvordan har Kristelig Folkeparti tenkt seg dette tiltaket når det gjelder finansiering overfor kommunene, overfor private, og hvordan skal dette gjennomføres?

Bjørg Tørresdal (KrF) [13:37:10]: Arbeidsledigheten er tre ganger så stor for innvandrere som for befolkningen for øvrig. Det er bekymringsfullt, både fordi det er vanskelig for den enkelte innvandrer som igjen og igjen søker jobb, og fordi samfunnet trenger arbeidsinnsatsen til innvandrerne. Vi tror vi må gjøre mange ting. En av de ordningene vi foreslo, var en ordning med lønnstilskudd, fordi det virker, fordi det gir arbeidstrening for en innvandrer på en norsk arbeidsplass, og fordi det er lettere å få ny jobb når man allerede er i arbeid.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:37:53]: Representanten Tørresdal begynte sitt innlegg med å fullrose Regjeringen for satsingen på samferdsel, for gjeninnføringen av differensiert arbeidsgiveravgift og for kommuneøkonomien. Det er gledelig at en er enig i at det nivået som er lagt, som Kristelig Folkeparti var imot i forrige periode, er fornuftig, og at det er bra at det kommer en regjering som er offensiv og gjeninnfører DA, og som ikke minst er offensiv i forhold til kommuneøkonomien. Vi husker for bare ett år tilbake, da Kristelig Folkeparti stemte imot å øke satsingen på kommuneøkonomien fra litt under 2 milliarder kr til 5,7 milliarder kr, noe som har blitt til 11,6 milliarder kr på grunn av alle mulige andre omstendigheter som har hjulpet til. Jeg er veldig fornøyd med at Kristelig Folkeparti slutter seg til alle de satsingene som Regjeringen har gjennomført, og som de ikke fikk til i forrige periode. Jeg regner med at også representanten Tørresdal er fornøyd med det.

Til slutt har jeg et spørsmål: Det undrer meg lite grann når dere nå fremmer en opptrappingsplan i forhold til kommuneøkonomien. Synes dere det er troverdig, når dere selv stemte imot den satsingen som allerede har skjedd? Er det ikke da viktigere å vise til tiltak enn å ha en opptrappingsplan?

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal gå via presidenten.

Bjørg Tørresdal (KrF) [13:39:08]: Jeg skal prøve å svare kort på et ganske omfattende spørsmål.

Kristelig Folkeparti er glad for opptrappingen av kommuneøkonomien, og glad for en næringspolitikk som fører til økte skatteinntekter, som også bedrer kommuneøkonomien. Kommunene har som kjent flere inntektskilder, men overføringer fra staten er viktig, og vi er glade for opptrappingen. Når vi etterlyser en forpliktende opptrappingsplan, er det for å ta Soria Moria-erklæringen på alvor. Der står det nemlig både at en skal ha råd til 10 000 nye årsverk innen helse og omsorg, og at en skal ha en opptrappingsplan for kommuneøkonomien. Hvis kommunene skal våge å satse så offensivt som Regjeringen legger opp til, må de være sikre på at det ikke blir lavere trappetrinn i fortsettelsen når det gjelder kommuneøkonomien.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

André N. Skjelstad (V) [13:40:24]: Venstre vil ha en verdiskapingspolitikk for hele landet. By og land er gjensidig avhengige av hverandre. Store deler av verdiskapingen skjer i distriktene.

En moderne distriktspolitikk vil være å legge til rette for at næringslivet kan utvikle seg, samtidig som det of-

fentlige tilbyr tjenester som gjør det mulig å skape mangfoldige og attraktive lokalsamfunn. Venstre vil satse spesielt på viktige distriktsnæringer som reiseliv, kulturbasert næringsvirksomhet, landbruk og fiskeri, og vil fortsette arbeidet med å flytte ut statlige arbeidsplasser. Venstre deler mange av Regjeringens målsettinger med distrikts- og regionalpolitikken, men både når det gjelder strategier og tiltak, velger vi av og til ulike veier.

Når det gjelder gjeninnføring av den differensierte arbeidsgiveravgiften, støtter vi Regjeringen i at det er et av de beste og mest treffsikre tiltakene i distriktspolitikken. Vi er derfor glad for at det arbeidet som både den forrige og denne regjeringen har lagt ned, har lyktes. Vi støtter også opp om en vurdering av å gjeninnføre fraktutjevningsordningen.

Fylkeskommunene er i dag tildelt et særlig ansvar for regional utvikling. Venstre ønsker at dette ansvaret skal styrkes. For at en skal lykkes med det, trenger fylkeskommunene en ny organisering og økte ressurser. Venstre vil derfor legge til rette for det nye fylket, en enhetsfylkemodell som samler fylkeskommunens og Fylkesmannens forvaltningsoppgaver i ett organ, og som får overført en rekke oppgaver fra staten. Med en ny og sterkere enhetsfylkeorganisering er det Venstres ambisjon at eierskapet til sykehusene flyttes tilbake til fylkene. Med et sterkere fylke vil kommunene også få en etterlengtet regional utviklingsaktør og en sterkere samarbeidspartner. Venstre er bekymret for at Regjeringens forslag til ny oppgavefordeling og nye regioner vil forsterke sentraliseringen, spesielt når sykehusene ikke blir en del av reformen. Vi ser i dag omfattende planer for sentralisering av helsetilbud. Sentraliseres et ytterligere stort antall arbeidsplasser i denne sektoren, sentraliseres befolkningen tilsvarende.

Tilgang på arbeidskraft blir en av hovedutfordringene for både bedrifter og offentlig sektor i Norge, ikke minst i distriktene. Derfor trenger vi et mer fleksibelt arbeidsliv. Industrialderens regulering av arbeidsmarkedet er ikke alltid i tråd med kunnskapsøkonomiens krav til fleksibilitet. Samtidig må loven tilpasses det nye arbeidslivets behov for fleksibilitet og individuelle løsninger. Venstre ønsker en arbeidslovgivning som balanserer bedriftenes behov for raske omstillinger med arbeidstakernes behov for forutsigbarhet og trygghet. Som nevnt er også Venstre opptatt av at en vekst i det offentlige ikke må gå på bekostning av det private næringslivet. I distriktene er dette en spesielt stor utfordring. I mange distriktskommuner er kommunene lønnsledende. Dette tapper det lokale næringslivet for arbeidskraft og demper ofte gründerlysten. En sterk kommuneøkonomi må ikke bli en sovepute for det lokale næringslivet. Venstre vil ha en mangfoldig satsing på inkubatorordningen, Ungt Entreprenørskap og elevbedrifter. Det er særlig viktig å gi ungdom kunnskap om det å starte og drive en bedrift eller et foretak, og å stimulere eldre ungdom til å bosette seg i distriktene etter endt utdanning. Ikke minst er det viktig å sette inn tiltak rettet mot kvinnelige innovatører og gründere. En slik satsing vises igjen i Venstres alternative budsjett for 2007.

Venstre savner et sterkere engasjement fra Regjeringen for å avklare hovedstadsregionens framtidige posisjon og utvikling. Norge har vært preget av en balansert utvikling mellom by og land, men vi ser nå tendenser til en sterkere sentralisering rundt hovedstadsregionen. Samarbeidsregjeringen varslet rett før sin avgang en stortingsmelding om dette temaet. Like viktig som å få bekreftet kunnskapen om hvorfor folk flytter fra distriktene, er det å få ny kunnskap om hvilke krefter som driver hovedstadsregionen, og hvordan denne regionen skal bidra til å balansere sin vekst framover. Vi vil derfor oppfordre Regjeringen til å sette fortgang i arbeidet med en hovedstadsmelding.

Det er videre viktig å se på reguleringen av de enkelte næringer, slik som landbruket og energisektoren. Matproduksjonen i Norge holder seg stabil, men på færre bruk. Det er en utfordring å opprettholde de små brukene som boplasser. Vi ser imidlertid en stadig større etterspørsel etter fritidsbaserte bruk samt nye næringer som grønn omsorg. Vi ser også stadig større betalingsevne for slike produkter. Venstre fikk i forrige regjering gjennomslag for mindre regulering av små gårdsbruk. Dette har ført til økt kjøpelyst når det gjelder små gårdsbruk, bl.a. for hestehold, hundehold og annet. Dette fører til bosetting og mangfold i bygdene. Vi beklager at Regjeringen nå vurderer å reversere til mer ensidighet og devaluere store verdier som ligger i små bruk, ved å stramme inn boplikten og omsetningen av små landbrukseiendommer.

Vi ser også at det er mulig å vri etterspørselen etter oppvarming i retning av mer bioenergi. Dette krever imidlertid tiltak som grønne skatter og grønne sertifikater, slik Venstre vil. I tillegg er det viktig å fortsette arbeidet med holdninger i landbruket. Svartmaling og sutring må ikke få dominere næringen hvis vi skal få økt rekrutteringen.

Det er også viktig å peke på reiselivsnæringens betydning for distriktene, ikke minst som kvinnearbeidsplass. Dessuten er dette en viktig eksportnæring. Venstre etterlyser derfor en reiselivsmelding.

Til slutt vil jeg si at det generelt sett er lite i denne meldingen å være uenig om. Det er i hovedsak en sammenstilling av eksisterende politikk innenfor ulike sektorer. Utfordringen er det som ikke sies, og som Regjeringen ikke er tydelig på. Når gode intensjoner og praksis spriker, som i dette tilfellet, blir intensjonene mindre verdt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:45:45]: I forbindelse med framleggingen av statsbudsjettet bekymret representanten Sponheim seg for at det kunne bli renteøkning og gå ille med landet hvis man brukte en halv milliard mer enn det Venstre foreslo i sitt budsjett. Det Venstre valgte å kutte i, var kommuneøkonomien. Men i distriktsmeldingen kommer Venstre med forslag om at man skal ha en flerårig opptrappingsplan for kommuneøkonomien.

Ser representanten at det her er en inkonsekvens, når man i en omgang skriker opp om at man bruker for mye penger til kommunene, og i neste omgang fremmer forslag om en opptrappingsplan – og det så å si på samme tidspunkt?

André N. Skjelstad (V) [13:46:22]: Det ligger ingen inkonsekvens i dette.

Som vi så gjennom hele 1990-tallet, var mye av opptrappingen som skjedde innenfor kommunal sektor, intensjoner. Det ble krevd at her skulle det iverksettes både HVPU-reform og andre reformer.

Venstre er bekymret for at vi her ikke har en plan. Samtidig er det et helt klart signal at vi var enige i det første framlegget, før det kom nye penger – hvor de nå enn kom fra. Men vi ønsker å bremse litt, for vi er redd for at en økning av renten vil få langt verre konsekvenser for kommuneøkonomien. 1 pst. renteøkning vil bety 800 mill. kr økning – kontra de 500 mill. kr som Regjeringen har foreslått. Det vil bli tungt for kommunene.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Statsråd Åslaug Haga [13:47:36]: I Soria Moria-erklæringa lovet Regjeringa å gjennomføre et distriktspolitisk løft. Ambisjonene for dette løftet er klare. Folk skal ha reell valgfrihet når det gjelder valg av bosted, og vi skal ta hele landet i bruk for å styrke verdiskapinga.

Dette vil etter Regjeringas vurdering bidra til det overordnede målet om å opprettholde bosettingsmønsteret i alle deler av landet, et mål det er stor oppslutning om i Stortinget. Innholdet i politikken for å nå disse målene ble konkretisert i stortingsmeldinga som blir behandlet i dag. Innsatsen er knyttet til tre sentrale strategier:

1. arbeidsplasser der folk bor
2. likeverdige tjenestetilbud
3. attraktive steder

Regjeringa bygger disse tre strategiene på alle de mulighetene som fins i Distrikts-Norge, alle de ildsjelene som vil og kan i Distrikts-Norge, og ikke minst alle de kvinnene og ungdommene som vil i Distrikts-Norge.

Distrikts- og regionalpolitikken må alltid være en blanding av innsats gjennom sektorpolitikken og særskilte distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Det er i samspillet mellom den såkalt brede og smale distriktspolitikken at vi kan gi folk i Distrikts-Norge likeverdige muligheter og dermed reell valgfrihet med hensyn til bosted.

Regionalpolitikken, forstått som romlig politikk, angår alle deler av landet, men utfordringene ligger først og fremst i den sterke sentraliseringa. Vilkårene for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret har endret seg i de siste tiåra. Tidligere ble det født flere barn i distriktskommunene. Dermed kunne disse kommunene opprettholde bosettinga, sjøl med netto utflytting. Nå er barnetallene mer jevnt lave over hele landet, og dermed har distriktskommunene merket utflyttinga sterkere i de siste tiåra. Flere kommuner kommer derfor til å oppleve en befolkningsnedgang i tida framover, sjøl uten fraflytting. Samtidig er vi inne i en periode med høy aktivitet i norsk økonomi, både i innenlandsk etterspørsel og i industri og bygg og anlegg. Tidligere erfaringer tilsier at sentraliseringa øker i perioder med høykonjunktur på grunn av økt tilbud av jobber i større byområder. Samtidig kan næringslivet utenfor de større byområdene få problemer med tilgang på arbeidskraft. Den sterke økonomiske veksten de siste åra har dermed bidratt til å forsterke en sentralisering som har pågått over lang tid.

Det er på denne bakgrunn Regjeringa legger vekt på å ha en sterk distrikts- og regionalpolitisk innsats også når det er sterk vekst, nettopp for å motvirke sårbarheten i de berørte områdene på kort eller lengre sikt, knyttet til utviklingstrekk i demografi, sysselsetting, næringsstruktur og kompetansenivå. Det er dette Regjeringa for alvor tar tak i i distrikts- og regionalmeldinga.

Regjeringa legger opp til at konkretiseringa av det distriktspolitiske løftet skal bli gjennomført gradvis hvert år i de årlige budsjettene. Stortingsmeldinga er derfor et handlingsprogram for hele stortingsperioden. Vi har levert mye allerede i budsjettene for 2006 og 2007. Vi har styrket kommuneøkonomien betydelig. Vi gleder oss nå enormt over å kunne gjeninnføre den differensierte arbeidsgiveravgiften fra 1. januar. Samferdselspolitikken er styrket. Vi etterlever Nasjonal transportplan. Vi har et godt jordbruksoppgjør på plass. Vi har en sterk satsing på kultur og frivillighet. Nordområdestrategien, som ble presentert på fredag, er i praksis distriktspolitikk satt i system.

I tillegg til disse breie satsingene vil en ha merket seg at vi styrker de smale satsingene. Vektlegginga på småsamfunn er blitt behørig bemerket rundt i landet. Kultur og næring gis et ekstra puff, stedsutvikling blir tydeliggjort på en måte som ikke er gjort tidligere. Under disse mindre satsingene ligger det en tro på at vi må bygge på lokale initiativ, på ildsjelene. Det er bare ved å bygge på alle de sterke og gode kreftene som vil og kan, vi kan gi folk reell valgfrihet med hensyn til bosted.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [13:53:03]: Differensiert arbeidsgiveravgift er det beste distriktspolitiske virkemiddel, sa statsråden. Hele Stortinget er enig om at det er den mest treffsikre distriktspolitiske ordningen vi har.

Så spørsmålet mitt er: Vil statsråden jobbe innad i Regjeringen for å sette ned arbeidsgiveravgiften for hele landet, noe som hadde vært et godt virkemiddel for hele Distrikts-Norge når det gjelder eksportartikler, og som vil styrke Distrikts-Norge og muligens hindre fraflytting?

Statsråd Åslaug Haga [13:53:54]: Det har vært gjort et stort og omfattende arbeid for å få gjeninnført den differensierte arbeidsgiveravgiften. I salen her i dag har det allerede vært litt diskusjon knyttet til hvem som skal ha ansvaret for hva. Jeg syns bare vi skal registrere at det er gjort en stor innsats fra flere regjeringer for å få dette på plass, og vi fikk gjeninnført den differensierte arbeidsgiveravgiften i en større del av landet enn det mange hadde tort å håpe på.

Dette er viktige skritt – tatt i betraktning det tydeligvis både Fremskrittspartiet og Regjeringa er enige om, nemlig at dette er vårt kanskje aller mest treffsikre distriktspolitiske virkemiddel. Nå syns jeg vi skal glede oss over de satsene vi har greid å framforhandle med ESA, og det er sjølsagt de som ligger til grunn for Regjeringas videre politikk.

Trykt 19/12 2006

Kari Lise Holmberg (H) [13:55:02]: Det er folk lokalt som er de beste til å utvikle egne lokalsamfunn. Det sier regjeringspartiene i sin innledningsmerknad i distriktsmeldingen. Jeg har en sterk fornemmelse av at det i Regjeringen er langt mellom teori og praksis på dette området.

Regjeringen kunne ha bevist sine gode intensjoner om lokalt selvstyre da Stortinget i forrige uke behandlet Høyres forslag om en tiltakspakke for småskala vannkraftproduksjon, men verken statsråd Enoksen eller regjeringspartiene torde eller ville delegere konsesjonsmyndigheten til kommunene. Det må være et tankekors for Regjeringen når selv SV-ordfører Arne Vinje i Vinje kommune i Telemark i dag går ut på radioen med sin bekymring over Regjeringens manglende tiltro til lokale myndigheter.

Så mitt spørsmål blir fortsatt: Driver Regjeringen bare med festtaler? Eller kan statsråden gi konkrete eksempler på hvilke delegasjoner og hvilke tiltak kommunene kan se fram til?

Statsråd Åslaug Haga [13:56:19]: Regjeringa er helt enig med Høyre i at det er et viktig mål å sikre størst mulig grad av lokal handlefrihet. Det kommer til uttrykk gjennom en rekke ting.

La meg aller først nevne et område hvor vi ble veldig forundret over Høyres tilnærming, nettopp ut fra at Høyre normalt er opptatt av lokal handlefrihet, og da tenker jeg sjølsagt på kommuneøkonomien, som er noe av det mest fundamentale for å gi lokale myndigheter handlingsrom.

I forrige stortingsperiode ble kommunene hardt presset på grunn av dårlig kommuneøkonomi. Det betød også at handlingsrommet lokalt ble presset på noen av de aller viktigste områdene som angår folks hverdag. Regjeringa står helt fast på å bidra til økt lokalt handlingsrom.

Bjørg Tørresdal (KrF) [13:57:29]: Statsråden nevnte ordet «ildsjel» flere ganger i sitt innlegg. Det er et godt ord – et ord med kraft og retning både innenfor landbruk, i turisme og næringsutvikling, men ikke minst innenfor frivillig sektor. Kristelig Folkeparti er jo veldig glad for at en rekke kutt som var foreslått av Regjeringen, ble reversert i statsbudsjettet for 2007. Det var frivilligheten som vant i forbindelse med den avtalen som ble gjort.

Men jeg har lyst til å spørre statsråden: Hvilke signaler gav Regjeringen til alle ildsjelene i frivillig sektor da den foreslo kutt i et statsbudsjett hvor en hadde så mye penger å rutte med – kutt i små og store tiltak innenfor frivillig sektor? Bare for å nevne én ting: Regjeringen foreslo kutt på 6 mill. kr til bygging av forsamlingshus og bedehus, og det er bygg som stort sett bygges med dugnadsinnsats, der en får et bitte lite statstilskudd. Hvilke signaler fikk ildsjelene da?

Statsråd Åslaug Haga [13:58:33]: Det er hyggelig å konstatere at Kristelig Folkeparti og Regjeringa er enige om betydningen av frivillig innsats. Derfor gleder vi oss nå til å komme videre i arbeidet med en egen stortingsmelding om frivillighet. Den vil gi oss en anledning til å snakke om frivilligheten i brei forstand – enten vi snakker om kirke, distriktspolitikk, kulturliv eller hvilken som helst annen sektor i samfunnet. Jeg føler meg helt overbevist om at Regjeringa sender de helt rette signalene til frivilligheten på en rekke områder. Vi tar frivilligheten på alvor. Det ser man jo ikke minst gjennom denne meldinga, hvor vi er helt tydelig på at hvis vi skal lykkes i distriktspolitikken, er vi helt avhengig av å bygge opp under frivilligheten, bygge opp under alle de ildsjelene som vi heldigvis har rundt omkring i vårt langstrakte land.

André N. Skjelstad (V) [13:59:50]: Senterpartiet sier at de vil satse på familiejordbruket, og at det å utvikle landbruket er viktig for bosetting i distriktene. Etter at Venstre i forrige regjering fikk gjennomslag for å endre konsesjons- og bopliktreglene, ser vi nå at stadig flere familier ønsker å kjøpe seg småbruk i distriktene. Men Senterpartiet har nå varslet at de vil reversere konsesjons- og bopliktreglene. Er det slik at Senterpartiet er imot familier som vil kjøpe seg inn i landbruket, og som har nye ideer, og er dette bare for slike som meg, eksempelvis, som har odelsrett?

Statsråd Åslaug Haga [14:00:26]: Det er meget gledelig at det er mange som ønsker å bosette seg på bygda. Det ser vi bl.a. gjennom en betydelig etterspørsel etter småbruk. Noe av det som har gledet meg aller mest i de seinere årene, er å se at man tar grep lokalt for å bidra til at småbruk kommer ut i markedet. Vi vet at det er mange som har sittet på småbruk uten at de har blitt brukt i særlig grad. Vi har gode eksempler, f.eks. fra Telemark, hvor man virkelig har tatt tak, snakket med folk og bidratt til at disse kommer ut i markedet på den ene eller den andre måten. Det er en tilnærming som jeg syns er meget god.

Jeg vil oppfordre flere kommuner som sliter med at man har mange småbruk som ikke er i drift, til å se på om det er muligheter for nettopp å få dem ut, slik at alle de som ønsker seg småbruk, kan få muligheten til å glede seg over bygdelivet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Bendiks H. Arnesen (A) [14:02:07]: Jeg er glad for at vi har fått til behandling en stortingsmelding om distrikts- og regionalpolitikken som er offensiv, og som så klart gjenspeiler målsettingene i Soria Moria-erklæringen.

Fra en del hold kan vi høre kritiske røster som hevder at distriktspolitikken har vært totalt bortkastet og mislykket. Jeg reiser mye i Distrikts-Norge, og jeg er helt uenig i at vi har hatt en mislykket distriktspolitikk, selv om vi må gjøre mer, spesielt for de områdene som sliter på grunn av forhold som bygdene selv ikke rår over.

Vi har en mengde levende og vitale bygder og kystsamfunn som står for en betydelig verdiskaping. Her produseres det viktige produkter som etterspørres nasjonalt og internasjonalt. Her tenker jeg ikke bare på produkter fra primærnæringene, som fisk og jordbruksprodukter, men også andre etterspurte varer.

Som et eksempel kan jeg nevne Furuflaten i Lyngen i Troms, som er ei lita bygd med et fantastisk industrimiljø. Lyngen er også en kommune som det internasjonale forskningsmiljøet har fattet inntresse for. Her har faktisk forskningsmiljøet i USA etablert seg, gjennom MIT-FabLab Norway.

Listen med gode eksempler er mye lengre.

Så kom ikke og si at det er umulig å få noe til i bygdene. Men det betinger at det offentlige er med og legger til rette gjennom en aktiv distriktspolitikk.

Hvordan ville landet vårt sett ut uten vitale distrikter og oppegående primærnæringer? Hva ville vi da ha hatt som grunnlag for den stadig voksende reiselivsnæringen? Hva ville vi hatt å vise fram til turistene dersom bygdene lå øde?

Det sies at ingen kan vedta hvor folk skal bo, men det er jo slik at dersom det ikke legges akseptable rammebetingelser på plass for distriktene, så kan ikke folk bo i bygdene våre. Derfor kan ikke politikerne fraskrive seg et ansvar for bosettingen og la så vitale interesser for land og folk overlates til markedet alene. Derfor er det så viktig med en helhetlig distriktspolitikk, hvor ikke bare Kommunal- og regionaldepartementet har et ansvar, men hele det politiske og administrative miljøet må være på banen.

Vi som bor i livskraftige bygder med unge og aktive mennesker, ser at folk trives og bidrar med mye frivillig innsats for bygda si, men folk bor ikke på slike steder for enhver pris. Også folk i distriktene ønsker å ta del i noe av det folk i mer sentrale områder ser på som den største selvfølge, og de trenger gode kommunikasjonsmessige tilbud.

Jeg merker meg at det store skillet i distriktspolitikken i store trekk går mellom Fremskrittspartiet og de øvrige partiene.

I innstillingen poengterer Fremskrittspartiet statens ansvar for Oslo som hovedstad. Dette mener jeg at staten allerede ivaretar på en overbevisende måte, noe det også er politisk enighet om å gjøre. Samtidig går partiet mot å se på hva sentralisering koster, og de vil overlate til markedet å styre distriktspolitikken. Dette forteller om et parti som ikke har særlig sans for distriktenes verdier. Fremskrittspartiet kan heller ikke ha tatt inn over seg at det er et stort og gjensidig avhengighetsforhold mellom by og land i landet vårt.

Vi får håpe at Fremskrittspartiet aldri får makt til å gjennomføre sin distriktsnedbygging, spesielt i en tid da så mye skal gjøres i nordområdene.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:06:37]: Forrige taler, representanten Arnesen fra Troms, har selvfølgelig helt rett. Det er mulig, ja i høyeste grad mulig, å få noe til i bygdene, som han uttrykte det.

Fremskrittspartiet hadde tidligere et lite slagord, som egentlig forteller ganske mye om denne problemstillingen. Slagordet var som følger: Fremtiden vedtas ikke, den skapes. Og det er nettopp derfor skillet på dette politikkområdet som forrige taler var inne på, i aller høyeste grad går mellom Fremskrittspartiet og partiene på sosialistisk side. Distriktspolitikk handler etter vårt syn ikke om politikere som drar land og strand rundt og lover penger, og bevilger penger for å opprettholde næringer som til dels ikke har fremtiden for seg. Det det derimot handler om, er å ta i bruk de positive drivkreftene som finnes i markedet, og da er det heller ikke noen tvil om at en masse næringer og en masse arbeidsplasser vil kunne skapes nettopp i distriktene, på den bakgrunnen.

Problemet i dag er jo at gründerne i distriktene, de idérike i distriktene, som har muligheter og forutsetninger for å skape nye arbeidsplasser, skape en fremtid i distriktene, blir møtt med byråkrati, med reguleringer, med verneplaner – offentlig styring, med andre ord, ovenfra og ned – som hindrer utvikling og setter brems på å skape nye arbeidsplasser i distriktene. Da nytter det ikke å komme i etterkant, slik som sosialistene gjør, og dele ut alle gode almisser, for distriktspolitikk handler først og fremst om å legge til rette for disse arbeidsplassene. Det gjør man best gjennom å bygge infrastruktur, enten vi snakker om kommunikasjoner, gode veier i distriktene, eller vi snakker om at vi har utdanningsinstitusjoner som skaper kompetanse og kunnskap i distriktene. Det er langt, langt viktigere enn den overdrevne tiltroen – som jeg ofte lar meg forbløffe av at enkelte politikere har – til politikernes egen styringsevne på dette området. Legger man til rette infrastrukturen, løser opp i reguleringer og gjør det lettere å skape næringer og arbeidsplasser i distriktene, vil også de arbeidsplassene bli skapt. Men det er altså det motsatte av den sosialistiske, statsstyrte modellen, hvor man deler ut penger som ikke nødvendigvis medfører fremtidsrettete næringer.

Så vil jeg gjerne kommentere en sak som også går inn under dette området. Fredag la Regjeringen frem sin nordområdestrategi. Den er jo, som vanlig, godt kjennetegnet av visjoner, gode intensjoner og enda mer visjoner, men selvfølgelig veldig lite konkret – ingenting konkret, egentlig, som står i forhold til den retorikken som har vært ført fra Regjeringen tidligere. Statsministeren uttrykte at kunnskap skal være navet i nordområdesatsingen. Men det er den samme statsministeren, fra den samme regjeringen, som kutter på forskning, som kutter på utvikling, og så snakker man om de gode offentlige tiltakene igjen, istedenfor å gjøre det som burde være åpenbart for å starte den satsingen i nord som vi trenger, nemlig å åpne for prøveboring og åpne for å ta i bruk ressursene i nord.

Nord-Norge trenger ikke nye tiltak, nye subsidier, nye offentlige ordninger. Det eneste Nord-Norge trenger, som alle andre regioner i dette landet, det er å få lov til å ta i bruk de naturressursene man har, istedenfor at alt er sentraldirigert og sentralstyrt. Da klarer man seg godt uten offentlige almisser. Det gjelder i nordområdene, og det gjelder i alle regionene i dette landet.

Tore Hagebakken (A) [14:11:56]: Distrikts- og regionalmeldingen er godt mottatt, og den ene offensive saken fra Regjeringen avløser nå den andre. På fredag legges stortingsmeldingen om hvilke oppgaver det nye regionale nivået skal ha, fram – slik Regjeringen foreslår det.

Sannsynligvis vil vi oppleve at noen synes det overføres for mye. Andre vil mene at det overføres for få oppga-

ver. Jeg ser fram til debatten, og jeg vil hevde at den forestående styrkingen av det regionale nivået, foreløpig best kjent som fylkeskommunen, åpenbart vil være viktig for å styrke den samlede distrikts- og regionalpolitikken. Jeg vil si det slik: Skal vi ta landet mer i bruk, ta hele landet mer i bruk, må vi også ta fylkeskommunen mer i bruk. Den er kompetent, den er folkestyrt, men den trenger mer muskler. Kanskje er det slik at de store bykommunene med sterke sentra føler at de klarer seg godt på egen hånd, men for Distrikts-Norge spiller fylkeskommunen en viktig rolle. Og fylkeskommunens rolle i distriktspolitikken er sterkt undervurdert, særlig fra noen som på en måte ynder å framstille fylkeskommunen som noe som bør skiftes ut, helst forsvinne.

Vi mener at fylkeskommunen, også gjennom nye regioner, kan utnyttes og bli en veldig viktig aktør i distriktspolitisk sammenheng. Det som er kjempeviktig, er at fylkeskommunene evner å samarbeide godt med kommunene. Slik vil vi med forvaltningsreformen legge til rette for at muligheter og penger kommer nærmere. Da er det også viktig at man får til et samarbeid, et partnerskap, mellom kommunene og fylkeskommunene som er minst mulig byråkratisk, men som er slagkraftig og godt.

Nå er det slik at jeg kjenner aller best til Oppland fylkeskommune, etter som jeg kommer derfra – ikke fra fylkeskommunen, men fra Oppland. Jeg har sett mange gode eksempler på aktivt samarbeid og samspill mellom fylkeskommuner og kommuner og også private aktører, og ikke minst – det er det aller viktigste – har jeg sett mange gode resultater.

At fylkeskommunen er både virkemiddelaktør og en viktig kompetanseaktør, gir selvsagt ekstra muligheter. Fordeling og spredning av kompetanse er viktig. Her spiller fylkeskommunen en viktig rolle gjennom de videregående skoler, gjennom etablering av læringssentra, som det finnes mange eksempler på, og ved kjøp av desentraliserte høyskoletilbud. Utdanning er viktig. Viktig er også fylkeskommunens rolle, igjen ofte i samarbeid med andre, når det gjelder etablering og understøttelse av veksthus, næringshager, kunnskapsparker og til og med ekspertsentre.

I Oppland har fylkeskommunen, sammen med viktige nasjonale aktører, etablert Oppland Nyskapingssenter, som det eneste i sitt slag i landet. Slik har det blitt én dør til viktige aktører som bl.a. Innovasjon Norge, SIVA, Norges forskningsråd og selvsagt fylkeskommunens eget apparat. Også innenfor bredbånd har fylkeskommunen i Oppland gjort en stor innsats, vært initierende, og vært med og sørget for at dekningen nå har økt fra 25 pst. i 2002 til 90 pst. i dag. Fylkeskommunen har engasjert seg i prosjekter innenfor nasjonalparksatsingen og i mange andre prosjekter på området kultur og opplevelsesnæringer. Alt dette er viktige distriktspolitiske satsinger. Forsøksprosjektet «Fritt Fram», som for øvrig Fremskrittspartiet synes er et dårlig prosjekt, eller i hvert fall har prøvd å ta alle pengene fra, har i særlig grad bidratt til at fylkeskommunen i Oppland mer og mer arbeider i samhandling med andre, og lykkes mer og mer.

Avslutningsvis: Det er mange gode eksempler på at vi fører en politikk som gir folk større frihet til å bosette seg der de ønsker. Vi har hørt om kommuneøkonomi, og ikke minst kunne vi nevne samferdselssatsing. Men det viktigste av alt er at folk vil bo på bygda. Det var imponerende å oppleve de ungdommene og de ungdomsorganisasjonene som kom til våre høringer, oppleve den framtidstroen, den optimismen og ikke minst den kreativiteten og handlekraften som disse ungdommene stod for. Det befester på en overbevisende måte hvilke store ressurser som Distrikts-Norge representerer for oss som nasjon.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Arild Stokkan-Grande (A) [14:17:19]: Med «Hjarte for heile landet» legger vi nå på plass verktøy for en aktiv distriktsutvikling.

Det hersker en tverrpolitisk enighet om at Oslo og store byer trenger støtte fra staten for å håndtere utfordringene de står overfor. Det er bra. Men jeg skulle ønske at det var like bred enighet om det samme når det gjelder distriktene våre. Det er her mye av verdiskapingen skjer, og det er her vi har de områdene som gjør at Norge er et attraktivt reisemål.

Distriktene klarer seg på mange måter godt, men staten har i lengre tid båndlagt areal uten tilstrekkelig kompensasjon til områder som får begrensninger på seg, og det legges også for lite til rette for at folk i distriktene kan ta områdene sine i bruk, slik at det skapes både bolyst og nye næringer.

Jeg kan nevne et eksempel fra Ytterøya i Tronheimsfjorden, hvor jeg selv kommer fra. Omtrent hele øya gikk sammen for å etablere en småbåthavn, støttet av kommunen, som et godt utviklingstiltak på den øya. Men fylkesmannen gikk inn og overprøvde kommunens støtte, med grunnlag i at det var et tiltak som var etablert for nærme sjøen. Det ble avslag på en søknad om å etablere småbåthavn, fordi den lå for nærme sjøen! Det er bra med regulering, men det er også viktig med en god porsjon folkevett i forbindelse med reguleringer.

Jeg er glad for at det legges stor vekt på kommunenes, og særlig fylkeskommunens, rolle i det regionale utviklingsarbeidet. I Nord-Trøndelag spiller fylkeskommunen en helt sentral rolle i et lagspill sammen med kommunene for å legge til rette for utvikling. I mange sammenhenger blir kommunene hver for seg for små til å heve røsten opp mot sentrale myndigheter. Her er fylkeskommunen viktig som kommunenes beste venn.

Etter å ha hørt Høyres representant beskrive fylkeskommunene, skal det være en glede å ta med Høyre opp til Nord-Trøndelag for å vise fram hvor sentral fylkeskommunen er i utviklingsarbeidet der, og hvor stor oppslutning det er om det arbeidet fylkeskommunen driver med.

Å overlate samfunnsutviklingen til markedet alene er uansvarlig. Vi ser at markedet ikke er i stand til å gi folk et likeverdig tilbud alle steder i landet. Vi ser det innenfor bredbånd, vi ser det innenfor telefoni, vi ser det innenfor

tv-signal, framskritt som i utgangspunktet skulle virke desentraliserende.

Tilbake til Ytterøya, Trodheimsfjordens perle, et paradis på jord som byfolk elsker å reise til når de skal på rekreasjon. Men heller ikke et paradis er noe blivende sted hvis ferjen legges ned og man må ro dit, hvis lokalbutikken blir nedlagt, hvis det ikke fra samfunnet side blir lagt bedre til rette for næringsutvikling. Skal de kunne tilby et livskraftig område i framtiden, må de ha hjelp av en robust kommune, en tilretteleggende fylkeskommune og en stat som ser verdien av slike steder. Nå har vi slike verktøy. Vi har en regjering som ser verdien.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [14:20:40]: Jeg er glad for at vi har fått en god debatt om St.meld. nr. 21, distriktsmeldingen.

Kommunalministeren refererte til en del av hovedutfordringene i meldingen. Jeg vil referere dem i sin helhet. Det er en bred tilnærming til distriktspolitikken og et nytt løft for distriktspolitikken. Meldingen tar sikte på

– å utløse verdiskapingspotensialet i distriktene
– å gi tilgang på arbeidsplasser, tjenester og velferdstilbud
– å skape ny optimisme og ny framtidstro
– at bygder og tettsteder skal være attraktive boplasser for unge, og spesielt for kvinner
– at små og mellomstore byer skal bli attraktive som et alternativ til storbyer

Basis for dette er allerede lagt på plass gjennom en solid økning i kommuneøkonomien.

Kommunene er den store velferds- og tjenesteprodusenten, og uten at de er slagkraftige, kan vi ikke lykkes i den nye distriktspolitikken.

Kommunene skal være en lokal tilrettelegger for næringsutvikling. Det er gitt et løfte om nye tiltak på nettopp næringsutviklingsområdet. Innovasjon Norge skal styrkes. Såkornfondene skal styrkes. Kommunale næringsfond skal på plass igjen som nødvendige startmidler. Og vi skal ha en ny programperiode for næringshager.

Landbruket er gitt et løft. Vi har håp om at kulturlandskapet kan holdes i hevd, og at de gartnerne som holder kulturlandskapet ved like, finner det levelig å fortsette å være det.

Vi ser muligheten for å få en ny satsing på reiseliv.

Jeg er enig med kommunalministeren, som sa at uten dette fundamentet ville nordområdesatsingen ha vært vanskelig å få fart på. Nettopp den basis vi har lagt gjennom den nye distriktsmeldingen, gir håp om at nordområdesatsingen virkelig skal gi frukter.

Det er skapt ny optimisme. Det er skapt ny optimisme rundt om i distriktene. Den skal vi ta vare på.

Kari Lise Holmberg (H) [14:24:08]: Det nærmer seg slutten på debatten, men jeg må avlegge en visitt til et par av representantene.

Senterpartiets Trygve Slagsvold Vedum tok munnen for full da han som svar på min replikk hevdet at Høyre «i glade ordelag» snakket om å styrke fylkesmannen. Jeg synes Senterpartiet skal holde seg til sannheten. Høyre har klar politikk på to forvaltningsnivåer, og fylkesmannens rolle skal kun være å ha kontroll- og tilsynsoppgaver. Dette er noe helt annet enn det Senterpartiet hevder. Jeg kan vise til Høyres program for 2005–2009, hvor det står:

> «Overprøving av kommunale vedtak skal begrenses til legalitetskontroll og klage på saksbehandling. Høyre vil redusere antallet fylkesmannsembeter.»

Jeg vil bare anbefale at representanten Slagsvold Vedum leser Høyres partiprogram. Vår politikk tar lokaldemokratiet på alvor. Det er til kommunene befolkningen har tilhørighet og lojalitet. Regionen står fjernt fra folk flest.

Så en liten visitt til Rolf Reikvams replikk. Jeg trodde nesten jeg hadde hørt feil da representanten hevdet at Høyre motstrebende hadde gått med på gjennomføringen av differensiert arbeidsgiveravgift. Jeg må be representanten om å dokumentere en slik påstand, for de faktiske forhold er at Høyre hele tiden har hevdet at differensiert arbeidsgiveravgift er det beste distriktspolitiske virkemiddelet vi har. Vi var i en regjering som jobbet hardt for å få den gjeninnført. Jeg er glad for at Åslaug Haga slik sett rettet opp inntrykket, idet hun sa at det var stor innsats fra flere regjeringer. Jeg skulle ønske at representanten Reikvam her kunne vært mer etterrettelig.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg forundres noe over det varme forsvaret av fylkeskommunen som vi har fått her og nå, særlig på slutten av debatten. Det er nok tydelig at det nærmer seg den 8. desember.

Rolf Reikvam (SV) [14:26:37]: Først til Kari Lise Holmberg. Jeg har overhodet ikke nevnt Høyre og differensiert arbeidsgiveravgift. Jeg tror det var én setning jeg brukte, og det var at jeg synes det er patetisk når de ulike partiene og grupperingene har behov for å gi ros til sine regjeringer. Det var det som var viktig å få fram i forbindelse med denne innstillingen. Det er det eneste jeg har sagt om differensiert arbeidsgiveravgift, utover det at jeg sa det var et positivt og godt virkemiddel. Jeg har ikke nevnt Høyre i denne forbindelse. Det må være en grov misforståelse at jeg har ment noe om at Høyre var motstrebende. Dette har jeg som sagt ikke nevnt.

Så til det jeg bad om ordet for. Det er to ting. For det første forslaget om å satse på kompetansesentra. Jeg synes det er veldig bra, og jeg synes det er veldig riktig. Det er et nytt kompetansesenter for distriktsutvikling vi snakker om, et nytt kompetansesenter, et nytt virkemiddel. Jeg synes det er riktig og fornuftig. I innstillingen fra regjeringspartiene – dette blir jo til kommunalministeren – går vi ikke inn på lokalisering, for det har vi ikke forutsetninger for, men vi prøver iallfall å gi sterke føringer på hva som bør ligge til grunn for lokalisering av et slikt senter. Vi sier det må knyttes opp mot et godt utdanningsmiljø som også har nære relasjoner til et forsknings- og et utviklingsmiljø. Det må være førende.

Så har jeg lyst til helt for egen del å si at hvis det viser seg at vi har mange gode søknader og det er mange bra opplegg som blir lagt på bordet etter hvert, synes jeg ikke vi skal låse oss fast til ett – hvis det viser seg at det er man-

ge spennende og gode prosjekter som legges fram og vi tror at dette vil ha betydning for det videre arbeidet.

Så helt til slutt: Det ligger et forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre som gjelder Ungt Entreprenørskap. La meg si at dette er en sak vi hadde opp i Stortinget i forrige periode, etter et Dokument nr. 8-forslag fra SV. Det var bred politisk enighet om at dette er et viktig tiltak. Det er påpekt i meldingen, og det er påpekt i innstillingen av flertallet. Dette arbeidet er jo i gang. Regjeringen har allerede i 2006 økt bevilgningene. Både Kommunaldepartementet og Næringsdepartementet har lagt inn økte bevilgninger til Ungt Entreprenørskap. Dessuten har Kunnskapsdepartementet lansert en strategiplan for Ungt Entreprenørskap, der en også bl.a. diskuterer spørsmålet om å lage et eget programfag i videregående skole for Ungt Entreprenørskap. Det er en konkret oppfølging av det Dokument nr. 8-forslaget som SV lanserte. Så vi føler ikke behov for nå å stemme for dette en gang til, i og med at det som det var bred politisk enighet om i forrige periode, er i ferd med å bli realisert, i ferd med å bli oppfylt. Dermed ser jeg ikke helt behovet for dette forslaget. Men jeg registrerer at noen tydeligvis har behov for det fortsatt.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Bjørg-Irene Østrem (V) [14:29:59]: Regjeringen har varslet at den vil sette nordområdene høyt på den politiske dagsordenen. Barentssamarbeidet og arbeidet i Arktisk Råd blir videreført, og en egen nordområdestrategi under navnet Barents 2020 er på trappene.

Venstre ønsker Regjeringens innsats for nordområdene velkommen. Vi legger vekt på at det er ekstra viktig i denne prosessen å fokusere på regional og lokal forankring. Venstre vil understreke viktigheten av at folkevalgte på regionalt og lokalt nivå må få en sentral rolle i utviklingen av regionen, bl.a. gjennom Landsdelsutvalget. Urfolks situasjon er utsatt og uavklart i regionen. Venstre forutsetter at utviklingen i nordområdene og ikke minst at utviklingen av naturressursene fra land og vann skjer i nært samarbeid med urfolksparlamentene og andre sentrale urfolksaktører.

Venstre vil legge til rette for verdiskaping lokalt langs kysten der ressursene finnes. Vi ønsker derfor et prosjekt for å vurdere hvordan kvinner med sine erfaringer og kunnskap skal få en mer sentral rolle i dette utviklingsarbeidet. Vi ønsker et initiativ for å utrede og etablere forsøk med mikrokreditter og andre tiltak spesielt rettet inn mot kvinnelige gründere.

Venstre vil vurdere et spesifikt program for å skape flere arbeidsplasser i landsdelen, ikke minst gjelder dette etablering av små og mellomstore bedrifter, noe som er viktig for å fremme et variert næringsgrunnlag. Det er også viktig at det offentlige er med på å utvikle og tilby nye studietilbud rettet mot de næringene som det skal satses på. Dette er viktig for å skape en lokal og regional forankring og demme opp for utflytting. Både Barentssekretariatet og Barentsinstituttet har her tatt initiativ som det er viktig å følge opp videre.

Det er i dag rundt 80 norske etableringer i russisk del av Barentsregionen. De sysselsetter nær 1 000 årsverk. Russisk del av Barentsregionen framstår i dag som et spennende og voksende marked, også for norske aktører. Framvekst av en ny gruppe gründere og entreprenører vil kunne fremme moderate politiske krefter og bevirke en sosial utjevning som genererer stabilitet.

Samarbeid over grensene har lange tradisjoner. Folk til folk-kontakten over grensen er økende, og mange har familie på begge sider. Å kunne besøke sine foreldre og sine barn når man ønsker det, regnes som en selvfølge. Det er derfor et stort behov for enklere visumregler for folk i dette området.

Det sivile samfunnet er svært viktig for demokratibygging. Venstre vil understreke viktigheten av at frivillige organisasjoner i Norge får rammebetingelser som gjør et slikt samarbeid mulig.

Åge Starheim (FrP) [14:33:25]: Det har vorte mykje snakk om distriktspolitikk i dag. Skuldingane mot Framstegspartiet er ganske sterke. Ein har sagt at vi ikkje har nokon distriktspolitikk. Ein har sagt at vi er imot at det skal skje noko i distrikta.

Eg har reist ein del rundt omkring i Sogn og Fjordane. Eg har snakka med veldig mange næringsdrivande der. Eg har ikkje møtt ein einaste som ikkje føler at vi står for det som er heilt nødvendig for at desse bedriftene skal overleve. Dersom vi er einige om at industriarbeidsplassar eller næringsverksemder er berebjelkar også i distrikta, må ein ha ein politikk som gjer at desse næringsverksemdene kan overleve.

Når ein ser på kva som i dag vert lagt fram av forslag for å – det er kanskje stygt å bruke uttrykket – «tyne pengar» ut av dei som driv næringsverksemd rundt omkring i distriktet, og som dei sjølve seier vil vere drepande for dei dersom dette fortset, lurer eg på: Kva er det ein snakkar om når ein seier at ein har så fantastisk god næringspolitikk og distriktspolitikk? Eg trur at ein skal vere varsam med å skulde andre for ikkje å ha distriktspolitikk i det heile. Det er ei skulding som ingen vil kunne stå til rette for, etter mi meining.

Eg registrerer også at Regjeringa skriv i Soria Moria-erklæringa at dei vil opprette eit desentralisert sjukehustilbod som m.a. skal sikre tilgang til naudsynte helsetenester, som t.d. fødetilbod. Då er det eit paradoks at ein i Sogn og Fjordane er i ferd med å stengje fødeavdelingar. No, i jula, kjem det signal om at dei skal stengjast i dei store høgtidene – og kanskje i sommarferien neste år. Det står i sterk kontrast til det som står i Soria Moria-erklæringa.

Eg synest også at det er forunderleg at representanten Reikvam to gonger fortel Stortinget noko heilt anna enn det som finansministeren sjølv har stått i Stortinget og fortalt om reduksjonar til forsking og utdanning.

Eg registrerer også at fleire representantar no har begynt å bruke ordet «fylkeskommune». Det skal verte spennande å sjå om det er dette som vert dei nye regiona-

ne som vi har høyrt så mykje om, spesielt frå Arbeidarpartiet.

Ole-Anton Teigen (SV) [14:36:42]: «Hjarte for heile landet». Smak på orda! «Hjarte for heile landet». Vi har altså en regjering og et stortingsflertall som vil bruke kreftene sine i hele landet. Det betyr at de vil bruke kreftene sine der jeg bor, i Lyngen. De vil bruke kreftene der dere bor, i deres hjemkommune, i deres hjemfylke.

Vi som bor ute i Distrikts-Norge, føler nå at vi blir hørt. Nå blir vi tatt på alvor. Nå er det noen som bryr seg om oss. Det er faktisk det aller viktigste, at noen bryr seg om oss som bor ute i distriktene.

Det blir altså tatt noen grep nå, som man historisk sett kanskje ikke har gjort siden annen verdenskrig. Det blir tatt noen grep nå for å bygge opp landet på en ny og moderne måte. Vi skal videreutvikle livskraftige småsamfunn. Vi skal videreutvikle det som har vært bygd opp etter krigen. Dette skal nå videreutvikles inn i en moderne framtid.

Det finnes mange gode eksempler på hvordan distriktene fungerer. Det har vært gitt en god del eksempler i denne debatten i dag. Og hva viser det? Jo, det viser at folk bor der de har muligheter til å skape sin arbeidsplass, der de har muligheter for at deres barn kan ha det trygt og ha gode oppvekstvilkår, og når ettermiddagen kommer, har de muligheter til et kulturliv som er vidt og bredt og som kan være med og videreutvikle dem som hele mennesker.

Så har vi noen kommuner hvor det – når man blir gammel og den dagen man trenger omsorg – er mennesker, det er hender som gjør at vi som fortsatt er unge, føler en trygghet ved å ha bestemor på omsorgssenter.

Dette samfunnet er det denne regjeringen vil videreutvikle slik at folk som bor ute i distriktene, igjen føler at dette er viktig. Ved at vi har muligheter til å videreutvikle disse lokalsamfunnene, flytter unge folk ut til bygdene, fordi de vil oppleve det gode liv.

Av ulike årsaker, men bl.a. på grunn av at vi føler at vi blir hørt, at vi har noen som bryr seg, skapes det nye arbeidsplasser rundt om i hele landet. Kursen er valgt, retningen er riktig – stå på!

Torny Pedersen (A) [14:40:08]: Flere deltakere i dagens debatt har tatt til orde for at man ikke kan vedta hvor folk skal bo. Det er riktig, men det går an å vedta tiltak som gjør det attraktivt å bo i hele landet, også i Distrikts-Norge. Et levende lokaldemokrati er grunnsteinen i folkestyret, og da trenger vi velfungerende, trygge og identitetsskapende lokalsamfunn. Derfor er jeg glad for at denne regjeringen vil styrke innsatsen overfor lokalsamfunn og regioner.

Den største innsatsen har Regjeringen gjort i forhold til en sterk styrking av kommuneøkonomien i to budsjettrunder. Dette medvirker til en positiv utvikling som gjør at flere ser mulighet til å fortsette å bo i distriktene. De minste lokalsamfunnene ser mulighet gjennom småsamfunnssatsingen, og flere kommuner har tatt utfordringen og søker om å få etablere et nasjonalt senter for distriktsutvikling. Dette er i tråd med at distriktsmeldingen fokuserer på å ta hele landet i bruk og utfordrer kommunene til engasjement for å skape attraktive lokalsamfunn, til kreativitet og ikke minst til å ta i bruk det kulturelle mangfoldet som finnes også i distriktene.

Et distriktskompetansesenter vil skape arbeidsplasser og vil medvirke til at kompetanse tilføres – ikke bare på store, sentrale steder, som har vært tendensen til nå, men også ute i Distrikts-Norge. Regjeringen sier med dette at den ønsker å ta i bruk kunnskap som finnes i distriktene. Regjeringen legger sterk vekt på den viktige rollen ulike kunnskapsmiljøer spiller for vekst, innovasjon og utvikling i distriktene, og at dette må komme alle deler av landet til gode. De kunnskapene som finnes, må koordineres, og ny kunnskap må komme til. Dette er distriktsutvikling.

Det er vel ikke til å unngå at fra Regjeringens side er nordområdesatsingen en strategi for å utvikle distriktene, og det er meget bra. Jeg mener det er viktig å se opprettelse av et kompetansesenter for distriktsutvikling som et viktig bidrag til at småsamfunn får større plass i kunnskapssamfunnet, og dette er nå satt på den politiske dagsordenen. Jeg ser fram til etableringen av dette senteret, og ønsker selvfølgelig at man velger å lokalisere dette i nord. Men uansett lokalisering vil dette representere en stor mulighet til å utvikle distriktsrelatert kunnskapsbygging som et gjensidig partnerskap mellom sentrale og mindre sentrale strøk av landet.

Bent Høie (H) [14:43:35]: Kanskje er det mest spennende som har skjedd her i dag, at en for første gang på lang tid har hørt en rekke innlegg fra Arbeiderpartiet hvor man taler varmt om fylkeskommunen. Da er det grunn til å tro at det nærmer seg framleggelse av en stortingsmelding om det som tidligere het regionsreformen, men som også – da det var på det varmeste – ble kalt for den største demokratireformen i nyere tid. Jeg tviler på at det er et begrep som kommer til å bli knyttet til den meldingen som blir lagt fram fredag.

Utgangspunktet for hele den diskusjonen var at det var bred politisk enighet om at fylkeskommunen, slik som vi kjenner den i dag, ikke har det innhold og den legitimitet som gjør at det er fornuftig å videreføre den slik som den er. Så har man ulike konklusjoner i forhold til den problemstillingen. Noen av oss mente at det naturlige svaret på det var å legge ned fylkeskommunen og overføre denne makten til kommunene, som både har behov for å utvide sitt ansvarsområde, og ikke minst har legitimitet og stor oppslutning i befolkningen. Andre hadde en løsning der en pekte på store regioner med store nye oppgaver som skulle gjenreise det regionale nivået.

Når en nå hører på innleggene og ser på de lekkasjene som har vært i media i det siste, er det all grunn til å tro at den stortingsmeldingen som kommer på fredag, kommer til å være en nekrolog over fylkeskommunen. For det vil være starten på en helt ny og nødvendig debatt, nemlig en debatt om det som nå reelt sett gjenstår som det eneste alternativet, en tonivåmodell. I så måte har innleggene i dag vært nødvendige, for det er jo alltid sånn at i forkant av en nekrolog så holdes også en minnestund, og i en minne-

stund er det vanlig høflighet å tale fint om den som nekrologen skal omtale.

André N. Skjelstad (V) [14:45:45]: Det var ikke måte på hvor bra det lød, dette med «hjarte for heile landet». Jeg har i grunnen kanskje sett det tidligere også, gjennom valgprogram, uten at jeg nå helt klarte å se at dette var det som var sammenhengene.

Det er en sammenstilling av veldig mye politisk enighet som ligger i denne distriktsmeldingen, men det skygger jo unna en del av de viktige temaene. Der har representanten Høie rett: Vi har jo allerede hørt lekkasjene, og de er ikke helt i samsvar med de kraftige uttalelser som kom i hvert fall før vi begynte å arbeide med den meldingen som vil komme på fredag.

Det er et tema her som ikke har vært så mye oppe i debatten, og det er sentraliseringskraften rundt hovedstaden, med viljen til å flytte ut statlige arbeidsplasser. Den forrige regjeringen var villig til å flytte ut eksisterende statlige arbeidsplasser, mens den nåværende sier at de kun er villige til å flytte ut nye statlige arbeidsplasser. Dette er med på å skape usikkerhet også rundt forsvarsanlegg, det er med på å skape en økonomi som i sterkere grad blir sentraliserende, og i Venstres øyne er det ikke god distriktspolitikk å kreve inn økt skatt lokalt, for deretter å bygge ut barnehager i sentrale strøk. De fleste distriktskommunene har faktisk full barnehagedekning. Det er storbyene som mangler det. Dette viser på mange måter at gode intensjoner og praksis spriker.

Til slutt har jeg lyst til å si litt om dette med boplikt, som det er varslet kan bli reversert. Før dette ble innført av forrige regjering, stod mange bruk tomme – de ble brukt i to uker i året – men etter den lettelsen som skjedde under den forrige regjering, ble mange av disse småbrukene lagt ut for salg, og de kom da i bruk. Jorda lå der – den var selvfølgelig i bruk – men det var ingen aktivitet rundt. Nå varsler dagens regjering at de vil innføre en strammere boplikt, og jeg har litt vanskelig for å forstå at mange av de småbrukene hvor det i dag ikke bor folk, da blir lagt ut for salg. Det viste seg at så ikke skjedde før vi innførte de lettelsene.

Jeg var også til dels tilhenger av boplikt, og trodde i min første periode i kommunestyret at boplikt kunne være en mulighet, men vi så over tid at dette var noe som ikke fungerte. Derimot synes jeg at det som blir varslet i denne distriktsmeldingen, med mer aktiv bruk av Husbanken og startlån, er langt mer offensivt og på mange måter et bedre virkemiddel for å gi yngre en mulighet til å kunne få seg en bolig eller et småbruk.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:49:04]: Jeg har lyst til å kommentere et par momenter i representanten Holmbergs innlegg i forhold til fylkesmann og fylkeskommune.

Det som er den store vesensforskjellen mellom Høyre og regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre, er synet på mellomnivå. Alle snakker om at vi skal ha et mellomnivå, men spørsmålet er om man skal ha et folkevalgt mellomnivå, gjennom fylkesmannen, eller om man skal ha et embetsmanns-mellomnivå. Vi ønsker å ha et folkevalgt mellomnivå – ikke at det skal være en fylkesmann som sitter med all makt i hver enkelt region uansett hvor stor den er, men at det skal være folkevalgte, som skal møte folk i hverdagen, og som stiller til valg hvert fjerde år og tar ansvar for de beslutningene man ønsker. Så jeg ser ikke at det er noen forskjell i forhold til byråkratistandpunkt/byråkratikritikk mellom Høyre og oss. Jeg mener at Høyres standpunkt i utgangspunktet er mer byråkrativennlig, da de ønsker å overlate makt til embetsmannen i motsetning til de folkevalgte. Så det er en forskjell i oppfatning, og min analyse er litt annerledes enn Høyres analyse av det standpunktet er.

Så til differensiert arbeidsgiveravgift. Jeg må innrømme at vi er blitt så samkjørte i regjeringspartiene at det er lett å ta feil. Det var nok jeg som var innom det temaet og ikke Reikvam, så jeg kan ta på meg skylda for det. Grunnen til at jeg var innom det, var at man i forrige periode måtte bruke finansinnstillingen i et samarbeid mellom kommunalkomiteen og finanskomiteen for å understreke viktigheten av at Regjeringen tok tak i og jobbet kraftfullt for å få gjeninnført den differensierte arbeidsgiveravgiften. Det skjedde et tverrpolitisk arbeid her i Stortinget hvor vi klarte å få på plass det trykket. Derfor kom jeg med den kommentaren.

Så vil jeg også gi en liten kommentar til representanten Starheim fra Fremskrittspartiet og Sogn og Fjordane, som føler seg litt tråkka på når vi sier at Fremskrittspartiet ikke fører noen distriktsvennlig politikk. Da vil jeg nevne ett tema, landbruk, hvor Fremskrittspartiet har kuttet 5,7 milliarder kr i sitt eget budsjettforslag.

Hva betyr ikke landbruket for et fylke som Sogn og Fjordane, både i forhold til den sysselsettingen som er i landbruket, i forhold til næringsmiddelindustrien, som er knyttet opp til landbruket, og i forhold til den satsingen man nå ser i Sogn og Fjordane – satsingen på turisme og gründervirksomhet i tilknytning til turisme?

Vi går bare til fakta når vi angriper Fremskrittspartiet og deres distriktspolitikk. Vi ser bare på fakta, hva de foreslår, og da ser vi at det slår negativt ut, f.eks. for et fylke som Sogn og Fjordane.

Tore Hagebakken (A) 14:52:00]: Representanten Høie, i likhet med resten av Høyre, dirrer nok tydeligvis av spenning over hva som blir lagt fram på fredag, og hører godt etter og prøver å analysere og gjette seg litt fram til hva som er på gang. Så jeg får vel si det slik at mens vi venter på meldingen, var det i det minste høy melding fra hr. Høie!

Å framstille min lille gjennomgang av fylkeskommunens viktige innsats i distriktspolitikken og mulighetene for å utnytte dette forvaltningsnivået maksimalt til beste for at vi skal ha det bra i hele landet og ha en god distriktspolitikk, å oppfatte det som en nekrolog og endog få assosiasjoner til deltakelse i en minnestund, synes jeg er sterkt. Om jeg kan få tillate meg det, vil jeg si at om Høie skulle gå til sin innpisker og be om utbytting på fredag fordi han skal i begravelse, synes jeg det er en litt tynn begrunnelse. Det som blir lagt fram på fredag, vil vise til ful-

le at vi mener alvor med forvaltningsreformen og med folkevalgt styring, og også at vi vil se på det som fortsatt heter fylkeskommune. Og Oppland fylkeskommune, som jeg nevnte noen glitrende eksempler fra – den heter også fortsatt Oppland fylkeskommune – har et meget stort potensial i seg, som det vil være meningsløst for oss med vårt ståsted ikke å bruke aktivt i distriktspolitikken. Meldingen skal vise at vi ser den muligheten, sammen med de mange andre mulighetene som ligger i den oppgavemeldingen som legges fram.

Så til Fremskrittspartiet. Jeg hører Fremskrittspartiet forflytte seg litt for hver gang de snakker om kommunestruktur. Alle er vi for en god kommunestruktur, men alle har vi så langt i Stortinget vært for at det som skal skje, skal skje frivillig. Jeg synes jeg hører at Fremskrittspartiet ikke lenger er på frivillighetslinjen. Hvis de skulle få makt der i gården, ser jeg ikke bort fra at de ville sette makt bak ordene og bruke tvang.

Presidenten: Rolf Reikvam har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Rolf Reikvam (SV) [14:54:38]: Vi har åpenbart en litt annen tradisjon i vårt parti enn de har i Høyre. Vi snakker varmt om saker og personer selv om det ikke er nekrologer, og når vi snakker varmt om saken, er det fordi vi vet at det kommer noe spennende, som vil drive dette videre framover. Så der har vi en litt annen tradisjon, men la oss nå leve med det.

Så til Starheim. Jeg er nødt til å kommentere at han påstår at vi beskylder dem for ikke å ha noen politikk. La meg da lese hva Fremskrittspartiet skriver i sine merknader:

> «Disse medlemmer viser til at markedet regulerer den geografiske spredningen av arbeidsplasser.»

Og videre:

> «Disse medlemmer er av den oppfatning at markedet og folks frie valg skal styre bosettingsmønsteret i fremtiden også, og vil fremheve at dette vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt uansett hvilke bransjer og industrier som blir sentrale i fremtidens Norge.»

Dette er det ikke vi som skriver. Det er ikke vi som beskylder Fremskrittspartiet, det er Fremskrittspartiet som skriver det. Og det Fremskrittspartiet skriver, er at Fremskrittspartiet ikke har noen politikk på området. Det er jo det Fremskrittspartiet skriver, at dette er marked og dette er liberalisme, i sin mest ekstreme form. Når en sier at markedet skal regulere, betyr det at en ikke har noen politikk på området. Så enkelt er det. Mitt råd til Starheim er at han neste gang han reiser til Sogn og Fjordane og møter bedriftslederne, starter med å lese opp dette, og så får han reaksjoner deretter.

Bent Høie (H) [14:56:12]: Jeg skal ikke utdype dette med nekrolog og minnetale noe mer enn å si at Arbeiderpartiets fylkesordfører i Sør-Trøndelag sa at ut fra det som en til da – dette var i forrige uke – hadde hørt kunne komme som oppgaver, ville dette være som å bære høy til en død hest. Jeg er veldig enig med ham i den analysen. Så er man kanskje uenige om det er en stashest eller en arbeidshest som er død, men den diskusjonen får vi ta – og får vi rikelig og god anledning til å ta – i det videre arbeidet.

Det som fikk meg til å ta ordet, var representanten fra Senterpartiet, som igjen var oppe og prøvde å skape et inntrykk av at det hadde vært uenighet omkring arbeidet med å gjeninnføre differensiert arbeidsgiveravgift. Der synes jeg at det som statsråden sa, er en framstilling som jeg tror vi skal være enige om. Den forrige regjeringen skapte en åpning og et grunnlag for det arbeidet som den nye regjeringen fullførte. Det har vært bred politisk enighet gjennom hele prosessen om at dette er det mest virkningsfulle redskapet vi har i forhold til en aktiv distriktspolitikk. Det har det vært tverrpolitisk enighet om i Stortinget i hele prosessen. Ordningen som en hadde, fikk en jo først innsigelser på fra ESA under en senterpartistatsråd. Det betyr ikke at jeg påstår at Senterpartiet har ansvaret for at ordningen ble fjernet, men hvis vi skal drive den typen polemikk, kan vi fort havne oppi det. Det er ingen av oss tjent med, så lenge vi alle er enige om at det var riktig å få dette på plass. En regjering skapte grunnlag for det, en regjering gjorde jobben på grunn av et regjeringsskifte. Og hvis vi kan holde på det, kan vi også holde på en felles enighet om at dette er en god ordning for landet, som vi er nødt til å gjøre mye for å bevare også for framtiden.

Åge Starheim (FrP) [14:58:24]: Eg føler meg ikkje det slag redd for å reise rundt omkring i Sogn og Fjordane etter Rolf Reikvam sitt innlegg, sjølv om han las frå merknadene våre i innstillinga til denne saka. Eg kan godt tenkje meg å trykkje det opp og ta det med meg rundt og vise det og lese det høgt for alle næringslivsleiarar i Sogn og Fjordane. Men eg vil ikkje stoppe der, eg vil også fortelje næringslivsleiarane det som dei for så vidt veit svært godt, og det er kva som står elles i programmet vårt, og kva som ligg også i budsjettframlegga våre når det gjeld å leggje til rette for næringslivet og for at det skal ha ei lønsemd som er nødvendig for at næringslivet skal overleve. Då trur eg at eg kan reise tryggare rundt omkring i Sogn og Fjordane og fortelje om vår politikk enn det representanten Rolf Reikvam kan gjere.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:59:37]: Representanten Hagebakken fra Arbeiderpartiet kom med noen påstander fra denne talerstol som jeg føler behov for å klare opp i. Hagebakken prøver nesten å skape tvil om hvorvidt Fremskrittspartiet er tilhenger av tvungen kommunesammenslåing. La meg bare slå det helt klart fast: Fremskrittspartiet har programfestet at vi ikke ønsker tvungen kommunesammenslåing. Vi ønsker at den type sammenslåing skal foregå gjennom frivillighet.

Men når det er sagt, er det ingen tvil om at vi har en uhensiktsmessig kommunestruktur i Norge. Det er det flere årsaker til. For det første: Dersom man ønsker at kommunene skal kunne produsere en god del nye tjenester og kvalitativt bedre tjenester, er man avhengig av at kommunene på sikt blir større. Ikke minst må det ses i det per-

spektivet når vi snakker om en tonivåmodell, altså om kommune og stat. Vi trenger ikke noe mellomledd, verken fylkeskommuner eller regioner.

I dag snakkes det mye om knapphet på arbeidskraft, og representanter fra Regjeringen tar endog til orde for økt arbeidsinnvandring, som sett fra Fremskrittspartiets ståsted ikke nødvendigvis virker spesielt fornuftig. Men det er klart at dersom man får en mer effektiv fremtidsrettet kommunestruktur, vil man kunne frigjøre betydelig arbeidskraft fra Kommune-Norge til det private næringsliv. Det er mye kompetanse som sitter i dagens kommuner, som kunne vært frigjort og tilført næringslivet. Samtidig er det ikke tvil om at større og mer robuste kommuner vil være i stand til å levere flere og bedre tjenester, og at man på sikt kan tilføre kommunene nye tjenester som i dag, gitt dagens struktur, er veldig vanskelige å gjennomføre.

Når vi sier at vi ønsker – og ser på – større grad av kommunesammenslåing, er det ikke minst etter dansk modell, der man i all hovedsak har gjennomført en ganske stor og betydelig reform, hvor man har slått sammen veldig mange kommuner og fått en langt mer effektiv struktur gjennom frivillige ordninger. Det er noe Norge bør se nærmere på for å få frigjort arbeidskraft, for å legge til rette for nye oppgaver til kommunene og få et sterkere lokaldemokrati på lang sikt. Men, for å ha det helt klart, Fremskrittspartiet vil ikke bruke tvang i den prosessen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [15:02:49]: Det har vore interessant å følgja debatten i dag, dels frå salen og dels frå kontoret. Det er fint at det er så brei einigheit som det no er i Stortinget, for at det trengst ein aktiv og offensiv distrikts- og regionalpolitikk, og at denne meldinga i så måte er ein viktig reiskap.

Det som får meg til å ta ordet, er den smule ordveksling som her har vore om differensiert arbeidsgivaravgift, og kven som gjorde kva. Det er ingen tvil om at det er fleire regjeringar som har del i dette, men det er då eit uomtvisteleg faktum at den førre regjeringa tok initiativ, melde til Stortinget korleis dei hadde tenkt å leggja dette opp, og fekk hausten 2004 ei punktvis, omfattande og klar melding. Initiativet vart teke i Arbeidarpartiet, SV, Senterpartiet og over i Framstegspartiet – til slutt var det eit einstemmig storting som stod bak, og som la klare føringar til dåverande regjering om å gå ein ny runde i Brussel. Det vart gjort. Det vart lagt eit grunnlag som då vart følgt opp av det engasjementet og det arbeidet som vart nedlagt av statsrådane Kristin Halvorsen, Åslaug Haga m.fl.

Det blir i dag forsøkt å desavuera det arbeidet og den innsatsen som er gjord av noverande regjering. Eg trur det var få som hadde venta, inklusive dei statsrådane som var i Brussel i førre regjering, at ein skulle få på plass så omfattande ordningar som no ligg føre, og som betyr 7 milliardar kr pr. år direkte til næringslivet og 2 milliardar kr pr. år til dei kommunane det gjeld – omfattande tiltak, omfattande mange kommunar og omfattande næringsliv som får del i dette.

Så kan vi glede oss over ei distriktsmelding som òg seier at ein god kommuneøkonomi er basisen. Det er ei melding som vidare peiker på samferdsel, og som peiker på viktige næringspolitiske tiltak generelt og på småsamfunnssatsing spesielt. Men det vil for alltid liggja fast at her vart det innført igjen ei differensiert arbeidsgivaravgift langt utover det som mange hadde sett føre seg.

Presidenten: Bent Høie har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Bent Høie (H) [15:06:14]: Det var selvfølgelig det siste innlegget som gjorde at jeg igjen fikk behov for å ta ordet. Jeg håper at alle la merke til at representanten sa at det var et enstemmig storting som uttrykte sin vilje med hensyn til differensiert arbeidsgiveravgift.

Jeg synes at dette blir en mer og mer unødvendig debatt. Jeg forstår veldig godt at opposisjonen som nå er i regjering, da de var i opposisjon, hadde behov for å skape et inntrykk av at den daværende regjeringen ikke gjorde et godt nok arbeid i den saken, selv om det ikke er riktig. Men at en når en nå selv sitter i regjering og overtok et meget godt – overraskende godt – grunnlag som en utnyttet på den beste måte for å få på plass en løsning som alle er enige om, da fortsetter å bruke den retorikken som en brukte i opposisjon, er ganske oppsiktsvekkende, spesielt når vi som er opposisjon, gang på gang strekker fram en hånd for å få til en felles oppfatning om dette så vi slipper denne tåpelige debatten videre.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [15:07:39]: Eg deler representanten Bent Høie si oppfatning av at no er det viktig å sjå framover. No er det viktig å realisera distriktsmeldinga. No er det viktig å sørgja for ein god kommuneøkonomi, å sørgja for viktige samferdselspolitiske og næringspolitiske tiltak i stort, og òg å sørgja for at dei minste samfunna får del i både småsamfunnsengasjement spesielt og i andre verkemiddel. Men eg deler ikkje Bent Høie si oppfatning av forholdet mellom det engasjementet som den førre regjeringa hadde, og det engasjementet den regjeringa som vi har i dag, har vist. Det er ikkje noko å dvela meir ved.

Vi har no fått innført ei ordning som vil stå seg inntil ho blir evaluert om, heldigvis, ganske mange år. Men det er slik at det vart gitt eit oppdag frå Stortinget med bakgrunn i den meldinga som regjeringa Bondevik II gav til Stortinget om korleis dei hadde tenkt å handtera spørsmålet om differensiert arbeidsgivaravgift, og korleis ho skulle kunna innførast igjen. Det vart altså gitt ei klar bestilling frå Stortinget si side. Det betyr at Regjeringa fekk beskjed om å vera meir offensiv enn ho hadde tenkt å vera. Så vart det lagt eit grunnlag. Ingen skal fortelje korkje meg eller nokon av dei andre som følgde denne saka svært nøye, at det ikkje vart oppnådd meir i Brussel med den regjeringa vi har i dag, enn dei fleste hadde tort å håpa på.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, se side 874)

Sak nr. 3

Forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 30. november 2006 (jf. Innst. O. nr. 20):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til full avgiftsmessig likebehandling av forvaltningstjenester som boligbyggelagene yter til tilknyttede borettslag og til frittstående borettslag og sameier.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 875)

Sak nr. 4

Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg-Irene Østrem på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 30. november 2006 (jf. Innst. O. nr. 21):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endring i kommuneloven som gjør at kommunestyrer får et større utvalg av samarbeidsmodeller for interkommunalt samarbeid å velge mellom.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 875)

Sak nr. 5

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om tilleggsbevilgninger til Utlendingsdirektoratet – oppfølging av tiltak i NOU 2006:14 Gransking av Utlendingsdirektoratet (Innst. S. nr. 50 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 3 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 875)

Sak nr. 6

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Anne Margrethe Larsen og Lars-Henrik Michelsen om å innføre et kjærestevisum for utenlandske statsborgere med norsk kjæreste (Innst. S. nr. 51 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:85 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kari Lise Holmberg (H) [15:12:14]: (ordfører for saken): Når Venstre har fremmet forslaget om å innføre et kjærestevisum for utenlandske statsborgere med norsk kjæreste, er det ifølge forslagsstillerne bl.a. fordi de er blitt kjent med at et stivbent regelverk kan skape problemer for slike kjærlighetsforhold.

I vår globale tidsalder oppholder norske statsborgere seg stadig mer utenlands, både oftere og i lengre tidsintervaller. Derfor er det helt naturlig at flere norske statsborgere også finner seg livsledsagere i de land de oppholder seg i. Forslagsstillerne viser til at det norske regelverket for visum og opphold i Norge ikke er tilpasset den nye virkeligheten på dette området. Det foreslås derfor at det innføres kjærestevisum med tolv måneders varighet, uten mulighet til forlengelse. Visumet bør ikke danne grunnlag for bosettingstillatelse, og tiden den utenlandske statsborgeren har oppholdt seg i landet på slikt visum, bør ikke inkluderes i den samlede beregningen av botid som grunnlag for bosettingstillatelsen. Hensiktsmessigheten av at personer på slikt visum i Norge også gis arbeidstillatelse, bes vurdert.

Forslaget fra Venstre er forelagt departementet, som ønsker å se dette i sammenheng med den nye utlendingsloven. Det er et bredt flertall i komiteen som støtter statsråden. I tillegg til regjeringspartiene mener også Høyre og Kristelig Folkeparti at det er riktig å vente med en avgjørelse i denne saken til den nye utlendingsloven skal behandles. Ikke minst på utlendingsfeltet er det viktig å se ting i sammenheng. Best mulig resultat får en når en har en helhetlig behandling av visumreglene. Et eksempel på det er at vi allerede har et forlovelsesvisum. Det må være viktig å se på hvordan dette praktiseres. Kanskje kan en videreutvikle forlovelsesvisumet istedenfor at man innfører enda en ny visumkategori. Komiteens flertall ber statsråden utrede nettopp dette.

Venstre er også enig i at det vil være naturlig å se dette forslaget i sammenheng med ny utlendingslov, men uttrykker forventning om at kjærestevisumet blir en del av den nye utlendingsloven.

Fremskrittspartiet står alene om ikke å ville avvente forslaget til ny utlendingslov. Partiet fremmer sitt eget mindretallsforslag, og jeg regner med at de både tar opp forslaget og argumenterer for sin sak.

Siden flertallet ønsker å se denne saken i sammenheng med den nye utlendingsloven, finner jeg det ikke riktig å gå inn på sakens realiteter her og nå. Uavhengig av om det blir et kjærestevisum eller ikke, fremkommer det i denne saken en del momenter som bør diskuteres og vurderes.

For det første henvises det til et rigid regelverk som ikke er tilpasset den globale verden vi lever i. Lang og økende behandlingstid blir også omtalt. Det er utvilsomt mange som kan fortelle historier om et vanskelig møte med norsk visumvirkelighet. Like viktig som nye lover og regler er det å håndtere regelverket på en smidig og rask måte. Her har de ansvarlige myndigheter et klart forbedringspotensial.

Den andre problemstillingen jeg ønsker å ta opp, er myndighetenes manglende oversikt på visumområdet. På spørsmål fra Høyres fraksjon har statsråden svart at slik

Schengensamarbeidet fungerer, er det ikke mulig å si med sikkerhet hvor mange personer som oversitter visumperioden. Man har ikke et felles register over visumsøkere til bruk i f.eks. utreisekontrollen. Vi vet altså ikke om de visumsøkende virkelig returnerer etter visumperioden. Heller ikke foreligger det statistikk over hvor mange visumbesøkende som blir uttransportert etter sitt opphold i Norge. Statsråden sier avslutningsvis i sitt svar til Høyre at det er uheldig at det ikke foreligger statistikk på så viktige områder. Det er derfor svært viktig at han tar grep om denne situasjonen. Jeg vil hevde at oversikt og kontroll over visumsituasjonen er grunnleggende forutsetninger som må være løst før nytt regelverk skal på plass.

Med dette anbefaler jeg flertallsforslaget i saken.

E i r i n F a l d e t hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Kari Lise Holmberg har tatt opp det forslag hun refererte til.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:17:15]: Som sakens ordfører ganske riktig påpeker, er det et flertall som ønsker å se denne saken i sammenheng med behandlingen av ny utlendingslov. Det er for så vidt ikke ulogisk, men Fremskrittspartiet er mot det, for vi ønsker ikke at et slikt tiltak gjennomføres.

Det er grunn til å understreke at det innenfor dagens ordninger i utlendingsloven allerede finnes muligheter for å få en kjæreste på besøk til Norge. Etter Fremskrittspartiets syn er det nødvendig med innstramminger i innvandringspolitikken, ikke ytterligere liberaliseringer. Det virker også noe merkelig dersom Regjeringen – slik det for øyeblikket kan se ut – i forbindelse med ny utlendingslov legger frem forslag om en 21-årsregel, eventuelt i kombinasjon med en eller annen form for tilknytningskrav, og samtidig legger opp til en liberalisering på denne fronten. Det er ikke til å underslå at det er en ganske sterk sammenheng mellom denne type innvandring og problematikken rundt tvangsekteskap, mellom denne type innvandring og proformaekteskap. Da bør Stortinget opptre klokt og ikke ytterligere legge til grunn en naiv holdning i forhold til disse problemstillingene, men tvert om skjerpe reglene. Vi kan ikke akseptere tvangsekteskap. Vi kan ikke akseptere proformaekteskap. Da blir det veldig merkelig hvis vi liberaliserer disse reglene. Fra Fremskrittspartiets side er det ganske lett og enkelt å si at vi er mot en slik liberalisering.

Jeg tar med dette opp Fremskrittspartiets forslag og håper – selv om det er et flertall i denne sal for at det blir vedlagt protokollen – at forslaget fra Venstre ikke kommer til anvendelse når ny utlendingslov legges frem en gang på nyåret.

Presidenten: Representanten Per-Willy Amundsen har tatt opp det forslag refererte til.

Bjørg Tørresdal (KrF) [15:20:11]: Kristelig Folkeparti ser behovet for en visumordning for kjærestepar. Stadig flere nordmenn får en kjæreste fra utlandet. Disse parene kan oppleve store utfordringer i forbindelse med å få tid til å være sammen. Jeg har stor forståelse for at det hadde vært greit om de hadde kunnet bli bedre kjent med hverandre uten å måtte overstige altfor høye byråkratiske fjell.

Det er et faktum at vi lever i en globalisert verden. Via nettet har mange i vår tid fått mulighet til å ha kontakt med venner på den andre siden av jordkloden. For Kari er det mer naturlig å «chatte» på MSN med folk hun møtte i Paris i sommerferien, enn det er å si hei til naboen når de passerer hverandre i gangen. Vi burde sikkert hatt mer tid til kontakt med naboene våre, men realiteten er nå en gang sånn. Vi studerer mer, jobber mer og ferierer mer utenfor fedrelandet enn tidligere.

Dette får konsekvenser. Mange av oss stifter bekjentskap på tvers av kontinenter, landegrenser og partigrenser. For noen blir det mer enn vennskap. Vi må ta inn over oss disse endringene. Derfor mener Kristelig Folkeparti at vi må tenke kreativt for å få til en ordning som vil fungere godt for disse parene.

Forslagsstillerne skriver i sin begrunnelse at et kjærestevisum vil medføre at de ikke trenger å gifte seg for å få mulighet til et samliv i Norge. Kristelig Folkeparti mener at kjærestepar må få mulighet til å bli bedre kjent før de gifter seg, så dette er noe vi stiller oss positive til.

Hvis vi skal innføre en ordning med kjærestevisum, er litt av poenget at saksbehandlingstiden blir så kort som mulig. I dag kan enkelte par oppleve at det går månedsvis fra søknaden sendes til de får svar. Det har med både system, kapasitet og ressurser i utlendingsforvaltningen å gjøre. Vi må se nærmere på hva som kan gjøres. Det vil være til liten hjelp for kjærestepar med et kjærestevisum hvis saksbehandlingstiden i gjennomsnitt er på åtte måneder.

Kristelig Folkeparti synes i utgangspunktet at et slags kjærestevisum er en god idé. Når vi allikevel ikke har stilt oss sammen med forslagsstillerne, er det fordi vi mener at denne saken må ses i sammenheng med forslaget til ny utlendingslov. Kanskje vil løsningen være å videreutvikle og utvide den ordningen vi allerede har med forlovelsesvisum. Hvor lenge varigheten på en oppholdstillatelse gitt i form av et kjærestevisum skal være, må vi komme nærmere tilbake til.

Vi vil se nøye på hvilke betingelser som skal knyttes til et slikt visum. Underholdskravet må f.eks. vurderes. Det sier seg selv at en ung norsk student som har tatt et semester av utdannelsen i utlandet, neppe har egen bolig eller høy årslønn å vise til her hjemme i Norge. Jeg mener at strengere krav heller får komme i neste omgang, om det skulle bli aktuelt å søke om en permanent oppholdstillatelse.

Trine Skei Grande (V) [15:23:38]: Det er mange grunner til at vi valgte å fremme dette forslaget. Noe av det som ligger i bunnen, er at én ting er innvandringspolitikken og integreringspolitikken vår, men visumpolitikken vår og muligheten for å vise gjestfrihet overfor mennesker fra andre land er det på tide å ta opp i en helhet. For

det er veldig mange av oss som har venner eller deler av familien i andre deler av verden, dit man kan reise og oppleve stor gjestfrihet, mens muligheten for å invitere vedkommende til Norge ikke er veldig stor. Det synes jeg faktisk er ganske flaut.

Av alle de forslag jeg har vært med på og jobbet med i Stortinget i mine snart seks år her, er det i forbindelse med dette jeg har fått høre flest fæle historier fra enkeltpersoner som understreker hvor viktig dette er. Egentlig føler jeg at man har det ganske travelt med å få dette til, men i bunn og grunn er jeg mest opptatt av at vi får det til. Så hvis vi kan få med flere på laget i forhold til forslaget til ny utlendingslov, er jeg villig til å vente til det.

Dette handler om veldig mange deler. Det handler om alt fra den første holdningen man møtes med i ambassaden. I en ambassade møtes f.eks. menn som er på Filippinene og skal søke om visum til sin filippinske kjæreste, med en forventning om at de egentlig har kjøpt kjæresten. Hvis man klager på et visum man har søkt om ved ambassaden i Egypt, beholder den norske ambassaden det egyptiske passet i tre måneder mens de behandler søknaden. Den måten mange utenriksstasjoner behandler visumsøknader på, gjør at man føler at Norge er et land man ikke er velkommen til.

Når to mennesker møtes, og de tror at det har oppstått noen følelser som man vil bygge resten av livet på, får mange et veldig umulig utgangspunkt. Man får aldri prøvd å leve sammen på en normal måte, der begge to faktisk har mulighet til å jobbe sammen, der man har mulighet til å ha et balansert samliv og føle på kulturen i det andre landet, og der man faktisk kan ha en balanse i et forhold.

Så må jeg si at jeg blir sjokkert når jeg hører på Fremskrittspartiet. De har egentlig ikke noen argumenter i det hele tatt for at de er imot. Det er greit. Et kjærestevisum er jo et virkelig motangrep mot tvangsekteskap og proformaekteskap. Tenk hva et kjærlighetsvisum kunne gjort i saker der det er snakk om tvangsekteskap, hvis de to kunne fått noen måneder sammen i Norge for å prøve om dette er greit. Mange fedre og partnere kunne ha sett at et slikt visum ville ha gitt noen andre balansepunkt enn når man skal avgjøre alt på en ambassade i Pakistan. Det er veldig mange som inngår ekteskap uten å ha prøvd å leve sammen på like vilkår, uten å ha hatt muligheten til jobb, og der man inngår ekteskap fordi man vet at dette er den eneste måten å få prøvd å leve sammen på. Jeg vil at folk skal prøve å bo sammen før de inngår et papirekteskap som kanskje ikke er noe verdt når det kommer til stykket.

Jeg vil gjerne at man prøver å få laget noen regler som gjør at Norge kan være et land der man kan ha venner, familie og andre på besøk på en ærlig og redelig måte, uten at man føler at man må gå en spissrotgang i byråkratiet. Jeg håper at statsråden har ambisjoner om å ha en helhetlig visumpolitikk, der vi kan vise allmenn folkeskikk overfor andre. Jeg håper vi har mulighet til å lage regler som gjør at alle de parene jeg har hørt historier fra, og alle de menneskene som har lyst til det, skal få mulighet til å leve sammen i Norge, at de ikke må flytte til utlandet for å kunne leve sammen.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:28:22]: Jeg skal bare kort først og fremst kvittere ut at de spørsmålene som er tatt opp i forslaget fra Trine Skei Grande, Anne Margrethe Larsen og Lars-Henrik Michelsen, selvfølgelig blir en del av vurderingene i arbeidet vi skal gjøre med utlendingsloven. Den smule debatt vi har i salen knyttet til dette forslaget, viser at når vi skal behandle utlendingsloven, vil vi stå overfor mange til dels krevende og kompliserte tema. Vi skal selvfølgelig følge opp det Stortinget ber om, og gå inn i den diskusjonen som berøres i dette forslaget. Derfor skal heller ikke jeg legge opp til å ta debatten nå, men ber om å få komme tilbake til det når tiden er moden.

Jeg har noen få kort merknader. Det er viktig at vi husker at det norske visumregelverket er knyttet opp til Schengen-samarbeidet. Det har som utgangspunkt at den som har til hensikt å ta opphold i riket utover tre måneder, skal søke om oppholdstillatelse, ikke visum. Det er viktig for meg å understreke når vi nå forhåndsdiskuterer det som skal komme senere, at vi ikke ensidig fra norsk side kan bestemme f.eks. en visumperiode på ett år, hvis det ikke harmoniserer med Schengen-regelverket. Da vil vi i hvert fall stå overfor den situasjonen at enten må vi velge fortsatt deltakelse i Schengen eller så må vi forholde oss til at Schengensamarbeidet ikke opererer med visumperioder på lenger enn tre måneder. Så en *eventuell* ordning med tolv måneders opphold for kjærester må i tilfelle etableres som et nytt grunnlag for oppholdstillatelse, altså ikke som en del av visumsystemet, dersom vi fortsatt skal ta del i Schengensamarbeidet.

Nå avviser ikke jeg at vi skal ta en runde også på å vurdere lengre opphold for kjærester som et eventuelt grunnlag for oppholdstillatelse. Men jeg synes det er viktig at jeg i forbindelse med behandlingen av dette forslaget understreker at tolv måneders visum altså ikke vil være mulig innenfor Schengensamarbeidet. Vi må i så fall søke etter andre modeller.

For øvrig tar representanten Skei Grande i sitt innlegg opp bredden i diskusjonen om visumpolitikken. Det er selvfølgelig også en viktig del av den helhetlige utlendingsloven, som kommer til behandling i vårsesjonen. Men jeg er i og for seg enig med representanten Skei Grande i at hun berører ganske viktige punkter i en del av utlendingspolitikken som sjelden diskuteres. Vi diskuterer asylpolitikken, vi diskuterer familiegjenforenings- og familieinnvandringspolitikken, vi diskuterer arbeidsinnvandringspolitikken osv. – visumpolitikken er sjelden oppe til debatt. Så jeg hilser i og for seg veldig velkommen det initiativet til å få en debatt om visumpolitikken. Det som jeg opplever som et dilemma i så måte, er jo at vi må finne en visumpolitikk som kan fungere i virkelighetens verden. For det som er det beklagelige med visuminstituttet, er jo at det så ofte misbrukes. Folk søker besøksvisum, og så ser vi at når man skal returnere, er man på reise i Schengen, og man har altså ikke kontroll over returen. Vi har sett at veldig mange har brukt visumreglene som utgangspunkt for å søke familiegjenforening fra Norge. Nå er jo det regelverket endret, slik at man ikke lenger har anledning til å søke familiegjenforening fra Norge. Man må altså, hvis man gifter seg i forbindelse

med et besøksvisum, returnere til hjemlandet for å søke familiegjenforening derfra. Det vil antakeligvis bidra til å senke terskelen for å kunne gi besøksvisum, fordi det ikke er fare for at det kan misbrukes som et visum til å søke familiegjenforening.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:33:30]: Det er bra å registrere at statsråden i denne saken ikke forholder seg så enkelt til visumregler som visse andre representanter i denne salen gjør. Det er problematiske sider ved det som gjør at dette bør vurderes langt mer nøye enn i forbindelse med et representantforslag i Stortinget, så det setter Fremskrittspartiet pris på.

Nå er det jo slik at Stortinget ved en rekke anledninger utsetter saker, nettopp med henvisning til at det vil komme en ny utlendingslov. Den samme utlendingsloven har gang på gang blitt utsatt. Det jeg ønsker et svar fra statsråden på, er: Kan han klargjøre for Stortinget når han forventer at forslaget til ny utlendingslov blir lagt frem? Eller er det slik at uenigheten mellom regjeringspartiene er så til de grader stor at man ikke kan forvente at det kommer før sommeren 2007?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:34:34]: For det første er det krevende for meg å forholde meg til uttalelser om at utlendingsloven er utsatt «gang på gang». Vi hadde en ambisjon om å legge fram utlendingsloven før jul i år. Så signaliserte vi veldig klart og tydelig i forbindelse med granskningen av UDI, Graver-kommisjonens rapport, at det ville være naturlig i kjølvannet av den å skrive mer om organiseringen på utlendingsfeltet. Det ville ta noe lengre tid enn det som opprinnelig var planlagt som en sentral del i proposisjonen. Derfor varslet vi at vi ville utsette det fra desember i år til månedsskiftet februar/mars neste år. Det er ambisjonen vår at vi skal greie å levere da.

Det er en kjent sak at de tre regjeringspartiene er uenige om deler av dette politikkområdet, men jeg føler meg veldig trygg på at vi skal håndtere det på en god måte. Vi kommer til å få en god lov og en god proposisjon, og vi tar sikte på å legge den fram i månedsskiftet februar/mars neste år. Så vil vi varsle Stortinget på vanlig måte om når det eksakt skjer.

Kari Lise Holmberg (H) [15:35:57]: Under arbeidet med denne saken fikk jeg en henvendelse fra en enkeltperson, som nok har møtt byråkratiet i en visumsak. Jeg skal referere lite grann:

> «Problemet er ikke at det mangler en hjemmel for at vi kan komme sammen. Det er en stor misforståelse. Problemet er saksbehandlingstiden – som er på 8 mnd i gjennomsnitt.»

Så sies det videre:

> «Saksbehandlingstiden er først og fremst lang pga kapasiteten hos UDI, men også som følge av at søkerprosessen ikke er optimalisert. Hvorfor skal vi f eks innom politi for å legge fram lønnslipper når dette allerede ligger ved saken? Og hvorfor skal politiet spørre oss om vi kjenner den vi ønsker å gifte oss med?»

Det er enkle spørsmål, men nok til ettertanke. Og det aner meg at en sak om kjærestevisum kunne vært unngått dersom vi hadde et regelverk og et byråkrati som var samstemt og effektivt. Jeg tror mye av problemet ligger her, med tanke på alle de henvendelsene vi som politikere får. Så hva vil statsråden gjøre for å få ned den lange saksbehandlingstiden og optimalisere søkeprosessen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:37:10]: Jeg er helt enig i at det er en kontinuerlig utfordring å få saksbehandlingstiden så kort som overhodet mulig. Derfor behandlet vi nylig en sak i Stortinget der vi økte bevilgningene til UDI i år. Og i budsjettet ligger det en betydelig satsing til UDI neste år. Formålet er å kunne ha både god kapasitet og god kvalitet – begge delene er veldig viktig. Og jeg kan forsikre om at i likhet med den forrige regjeringen er denne regjeringen veldig opptatt av å forsøke å ha en god saksbehandlingskapasitet i UDI.

Samtidig tror jeg – som jeg også sa i mitt innlegg – at en av utfordringene våre er at det er de mange som misbruker systemet, som fører til behovet for rigid kontroll også av dem som ikke har til hensikt å misbruke det. Innenfor dette området florerer forfalskninger, ugyldige attester osv., noe som skaper behov for ganske rigide systemer, og som er et problem for de ærlige søkerne som vi ønsker i Norge.

Trine Skei Grande (V) [15:38:32]: Jeg er veldig glad for den tonen som statsråden har svart i, og jeg ser virkelig fram til forslaget.

Det er mye rart. Jeg har bl.a. fått en historie fra en mann på Filippinene som fikk nei på søknaden om turistvisum for sin kjæreste fordi hun ikke var gift – noe han egentlig syntes var positivt, men som var negativt med hensyn til å få henne til landet.

Da er jeg kommet til det som spørsmålet mitt gjelder: Jeg kjenner ei lita jente som er fire år og heter Iben. Hun har hatt en au pair fra Bosnia i mange år. Når familien nå har lyst til å invitere Ibens au pair til å feire jul med dem, får den nei – fordi hun er ugift, hun en ung dame. Denne holdningen overfor søkeren – når familien sier den i og for seg kan garantere for at hun både kommer og reiser og har det bra når hun er her, når familien spør hvorfor den ikke kan få bidra når dette er et menneske som har spilt en viktig rolle i Ibens liv – er det en type grunntanke som statsråden er enig i kan legges til grunn for en ny visumpolitikk?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [15:39:30]: Jeg skal forsøke ikke å kommentere akkurat den saken.

Det som er et problem for oss, er at utlendingsforvaltningen jo har tusener av eksempler der folk har garantert at de skal respektere visumreglene – men så har man altså tusener av eksempler der de samme personene ikke har fulgt det de selv har sagt. Det er den erfaringen som skaper problemene våre, og som gjør at det er så vanskelig å sortere de ærlige og oppriktige søkerne

fra de søkerne som planlegger å misbruke visumvilkårene når de kommer. Dette er et dilemma. Jeg var for en tid siden i Pakistan. Der jobbet jeg ganske intenst med vår ambassade i Islamabad for å se på disse problemstillingene.

Det beste jeg nå kan si, er at jeg er enig med representanten i at vi skal ha en redelig og skikkelig visumpolitikk. Vi har et stykke å jobbe videre før vi kommer i en situasjon som vi kan være fornøyd med.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

(Votering, se side 875)

Sak nr. 7

Forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 16. november 2006 (jf. Innst. O. nr. 9):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endringer i kommuneloven og valgloven slik at kommunestyrer og fylkesting selv velger valgmetode for valg av ordfører og varaordfører.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 875)

Sak nr. 8

Forslag fra stortingsrepresentant Vera Lysklætt på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 16. november 2006 (jf. Innst. O. nr. 9):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som ikke er basert på gjennomgående representasjon, slik at kommunelovens øvrige bestemmelser om kjønnsbalanse og valgbarhet, blant annet valg av personer under 18 år, ivaretas.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 876)

Sak nr. 9

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kari Lise Holmberg, Olemic Thommessen og Bent Høie om utvidelse av åpningstiden i offentlig sektor (Innst. S. nr. 47 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:109 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte med inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Åge Starheim (FrP) [15:42:58] (ordførar for saka): Komiteen legg fram ei delt innstilling i samband med framlegget frå stortingsrepresentantane Kari Lise Holmberg, Olemic Thommessen og Bent Høie om utviding av opningstida i offentleg sektor.

Dei som står bak forslaget, ønskjer å utvikle ein offentleg sektor som er open, og som yter tenester når innbyggjarane treng det. Forslagsstillarane meiner offentlege kontor på same måten som butikkar må vere tilpassa eit moderne arbeids- og familieliv. Dei meiner også det er enkle og billige grep som skal til, jf. forslaget om målsetjingar for betre opningstider.

I brev av 27. oktober 2006 frå Fornyings- og administrasjonsdepartementet ved statsråd Heidi Grande Røys går det fram at Regjeringa ikkje støttar forslaget. Regjeringa er likevel samd med forslagsstillarane i at det er viktig at offentleg sektor yter gode og tidsriktige tenester, med stor grad av tilgjengelegheit for innbyggjarane.

Fleirtalet i komiteen – som består av Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet – er til liks med forslagsstillarane oppteke av at offentleg sektor yter gode tenester, og at det er god tilgjengelegheit. Fleirtalet viser til at det er ulike behov for ulike delar av landet. Dei meiner difor det må vere lokale myndigheiter, saman med dei tilsette og leiarane på dei forskjellige kontora, som eignar seg best til å fastsetje opningstidene. Eg går ut frå at representantane frå fleirtalet sjølve vil gjere greie for sine synspunkt og sine meiningar i saka, og at dei også tek opp si eiga tilråding.

Framstegspartiet viser til at vi i dag lever i eit samfunn der næringslivet og spesielt tenesteytande næring har tilpassa seg samfunnskrav og samfunnsønske som betyr at folk har tilgang til tenester langt utover det tidsrommet som var vanleg for berre nokre tiår sidan. I dag er det ikkje uvanleg at enkelte tenesteytande næringar har døgnope. Eg kan vise til at på ein såpass liten plass som Måløy i Sogn og Fjordane kan ein handle matvarer og diverse andre varer heile døgnet. Det vert sagt frå dagleg leiar i denne butikken at det er først utpå natta kundane kjem for å handle.

Framstegspartiet meiner ikkje at offentleg sektor skal ha døgnopne kontor. Vi er likevel samde med forslagsstillarane i at ein bør vedta klare målbare målsetjingar om betre opningstider i offentleg sektor. Hovudgrunnen for dette er etter Framstegspartiet sitt syn at offentleg tilsette er til for innbyggjarane og skal yte ein service overfor innbyggjarane rundt om i landet som er tilpassa det som innbyggjarane er vane med elles, og det som er generelle ønske frå innbyggjarane. Det betyr at offentleg sektor må gjere sitt beste for å vere tilpassa dagens moderne arbeids- og familieliv.

Vi har også registrert argument frå innbyggjarane rundt om i landet som går på at dei har vanskar med å få tid til å besøkje offentlege kontor utan å måtte ta seg fri frå

arbeidsplassen sin – dette på grunn av at mange offentlege kontor stengjer før eller samtidig med mange industriarbeidsplassar. Dette er ikkje tilfredsstillande etter Framstegspartiet sitt syn.

Framstegspartiet er difor samd med forslagsstillarane i at service overfor den yrkesaktive delen av befolkninga bør prioriterast høgt ved ein kombinasjon av lengre opningstider samt digitalisering av offentleg tenesteyting.

Framstegspartiet er samd i at nokre statlege kontor, eksempelvis dei med stor publikumspågang, skal vere opne til kl. 18 på kvardagar og i nokre tilfelle på laurdagar.

Framstegspartiet støttar også forslagsstillarane i at statlege kontor med publikumsframmøte skal i løpet av denne stortingsperioden ha løysingar for telefonbetening fram til kl. 18 på kvardagar og frå kl. 10 til kl. 14 på laurdagar.

Gjennom nettstadene MinSide og norge.no skal statlege etatar gje informasjon og tilby personlege, elektroniske tenester heile døgnet. Dette skal vere på plass i løpet av 2007.

Framstegspartiet kan ikkje sjå at det er eit heilt urimeleg krav vi stiller til offentleg sektor, dersom offentleg sektor har som mål å tilby tenester til sitt publikum som er i samsvar med det kravet som det same publikumet stiller til anna tenesteytande næring.

Framstegspartiet er klar over at det vil vere utgifter knytt til utvida opningstid, og at ein må organisere arbeidet i statlege etatar på litt andre måtar enn ein gjer i dag. Arbeidstida til dei tilsette må forskyvast, og dermed må ein rekne med nokre utgifter i samband med ei slik ordning. Sett opp mot ein forbetra service overfor publikum, noko som vi er visse på vil verte møtt med stor tilfredsheit blant publikum, er dette verdt utgiftsauken.

Eg tek opp forslaget frå mindretalet i komiteen.

Presidenten: Representanten Åge Starheim har tatt opp det forslaget han refererte til.

Silvia K. Kosmo (A) [15:48:32]: Vi har til behandling i dag et forslag om å utvide åpningstidene i offentlig sektor vesentlig i forhold til dagens åpningstider. I dag er åpningstidene tilnærmet lik ordinær arbeidsdag i de fleste kommuner. Forslagsstillerne peker på et behov for bedre tilgjengelighet for befolkningen, og slår fast at det er et behov for åpningstider til kl. 18 på hverdager, telefonvakt fram til kl. 18 samt lørdagsåpent. Dette skal gjelde alle offentlige kontorer.

Flertallet i komiteen merker seg responsbrevet fra statsråden, og mener Regjeringen er i gang med mange viktige og sentrale problemstillinger med tanke på å bedre tilgjengeligheten til velferdskontorene våre. Det jobbes med å finne gode løsninger når det gjelder modernisering i vårt stadig mer tidsforbrukende samfunn. Det er bl.a. fokusert på digitalisering og bredbåndsutbygging. Distriktspolitikken er igjen på den politiske dagsordenen, og forvaltningsreformer som NAV er godt i gang. Dette er viktige politiske saker for Arbeiderpartiet når vi diskuterer tilgjengelighet for folk.

For Arbeiderpartiet dreier tilgjengelighet seg om mer enn bare åpningstider. Vi ønsker å sikre en god fysisk tilgjengelighet, jf. universell utforming av offentlige bygg. Flertallet mener også at en viktig grunnstein i enhver sammenheng er kommunikasjon og informasjon. Det er viktig at informasjon om vår velferdsstat kommer godt ut til folk. Det dreier seg om å gi tydelig og enkel informasjon, slik at den blir lett tilgjengelig. Man skal slippe å utdanne seg på systemet for å få hjelp.

Når det gjelder vår tids kommunikasjonsmedium, finner digitalisering av informasjonen stadig nye veier. Statsråden sier noe om dette i sitt notat. I dag er nærmest hele skatteetaten på nett – i Altinn. Det samme gjelder NAV. Storting og statsforvaltning er gode til å legge ut informasjon på nettet, og mange opplever det nok som relativt enkelt å ta kontakt.

Flere og flere kommuner har begynt å prioritere den trådløse kommunikasjonen. Vi kunne nylig lese i Kommunal Rapport om den årlige kåringen av beste eKommune, og min kommune – Horten – gikk av med seieren i år.

Vi ser at antall mennesker som bruker nettet, er stadig økende. Det er allikevel viktig å fokusere på å nå fram til alle. Dette er en utfordring for velferdsstaten, og kanskje først og fremst for kommunene. Det er jo de som kjenner innbyggerne best – hvor de bor, hvor de jobber, reiser osv. Det er de som skal ivareta innbyggernes interesser lokalt, og det er en av de største verdiene vi tross alt har i dette samfunnet.

Flertallet prioriterer også raskere saksbehandling, som kan gi rom for å hjelpe flere og dermed gi bedre tilgang til hjelp. Åpningstidene må, som forslagsstiller skriver, være tilpasset det samfunnet vi lever i – akkurat det er viktig – og hvor folk bor. Behovene rundt i landet har nemlig vist seg å være meget ulike.

Vi mener at forslaget som ligger til behandling i dag, kan få utilsiktede virkninger i forhold til det som kanskje er intensjonen. Hvor eller hvem vil man treffe med et slikt nasjonalt regelverk? Å ha like åpningstider i Oslo og i Andebu kan for meg virke litt underlig. Det er i hvert fall ikke effektiv ressursbruk i offentlig sektor, som den forrige regjeringen var meget opptatt av. Det forundrer meg derfor litt at det er Høyres representanter som fremmer nettopp dette forslaget i dag.

Det er viktig for flertallet å beholde akkurat åpningstider som et lokalt styringsverktøy, samtidig som vi av prinsipp mener at vårt langstrakte land innbyr til lokale tilpasninger og kanskje også nødvendiggjør tilpasninger både i kommunale og i statlige virksomheter. Allikevel vil det til enhver tid påligge våre velferdskontorer et ansvar for å være i dialog med innbyggerne. Flertallet oppfordrer derfor til åpne møter, høringer, brukerundersøkelser osv. Samtidig som flertallet opplever at det gjøres mye bra, og at offentlig sektor ser ut til å være opptatt av utadrettet arbeid, forventer folk mer service nå enn tidligere, og det merkes nok også i skrankene.

Flertallet i komiteen vurderer saken som er fremmet i dag, som en sak med gode intensjoner, men mener likevel at intensjonene er godt ivaretatt av Regjeringens arbeid og av det lokale folkestyret.

Bent Høie (H) [15:53:05]: Høyre mener at en må utvikle en offentlig sektor som er åpen, og som yter tjenester når en trenger det. Høyre mener at offentlige kontorer, på samme måte som butikker, må være tilpasset et moderne arbeids- og familieliv. Både enslige og familier der begge er i jobb, har behov for utvidede åpningstider. Derfor må det arbeides for at åpningstidene og telefontidene på statlige kontorer lokalt og kommunale kontorer holder åpent lenger.

Så kan gjerne noen stille spørsmålet: Er dette et problem i et samfunn der telefon, Internett osv. er tilgjengelig? Ja, det er det, faktisk. Ikke alle ønsker eller kan bruke den type hjelpemidler, og en del av tjenestene er en nå nødt til å møte opp personlig for å få gjennomført. Dessuten varierer kvaliteten på nettstedene kraftig. Ikke alle har engang informasjon om kontakttidspunkt og åpningstider. Derfor er det vesentlig å sette seg noen klare mål for forbedringer av åpningstidene i statlig sektor i løpet av fireårsperioden.

Jeg hadde vært enig i de innvendingene som har kommet mot forslaget, hvis dette hadde vært et forslag som skulle gjelde tjenester i kommunal sektor. Da ville det vært feil at Stortinget eller Regjeringen kom med den type nasjonale målsettinger. Men det er faktisk slik at det er Stortinget og Regjeringen som styrer de sektorene som vi her i dag skal ta stilling til åpningstidene for. Det er ingen lokal folkevalgt forvaltning i forhold til disse kontorene. Det er vi i denne sal som har ansvaret for den type tjenester. Derfor er det også riktig å sette seg noen klare mål, for uten klare mål er det stor sannsynlighet for at en ikke kommer fram til bedre åpningstider i løpet av de neste fire årene heller. I Høyre har vi gått enda lenger enn å sette oss klare mål. Vi har også i vårt alternative budsjett foreslått at de 20 mill. kr som Regjeringen vil bruke på en forsøksordning med sekstimersdag, heller brukes til utvidet åpningstid i offentlig sektor – og da fortrinnsvis på statlige kontorer.

Alle har opplevd hvor vanskelig det er å komme tidsnok hvis en f.eks. skal registrere bil eller få nytt pass, når dette skal henge sammen med åpningstider i barnehager osv. I en hektisk hverdag får en ikke dagen til å strekke til, nettopp fordi mange av de offentlige tilbudene ikke er tilgjengelige når en har bruk for dem.

Vi har hatt en interpellasjonsdebatt om dette tidligere. Vi har nå fremmet et Dokument nr. 8-forslag, som altså flertallspartiene avviser. Bakgrunnen for å avvise dette er brevet fra statsråden der hun igjen svarer at en har klare målsettinger om utvidet åpningstid, men at en ikke vil si noe om hvordan de skal nås, eller hva de skal være på de ulike områdene.

For oss blir det mer og mer klart at årsaken til at Regjeringen ikke ønsker denne type målsettinger, er at den ikke ønsker å bli målt i forhold til resultatene. Det er veldig lett å komme med generelle betraktninger over ønsket om utvidet åpningstid og når fireårsperioden er over, si at der og der har en klart å utvide åpningstiden, så dette har vi oppnådd. Noe helt annet er det å forplikte seg til konkrete mål som denne sal har sluttet seg til, og vurdere dem etter fire år.

Jeg vil avslutningsvis spørre statsråden: Er bakgrunnen for at en avviser disse forslagene, det at en ikke ønsker å få vurdert sitt eget arbeid når denne fireårsperioden er over?

Bjørg Tørresdal (KrF) [15:56:59]: Jeg tror at alle partiene deler forslagsstillernes gode intensjoner med forslaget. Vi trenger en offentlig sektor som er tilpasset den tiden vi lever i. Tjenestene bør være lett tilgjengelige for folk. Vi har et stykke vei å gå på dette området. Enkelte kontorer har ikke åpent annet enn i ordinær arbeidstid, og det er tungvint for mange.

Det er ikke alle som har fleksible arbeidsdager. Vi tror at noe av løsningen for deres utfordringer må være lengre åpningstider. Men Kristelig Folkeparti mener at forslaget fra Høyre er for omfattende. Det tar for lite hensyn til ulike behov på ulike kontorer på ulike steder. Det blir for rigid og lite hensiktsmessig å tre én bestemt løsning ned over hodet på en hel sektor. Behovene er ulike. Det må være rom for at hver enkelt gren av offentlig statlig sektor sammen med lokale myndigheter kan finne løsninger som er hensiktsmessige for seg. Noen kontorer har behov for å holde åpent til kl. 18 hver dag, mens andre vil kunne dekke publikums behov på en tilfredsstilende måte ved å ha en åpningstid til kl. 17.

Kristelig Folkeparti er altså enig i intensjonene i forslaget fra Høyre. Vi trenger en mer fleksibel offentlig sektor, men forslagene innebærer en sentralstyring som går lenger enn det Kristelig Folkeparti ønsker. Det må være større rom for tilpasning lokalt òg for statlige kontorer.

Presidenten: Presidenten registrerer at den reglementsmessige tiden for formiddagens møte snart er omme, men foreslår at man fortsetter debatten til saken er avsluttet. – Ingen innvendinger er kommet.

Statsråd Heidi Grande Røys [15:58:49]: Eg er glad for at Stortinget er veldig fleksibelt når det gjeld både debattider og anna, slik at vi får avvikla debatten. Det set eg pris på.

President! Til saka: Det er viktig at offentleg sektor og òg statlege etatar yter gode og tidsriktige tenester som er tilgjengelege for innbyggjarane. Det er vi heilt einige med forslagsstillarane om. Men når det er sagt, vil eg streke under at det er viktig å utvikle tenlege tilbod som treffer dei enkelte behova så godt som mogleg, og det tilseier fleksible og skreddarsydde løysingar som treffer brukarane og innbyggjarane. Så veit vi at eit moderne familieliv inneber at ein må oppsøkje eit offentleg kontor frå kl. 16 til kl. 18. Det kan hende det er eit vel så moderne familieliv å ha behov for tenester etter kl. 20. Difor vert rigide løysingar ikkje å møte innbyggjarane sine behov.

Så er det, som òg fleire har vore inne på, slik at det er ei kostnadsside ved det. Og vi skal streve etter ein kostnadseffektiv offentlig sektor. Det å ha ei løysing for alle er på ingen måte ei kostnadseffektiv løysing. Difor er eg ikkje samd i at det bør setjast sentrale krav til bestemte, utvida opningstider til ein så stor del av dei statlege etatane som det representantane sitt forslag medfører. Fleirta-

(Statsråd Grande Røys)

let i komiteen har då òg kome fram til same konklusjon. Det vert gale om Stortinget skulle fastsetje opningstider som skulle gjelde for heile landet, sjølv i utvalde etatar.

Når det gjeld dei kommunale styresmaktene, er det slik, som komiteen seier, at spørsmålet om opningstider må løysast av dei lokale styresmaktene sjølve, i lag med dei tilsette og leiinga på dei ulike kontora, ut frå lokale tilhøve og lokale behov. Men ein skal sjølvsagt ha eit tidsperspektiv òg når det gjeld dei kommunale løysingane, fordi effektivisering i kommunal forvaltning medfører nye måtar å møte innbyggjarane sine på. Eit tilbod er difor ikkje lagt ein gong for alle, men det er heller ikkje slik at det som gjeld éin kommune, gjeld for andre kommunar automatisk.

I fleire kommunar har ein prøvd utvida opningstid på servicekontor, bibliotek – typiske plassar å oppsøkje informasjon. Men erfaringane frå desse forsøka er absolutt ikkje eintydige. Nokre finn det ikkje formålstenleg rett og slett fordi det er for få brukarar som nyttar seg av den utvida opningstida, og så sluttar dei med det etter at forsøksperioden er over. Det viser seg kanskje igjen i, som òg Kosmo var inne på, at veldig mykje av den informasjonen ein har behov for, er digitalisert, og folk søkjer informasjon sjølve der dei treng det. Dette understrekar at det er behov for fleksible løysingar og ikkje *ei* felles standardløysing.

Når det gjeld dei statlege etatane, må vurderingane kome på bakgrunn av behov. Å utvide opningstider i brei skala for store grupper av statlege etatar er såpass ressurskrevjande at ein skal ha god dokumentasjon for å finne at det gir innbyggjarane betre tilgjenge. Difor er eg glad for at fleirtalet i komiteen stiller seg positive til at offentlege kontor med jamne mellomrom skal gjennomføre brukarundersøkingar for å dokumentere brukarane sine ønske og behov.

Spørsmålet om å forplikte statlege etatar til tiltak for å betre brukarrettinga er viktig og noko eg har gripe fatt i. I tillegg til at mitt departement følgjer opp kravet om gjennomføring av brukarundersøkingar, vurderer eg å foreslå at ei systematisk brukarundersøking vert lagd inn i tildelingsbreva, altså som ein del av styringsdialogen med underliggjande etatar.

For å svare på Bent Høie sitt spørsmål: Dette er nettopp for å verte målt – ikkje for å vere for engsteleg for å verte målt – av dei som skal bruke tenestene våre, nemleg brukarane. Systematiske brukarundersøkingar som vert lagde ope og tilgjengeleg ut, slik at ein kan sjå kva resultatet av brukarundersøkingane er, er ein måte å kommunisere med innbyggjarane på og ikkje minst ein måte å ha den dialogen på som gjer at vi vert målte på dette. Det jobbar vi med.

Utover det har vi tenkt å lage ein rettleiar om brukarretting. Målet med rettleiaren er å omtale kva forventningar som vert stilte til etatane når det gjeld brukarretting og kva tiltak som vert stilte. Rettleiaren skal ha eit heilskapleg perspektiv på brukarretting, på bakgrunn av denne regjeringa sitt syn på fornying av offentleg sektor.

Etatane må få høve til å vurdere konsekvensane av tiltaka sine, og dei må sjølvsagt involvere dei tilsette. Det er viktig viss ein skal gjere desse jobbane med fornying, med utvida opningstider. Då kan det godt hende at nokre etatar har eit behov for utvida opningstid, andre ikkje. Men lat dei då avgjere ting sjølve, slik at dei ikkje får ei løysing trædd ned over seg. Nokre kan ha behov for nokre timar, andre for ein dag fast i veka, nokre for fleire dagar fast i veka, andre i månaden.

Til slutt to ord om døgnopen elektronisk forvaltning: Det er noko som vi jobbar med kontinuerleg. Det ligg rett rundt hjørnet at vi får lansert MiSide, som representantane her i salen veit har vore utsett fleire gonger, både av førre og noverande statsråd. Den sida vil vere hovudmøteplassen for innbyggjarane i høve til dei statlege etatane sine tenester, og etter kvart ein god plass. Kommunane står klare. Nokre kommunar har lyst til å vere med frå starten av, og vi prøver å få dei på plass så fort som mogleg. Det vert *ei* side, ein plass å gå. I staden for å gå rundt og hugse 15 nettsider hugsar du ei side og ein plass der du finn dei tenestene vi elektronisk kan tilby deg som innbyggjar.

MiSide er ikkje ferdig når ho er ferdig. Då startar nettopp vidareutviklinga, slik vi har sett med Altinn.

Når det gjeld politi og pass, er det berre det å seie at pr. i dag ligg skjema ute, slik at du kan ha ting klart og fylle ut eit skjema før du går på passkontoret. Det andre å seie er at viss du går utanom ferietida, viss du hugsar at du treng nytt pass utanom ferietida, tek det stort sett berre eit par dagar å få seg eit pass. Det er òg døgnopne politistasjonar i alle dei store byane. Her er systemet meir fleksibelt enn vi vil ha det til, i alle fall viss folk hugsar å planleggje reisene sine i litt god tid på førehand.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

(Votering, se side 876)

Kveldsmøte vil bli satt kl. 18.

Møtet hevet kl. 16.05.

Møte mandag den 4. desember 2006 kl. 18

President: Eirin Faldet

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 26)

Sak nr. 10

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer under enkelte kapitler på statsbudsjettet for 2006 under Helse- og omsorgsdepartementet som følge av situasjonen i Midtøsten (Innst. S. nr. 35 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 81 (2005-2006) Kapitlene 702, 720 og 732)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 876)

Sak nr. 11

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Inge Lønning, Martin Engeset og Bent Høie om en kompetanseplan for å rekruttere flere kvalifiserte arbeidstakere til pleie- og omsorgssektoren (Innst. S. nr. 36 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:88 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hvert parti.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Vigdis Giltun (FrP) [18:04:28] (ordfører for saken): Jeg henviser til forslaget fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Inge Lønning, Martin Engeset og Bent Høie.

Allerede i dag er det stor mangel på kvalifisert arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren, og komiteen ser at dette problemet vil forsterke seg i årene som kommer. Det er ikke bare antallet eldre som øker, men vi ser at stadig flere oppnår veldig høy alder. Dette er mennesker som ofte har et sammensatt sykdomsbilde, og som har kroniske lidelser som strekker seg over mange år. Samtidig ser vi at det også blir en økning i behovet for pleie i hjemmet rettet mot yngre pleietrengende og funksjonshemmede. Økning av sykdommer som diabetes, muskel- og skjelettlidelser, KOLS, kreft, psykiatriske lidelser og rusavhengighet krever spesialkompetanse blant helsepersonell. Det er et utvilsomt behov for flere høyt kvalifiserte folk, og det haster.

Forslaget om en kompetanseplan møter derfor ingen motforestillinger i komiteen. Det understrekes at det er viktig å se sammenhengen mellom utdanning, fagutvikling og forskning, og at de som velger å arbeide innenfor dette feltet, må gis muligheter til å holde seg faglig oppdatert og gis rom for alternative karriereveier med lønn etter innsats. Forslagsstillerne nevner en rekke gode tiltak i utdannings- og arbeidsmarkedssektoren som de mener kan nyttes for å skaffe flere kvalifiserte folk. Forslagsstillerne understreker også at det er viktig å beholde dem som arbeider i helse- og omsorgsyrkene, og nevner flere tiltak i arbeidslivet som de mener kan nyttes for å oppnå dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra opposisjonspartiene, mener at det er et gap mellom de forventningene Regjeringen skaper om økt satsing på utdanning av helsepersonell på den ene siden og de praktiske tilretteleggingene på den andre. Disse partiene viser til at en opprydning av forholdene innen fagskolesektoren fortsatt ikke er kommet på plass, og legger til grunn at Regjeringen til våren vil fremme forslag om en fagskolelov som også bidrar til en reell finansiering av helsefagskolene. Fagskoleutdanningen vil spille en nøkkelrolle, og Regjeringen har ansvaret for å bidra til en kvalitetsforbedring av sykepleierutdanningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener også at kapasiteten innenfor geriatrispesialister ved sykehusene må økes. I forrige uke kunne vi lese resultatet av en ny undersøkelse som viste at gamle syke som får behandling ved egne geriatriske avdelinger på sykehus, får bedre helse og klarer seg i egne hjem mye lenger etter et sykehusopphold.

Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har framhevet at de 10 000 nye årsverkene til eldreomsorgen i kommunene står fast. Det betyr at styrking av de øvrige pleie- og omsorgsstillingene må opprettes i kommunene for å imøtekomme behovet, og det må komme i tillegg til disse. Dette flertallet viser til at kompetanseløftet i 2015, økning av stillingsbrøkene til hel- og deltid samt videre- og etterutdanning vil være gode tiltak for å øke rekrutteringen og for å beholde arbeidskraften.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet stiller seg tvilende til forslagsstillernes vektlegging av økt arbeidsinnvandring og vil påpeke at det finnes betydelig unyttet kapasitet ved å øke stillingsbrøkene, nyrekruttering og ved å føre en god seniorpolitikk.

Komiteens flertall, medlemmene fra opposisjonspartiene, vil peke på nødvendigheten av å styrke utdanningsinstitusjonene innenfor helse- og omsorgsfagene og styrke forskning innenfor geriatri, og er kritiske til at Regjeringen både har redusert støtten til private høyskoler som utdanner helsepersonell, og bevilgningene til forskning.

Ifølge Statistisk sentralbyrå har antallet pleie- og omsorgsstillinger de siste ti årene økt med nesten det dobbelte av hva Regjeringen har som målsetting – det snakkes om 10 000 nye årsverk fra 2004 til 2009. Antallet pleie- og omsorgsstillinger i kommunene må etter flertallets mening økes langt utover de planlagte 10 000 årsverkene for å imøtekomme behovet i årene som kommer. Dette kan gjøres ved å tilby flere heltidsstillinger, fjerne særaldersgrenser og legge til rette for at flere kan jobbe i omsorgsyrkene over lengre tid.

Videre mener komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet at forslaget om å sikre mer fleksible arbeidstidsbestemmelser og legge til rette for å etablere flere tilbydere av omsorgstjenester vil bidra til bedre utnyttelse av ressursene i omsorgssektoren. For å sikre en gjennomføring av planens mange viktige målsettinger sier komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre at planen må følges opp økonomisk.

Jeg vil med dette ta opp forslaget fra mindretallet, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

Presidenten: Representanten Vigdis Giltun har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Laila Dåvøy (KrF) [18:09:32]: Først av alt vil jeg berømme forslagsstillerne for et omfattende, kreativt og konkret forslag til kompetanseplan for å rekruttere flere kvalifiserte arbeidstakere til pleie- og omsorgssektoren. Ja, forslaget er langt mer omfattende og konkret enn Regjeringens plan, Kompetanseløftet 2015, som er en del av St.meld. nr. 25 for 2005-2006, Mestring, muligheter og mening. Jeg mener at de få tiltakene Regjeringen har foreslått, ikke vil være tilstrekkelig for å løse de store utfordringene vi står overfor i pleie- og omsorgssektoren framover.

Alle er enig i at ett av behovene er å rekruttere flere til å ta helseutdanninger på ulike nivå. Dette er også påpekt i Regjeringens plan, Kompetanseløftet 2015. Desto mer uforståelig er det at samme regjering for andre år på rad foreslår kutt i bevilgningene til høyskoler som faktisk utdanner de gruppene det her er et skrikende behov for.

Det er gledelig at mennesker i Norge lever stadig lenger. De fleste klarer seg heldigvis selv. Noen trenger kanskje bare litt hjelp til dagliglivets gjøremål, og andre trenger sosiale tiltak. Men en stor gruppe vil trenge mer omfattende helsetjenester enn tidligere, både medisinskfaglig og sykepleiefaglig. I dag har sykehjemsbeboere i gjennomsnitt fire forskjellige diagnoser, noe som selvsagt vil kreve høyt kvalifisert personale. Vi vil trenge langt flere leger med geriatriutdanning, flere sykepleiere med videreutdanning i geriatri, aldring, palliativ omsorg, som er omsorg ved livets slutt, m.m. Vi vil trenge langt flere hjelpepleiere og helsefagarbeidere med videreutdanning i geriatri. Alt dette krever at vi ser på utdanningskapasitet, på utdanningenes innhold og lengde, på rekrutteringen til utdanningene, m.m.

La meg ta noen problemstillinger innen hver av disse utdanningstypene som det kan bli nødvendig å se nærmere på:

– Geriatriutdanningen for leger er svært omfattende. Slik jeg har forstått det, må leger først gjennom indremedisinsk spesialitet før hun eller han kan ta geriatriutdanning. Andre land har kortere utdanningsløp, med et noe annet innhold riktignok, som det kan være verdt å se på.
– Når det gjelder geriatriutdanningen for sykepleiere, er den for kort til at den kan inngå som en grad i en universitetsutdanning. Dette kan i seg selv gjøre akkurat denne utdanningen mindre attraktiv i forhold til andre. Dette er det også viktig å vurdere.
– Når det gjelder videreutdanningen på fagskolenivå, har jeg hørt at den er mer eller mindre stilt i bero i mange av fylkene. Denne må aktiveres. Muligheten for videreutdanning kan være avgjørende når mennesker velger sin førsteutdanning. Dette bør finne sin løsning.

Jeg mener dette representantforslaget bør følge arbeidet med St.meld. nr. 25, som skal avgis 20. februar neste år. Vi skal ha høringer til denne meldingen i desember i år, og jeg regner med at verdifulle innspill vil komme på dette området også under høringene.

Jeg mener at de aller fleste av forslagene i representantforslaget er meget gode, men noen kan jeg ikke støtte på det nåværende tidspunkt. Jeg er derfor enig med flertallet i at forslagene bør vurderes og foreslås i forbindelse med komiteens behandling av St.meld. nr. 25 for 2005-2006, Mestring, muligheter og mening – dette for å sikre en helhetlig behandling av hvordan kompetansen i helse- og omsorgstjenesten kan styrkes i årene framover.

Inge Lønning (H) [18:13:23]: Helse- og omsorgssektoren skiller seg ut i dagens norske samfunn ved en usedvanlig lav andel av fullt kompetent arbeidskraft, eller – uttrykt den andre veien – en usedvanlig høy andel av ikkefaglært arbeidskraft. Det er i mange henseender et tankekors, fordi man skulle forvente at om det var noe område hvor samfunnet skulle prioritere det å sørge for kvalifisert arbeidskraft, var det akkurat dette området.

Det kan tenkes mange årsaker til at tingene har utviklet seg på denne måten. En nærliggende forklaring er at behovet for arbeidsinnsats har økt raskt og kommer til å øke enda raskere i årene fremover, og at det derfor gjennom utdanning er vanskelig å holde tritt med behovet for kompetent arbeidskraft.

En annen mulig forklaring kan være at det er behov for veldig ulike typer kompetanse, at det er mange ulike nivåer av utdanningssystemer som er aktuelle i denne sammenheng, og at det derfor er vanskelig å få til en koordinert innsats for å rekruttere kompetent arbeidskraft. Det kan også tenkes at det har sammenheng med at vi i noen år har vært på vei inn i en situasjon hvor arbeidsmarkedet i sin alminnelighet er presset, og hvor etterspørselen etter arbeidskraft fra andre sektorer virker sterkere enn etterspørselen fra pleie- og omsorgssektoren.

Uansett hva forklaringen er, er det forslagsstillernes overbevisning at det haster, og det er derfor vi har fremmet forslaget. Det haster med å skaffe den nødvendige oversikt, og det haster med å utarbeide en overordnet, nasjonal rekrutteringsplan som kan sikre at vi i løpet av overskuelig fremtid får en situasjon som er vesentlig bedre enn den situasjonen vi har i dag. Det vil si at vi får en situasjon hvor andelen av fullt kvalifisert arbeidskraft er på høyde med det som gjelder for de fleste andre sektorer i det norske samfunn.

Det er i innstillingen pekt på at komiteen er i gang med arbeidet med stortingsmeldingen om omsorgssektoren, og et flertall i komiteen viser til at det vil være naturlig

også å behandle de forslagene som ligger i representantforslaget, i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen. Det er jeg enig i.

Samtidig kan jeg ikke se at det er gitt noen grunner til at ikke komiteen på det nåværende tidspunkt kunne gi Regjeringen det oppdraget som forslaget munner ut i, nemlig oppdraget om å utarbeide en tilfredsstillende, samlet rekrutteringsplan. Det er jo ganske klart at noen slik plan ikke ligger i stortingsmeldingen, og det er ikke rimelig at komiteen – i behandlingen av et omfattende dokument – skal påta seg å gjøre det arbeidet. Det har komiteen ikke noe grunnlag for. Dermed blir man sittende tilbake med spørsmålet. Også når vi kommer dit hen at vi skal behandle stortingsmeldingen, vil det være opp til komiteen å bestemme hvorvidt den ønsker å gi Regjeringen dette oppdraget eller ikke. Skulle man komme til at oppdraget er nødvendig å gi, har man spilt tid ved at man ikke tar standpunkt til det her og nå.

Det har vært påpekt gjentatte ganger – og det påpekes også av komiteens flertall i innstillingen – at de 10 000 årsverkene som nå har versert i norsk politisk debatt i halvannet år, ikke er noe svar på denne utfordringen. Så lenge man ikke er villig til å presisere hva slags årsverk, med hvilken kompetanse og hvorledes proporsjonene mellom de ulike kategorier helsearbeidere skal se ut, så er de 10 000 årsverkene ikke svar på noen ting.

Det er også påpekt i innstillingen at den veksten som vil være pr. år i den femårsperioden Regjeringen snakker om, med de 10 000 årsverkene, vil, hvis det gjennomføres, være vesentlig lavere – ja betydelig lavere – enn gjennomsnittsveksten har vært de siste ti år, dvs. at heller ikke kvantitativt er de 10 000 årsverkene tilnærmelsesvis noe svar på utfordringen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [18:19:02]: Vi i SV syns det er mange gode forslag i representantforslaget fra Høyre.

Samtidig må jeg si at det er to ting som er litt underlige. Den ene er at vi ikke kunne behandle dem i sammenheng med omsorgsmeldinga som vi har til behandling i komiteen, hvor vi får rikelig mulighet til å diskutere nettopp det som representanten Lønning var opptatt av, og hvor vi også vil få gode innspill fra mange organisasjoner. Den andre er at Høyre ikke benyttet anledninga til å gjennomføre forslagene da de selv satt i regjering. Jeg syns egentlig det er litt rart å høre tonen til representanten Lønning, for når han legger så stor vekt på at dette haster, er det veldig rart at det ikke ble gjennomført i løpet av de fire årene da Høyre hadde både helseministeren, delvis, utdanningsministeren og kommunalministeren, og også finansministeren. Sånn sett kunne det være fristende å spørre om det var Kristelig Folkeparti eller Venstre som den gangen stod i veien for at disse forslagene ble gjennomført, eller om det var fordi det var skattelette til dem som allerede hadde mest, som stod øverst på agendaen.

SV ser fram til behandlinga av omsorgsmeldinga. Det er en viktig melding, fordi det står for dårlig til innen pleie- og omsorgssektoren i kommunene. Fire år med høyredominans gjorde ikke situasjonen bedre, kommuneøkonomien fikk vikeplikt for stadig nye skatteletter. For oss har det vært viktig å rette opp denne skeivheten, men det trengs langt mer enn en styrket kommuneøkonomi.

SV er veldig enig i intensjonene til representantene som står bak dette forslaget. Høyere kompetanse er definitivt viktig for å sikre en god pleie- og omsorgssektor, for å sikre rekruttering og økt status i yrket. I tillegg trengs det et oppgjør med antall deltidsstillinger i kommunene og med stoppeklokkementaliteten som har bredt om seg mange steder, ikke minst med støtte fra Høyre sjøl. I omsorgsmeldinga skisseres flere tiltak for å møte utfordringene innen pleie og omsorg: Antallet læreplasser og andelen med høyskoleutdanning skal økes, det skal gjennomføres realkompetansevurderinger og rekrutteringskampanjer, videreutdanning gjennom fagskoleordninga skal sikres, bruken av deltid skal reduseres, det skal satses på ledelse – noe som virkelig trengs – og på forbedring av arbeidsmiljøet. I tillegg skal det satses videre på undervisningssykehjem, bare for å nevne noe.

Det er altså ikke sånn at denne regjeringa lener seg tilbake og tror at det ikke haster med å få gjennomført en god del tiltak i denne sektoren – tvert imot. Det er nettopp derfor meldinga er lagt fram. Så jeg syns i grunnen at innlegget til representanten Lønning framstod i et noe underlig lys.

Men vi ser i hvert fall fram til de diskusjonene vi vil få når vi skal behandle omsorgsmeldinga. Jeg tar også til etterretning at Kristelig Folkeparti har bestemt seg for å støtte at vi skal ta dem nettopp i forbindelse med den behandlinga, som er en unik mulighet til å få en brei diskusjon om dette temaet.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:22:37]: Det undrer meg også noe hvor travelt noen av dem som var i regjering i forrige periode, plutselig har fått det med å gjøre noe og å foreta et kompetanseløft på dette området.

Regjeringen har fremmet en stortingsmelding som skal ut på høring litt før jul, og som skal behandles her i januar–februar måned, der vi får rikelig anledning til å stake ut kursen framover. Noen har sagt at denne meldingen er for lite konkret. Det må folk gjerne mene. Det Regjeringen har sagt, og som Senterpartiet faktisk mener er veldig viktig, er at alle partier skal inviteres til å være med og skape en god eldreomsorg for framtiden. Da synes jeg faktisk det er bra at Regjeringen ikke legger på bordet et dokument der alt er ferdigtømret på forhånd, men nettopp inviterer Stortinget til å behandle og være åpen for konkrete og gode forslag som måtte komme.

Jeg må si jeg er blitt overrasket denne siste høsten i møte med eldreomsorgen noen steder rundt omkring i landet. Jeg må virkelig understreke at det skal mange krafttak til før det skinner av denne omsorgen. I tidligere innlegg i denne saken i dag er det blitt sagt noe om kommuneøkonomi og noe om hva som skjedde i forrige periode. Jeg mener virkelig at det er mye å ta igjen før det er tilstrekkelig med hender og tilstrekkelig kvalitet i omsorgstjenestene rundt omkring. I møte med kommunehelsetjenesten i Høyre-styrte Bergen, f.eks., opplever jeg mangel på profesjonalitet i tjenesten, mangel på kommunikasjon med

dem det gjelder, dårlig koordinering og mangel på kvalitetssikring. Jeg må si at i møte med pleie- og omsorgstjenestene er jeg faktisk blitt overrasket. Etter å ha snakket med mange pårørende rundt omkring, ser en at det i mange kommuner faktisk skal mye til før pleie- og omsorgstjenestene fungerer godt nok. Jeg er, som en del av regjeringspartiene, ærlig nok til å si dette. Jeg håper at også flere kan være ærlige nok til å si dette, og at vi kan stå sammen i Stortinget om å skape en bedre eldreomsorg. Jeg mener som sagt at Regjeringen har lagt et godt grunnlag for å få dette til gjennom St.meld. nr. 25 for 2005-2006.

Jeg tror jeg gir meg med det.

Gunvald Ludvigsen (V) [18:26:23]: Eg skal ta utgangspunkt i fakta når eg skal halde innlegget mitt, eg skal ikkje forsøkje meg på nokon polemikk.

Talet på eldre over 80 år vil bli om lag fordobla dei neste 35 åra. Berre det å oppretthalde dagens pleie- og omsorgsstandard betyr jo at talet på årsverk må meir enn fordoblast. Viss vi skal auke standarden, som antakeleg alle ønskjer, må talet på årsverk i denne sektoren aukast mykje meir enn ei fordobling, kanskje må vi auke med 250 000. Vi snakkar om kjempestore tal dei neste 30–40 åra. Og om vi kan vere ueinige om mangt i denne salen, er vi iallfall einige om at vi står overfor ei kjempeutfordring innanfor pleie- og omsorgssektoren.

Venstre trur ikkje at det vil vere nok berre å tenkje på årsverk og hender. Derfor må vi fokusere meir på å auke kompetansen hos dei som skal arbeide innanfor sektoren, og det er akkurat det representantforslaget frå Høgre – som Venstre støttar – set i fokus, og vi må umiddelbart ta tak i utfordringa som alle ser kjem.

Som representanten Lønning sa: Det hastar. Eg trur ikkje vi behøver å vere ueinige om at det hastar.

Venstre meiner at kompetanseheving kanskje er den viktigaste nøkkelen til at dei framtidige omsorgsutfordringane skal kunne løysast. Dessutan må det leggjast til rette for faglærte. Vi har hørt at det, spesielt kanskje innanfor sjukepleiaryrket, i veldig stor grad går i deltidsstillingar. Vi veit at dei til og med ønskjer å få utvida sine stillingar, så her har vi jo eit stort arbeidskraftspotensial som det må gå an å finne ei betre løysing for enn det som er situasjonen i dag.

Venstre meiner òg at det må satsast meir på heimetenestene. Kostnadene knytte til heimebasert omsorg er berre ein liten brøkdel av kva ein sjukeheimsplass kostar. Men også dei som jobbar innanfor den sektoren, innanfor heimetenestene, må sjølvsagt ha høg og rett kompetanse. Det er òg viktig at yrkesstatusen for denne gruppa får eit lyft. Det trur vi er eit viktig moment for å rekruttere til denne gruppa.

Utfordringane knytte til å skaffe nok arbeidskraft for å oppretthalde og utvide tilboda innanfor pleie- og omsorgssektoren og andre velferdstilbod i framtida, er så store at det vil bli behov for arbeidsinnvandring. Komiteen har vore inne på det. Det eg vil seie i tillegg til det komiteen seier om dette, er at vi i Venstre meiner at det ikkje må sjåast på som noka kvilepute at vi kan hente nokon frå utlandet. Landets viktigaste oppgåve, som er å ta seg av sine eigne eldre og pleietrengande, må primært løysast av eiga arbeidskraft. Derfor må det vere eit stort og kraftig fokus på å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, som dette forslaget går ut på.

Statsråd Sylvia Brustad [18:30:07]: Dokument nr. 8-forslaget synliggjør at det er tverrpolitisk enighet om at den kommunale helse- og omsorgssektoren står overfor store utfordringer i tida framover, både når det gjelder kapasitet og kompetanse. Vi er enige om, tror jeg, bl.a. at sektoren trenger flere hender, at vi trenger å beholde og gi muligheter for videreutdanning til dem som allerede jobber i sektoren, at sektoren preges av for mange ufaglærte, og at sektoren trenger flere høyt kvalifiserte mennesker. Da er det slik at denne regjeringa har gjort svært mye i løpet av et år, selv om representanten Lønning forsøker å framstille det på en annen måte.

Regjeringa har utarbeidet en ny kompetanse- og rekrutteringsplan for de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Vi har kalt det Kompetanseløftet 2015. Tiltakene er som kjent omtalt i den stortingsmeldinga som komiteen nå behandler. Vi har sett på erfaringene med tidligere rekrutteringsplaner for sektoren og prøvd å tilpasse tiltakene i Kompetanseløftet til de utfordringene vi står overfor i dag.

Kompetanseløftet, slik vi foreslår det, består av et fireårig rullerende handlingsprogram med virkning fra 2007 som skal oppdateres hvert år i planperioden fram til 2015. Den langsiktige strategien er å utnytte den demografisk sett stabile perioden de nærmeste 15 åra til å heve utdanningsnivået i den kommunale helse- og omsorgssektoren, slik at kommunene har gode fagfolk i tjenesten når behovsveksten setter inn for fullt.

Målene for Kompetanseløftet de nærmeste årene er:

– å øke antall ansatte i omsorgssektoren med 10 000 nye årsverk, og disse skal ha relevant fagutdanning
– å heve utdanningsnivået i omsorgstjenestene, bl.a. ved å legge til rette for å få inn flere med høgskoleutdanning
– å sikre tilgangen på helsefagarbeidere med rundt 4 500 hvert eneste år
– å få inn flere folk med forskjellig yrkesbakgrunn for å få en større faglig bredde i tilbudet
– å styrke veiledning, internopplæring og videreutdanning

Regjeringa har som kjent foreslått 152 mill. kr til Kompetanseløftet, der de viktigste tiltakene er

– å sikre læreplasser til elever som utdanner seg som helsefagarbeidere
– å kvalifisere ansatte i helse- og omsorgstjenesten som ikke har helse- og sosialfaglig utdanning, til helsefagarbeidere
– å desentralisere flere høgskolestudier
– å videreutdanne folk som har videregående opplæring, gjennom fagskoleordninga
– å videreutdanne personell med høgskoleutdanning
– ledelsessatsinga «Flink med folk i første rekke»
– undervisningssjukehjem, omsorg ved livets slutt og lindrende behandling

– å heve kompetansen i etikk
– rekrutteringskampanje
– for å nevne noe

I tillegg til disse tiltakene framkommer det av omsorgsmeldinga og statsbudsjettet for 2007 at vi har foreslått å styrke forskning på omsorgstjenester med 5 mill. kr. Her har vi også et utstrakt samarbeid bl.a. med Norsk Pensjonistforbund. Vi har også tatt nødvendige grep for å styrke legetjenesten i sjukehjem. Og vi skal legge fram en egen handlingsplan for spesialisthelsetjenester til eldre i løpet av neste år.

Regjeringa mener at lokale variasjoner og behov i stor grad skal legges til grunn for hvordan vi skal utforme tjenestene framover. Jeg vil i den sammenheng nevne samarbeidsavtalen om kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenesten, der Kommunenes Sentralforbund og Regjeringa er enige om flere viktige ting: Det er nødvendig å øke andelen med høgskoleutdanning, å legge til rette for redusert bruk av deltidsstillinger i sektoren og å styrke lederfunksjonene i sektoren.

Så til spørsmålet om arbeidsinnvandring. Her vil jeg uttrykke et noe annerledes syn enn det som framkommer i Dokument nr. 8-forslaget. Antallet eldre øker over hele verden, og de aller fleste land – også i Europa – vil ha underskudd på helse- og sosialpersonell i åra som kommer. Jeg mener derfor at vi ikke kan legge opp til en aktiv rekrutteringspolitikk der vi tapper andre land – og da spesielt de fattige land – for nødvendig personell. Målet må først og fremst være at vi sørger for å utdanne det helse- og sosialpersonellet som vi trenger.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Sonja Mandt-Bartholsen (A) [18:35:26]: Jeg tror ikke det er noen politisk uenighet i den problemstillingen som forslaget tar opp. Vi ser alle behovet og ønsker gode løsninger. Dette blir jo også belyst i St.meld. nr. 25 for 2005-2006, Mestring, muligheter og mening, der det finnes både dokumentasjon og tiltak. Spørsmålet er vel heller hvorfor opposisjonen maser om dette nå og ikke kommer tilbake under den debatten med alle de forslagene som også jeg synes er gode.

Vi vet at omsorgssektoren trenger folk. Vi vet at de trenger fagfolk. Alle er enige om at trenger man en snekker, er det greit at han kan snekre. Det samme gjelder innen helsesektoren. Trenger vi hjelp når vi er på det svakeste, er det nødvendig med faglig innsikt i hva en gjør, hvorfor en gjør det, og når en skal sette inn tiltakene. Det vil spare samfunnet for unødvendige sykehusopphold og spare den enkelte for unødvendig smerte og gi en bedre hverdag. Det er også frustrerende for den som jobber, å ha en jobb som en egentlig ikke har kunnskap om. Det er mange tiltak som må til, og det sier også forslagsstillerne noe om.

Kompetanseløftet 2015 vil være ett tiltak for å bedre dette, der vi ved å være aktive på flere arenaer vil kunne nå målet om 10 000 flere årsverk. Lærlingplasser, desentralisering av høyskoletilbudet, undervisningssykehjem og rekrutteringskampanjer vil være andre tiltak som kan hjelpe. Kampanjer for å få flere menn inn i omsorgen, vise ungdommen hvor viktig det er å jobbe med og for mennesker, er noe vi kan sette inn på et tidlig tidspunkt ved tiltak rettet mot skolen.

Det å skape faglige miljøer i omsorgen, skape rom for utvikling og skape muligheter for etter- og videreutdanning vil også kunne gjøre det mer attraktivt å jobbe i omsorgen. Vi er nødt til å gi yrkene en status der målet er å sikre en bedre tjeneste til dem som har bruk for hjelp. Det er også viktig å heve kompetansen når det gjelder de grunnleggende etiske tankene rundt dette med pleie, og det sier også stortingsmeldingen noe om.

De ufaglærte gjør i dag en kjempejobb. Vi hadde ikke klart oss uten den innsatsen, og de fortjener faktisk å få dette nødvendige løftet i sin kompetanse, slik at de kan gjøre jobben sin enda bedre. Det kan vi gjøre gjennom å følge opp St.meld. nr. 25.

Målet må også være at de som ønsker å arbeide heltid, får den muligheten. Mange årsverk ville blitt fylt dersom det ble gjennomført. Dette vil vi kunne klare ved en styrket kommuneøkonomi, og med en enda bedre kommuneøkonomi vil enda flere kunne ha mulighet til det. Muligheten til deltid må selvfølgelig også være til stede, slik at vi får et variert arbeidsliv som er tilpasset både arbeidskapasiteten og livssituasjonen til den enkelte. Fleksible løsninger med god kompetanse er noe vi kan arbeide for, for å få flest mulig til å jobbe i omsorgen.

Inge Lønning (H) [18:39:00]: På grunnlag av forslaget og komiteens innstilling hadde jeg egentlig ikke ventet at dette skulle bli en reprise på valgkampen for godt og vel ett år siden, men jeg konstaterer at det er enkelte som er opptatt av å kjøre den reprisen. Jeg tror det er til begrenset glede for brukerne av helse- og omsorgssektoren i dette landet. I sin alminnelighet er brukte valgkamper noe av det mest mistrøstige som finnes.

Det må være tillatt å minne både representanten Skjælaaen og representanten Thorkildsen om at det var den forrige regjering som startet arbeidet med den meldingen som komiteen nå arbeider med, og det arbeidet var kommet ganske langt. Det som var hensikten den gangen, var helt klart å vektlegge de kvalitative aspektene sterkere enn de kvantitative, for vi har hatt veldig mange skippertak i årenes løp når det gjelder omsorgssektoren, som alle sammen har hatt det til felles at de har dreid seg om kvantitative størrelser, ikke om kvalitative størrelser. Det var derfor man startet arbeidet med en kvalitetsmelding om omsorgssektoren. Bakgrunnen for det forslaget vi behandler i dag, er at all erfaring viser at nøkkelen til kvalitet er kompetanse. Hvis kompetansen ikke er til stede, er det å etablere den fornødne kvalitet et meget, meget vanskelig prosjekt. Mer komplisert behøver det ikke å være.

Så registrerer jeg at det sendes dobbelte signaler både fra statsråden og fra talspersoner fra regjeringspartiene. På den ene siden berømmer man forslaget og sier at det er godt, og på den annen side sier man at det er ubetimelig at det reises. Jeg kan love at forslagene kommer til å følge med på lasset i komiteens videre behandling av omsorgs-

meldingen. Innstillingen fra flertallet i komiteen går jo heller ikke ut på å avvise forslaget, men på å vedlegge det protokollen. Det må jo bety at man ser at det er et vesentlig innhold i forslagene som det er verdt å ta med seg videre, hvis man er interessert i brukerne – vel å merke – av omsorgstjenestene i dette landet.

Jeg forutser at vi får rik anledning til å vende tilbake til elementene i det som kalles Kompetanseløftet 2015. La meg bare her og nå presisere at jeg har ingenting imot noen av de målsettingene som er nedfelt der, men det jeg etterlyser, er operasjonaliseringen for hvorledes man skal innfri målsettingene. Der tror jeg ikke vi vil komme utenom noen av bestanddelene, heller ikke det å hente arbeidskraft fra våre naboland.

Laila Dåvøy (KrF) [18:42:30]: Det var representanten Skjælaaen som også fikk meg til å ta ordet én gang til, og bakgrunnen var hans negative karakteristikk av Bergen kommune og eldreomsorgen som foregår der. Slik jeg oppfattet det, gikk han veldig langt i å reise en type kritikk også mot personalet. Det er klart at vi ikke skal danne oss noe glansbilde. Men det er kanskje litt farlig å generalisere og si at en så stor kommune som Bergen har en veldig dårlig og kompetanseløs personalgruppe – jeg husker ikke akkurat uttrykket han brukte.

Jeg har lyst til å ta et eksempel. En av mine nære pårørende bodde i et kjempestort sykehjem i Bergen i to og et halvt år før hun døde. For henne medførte det en tilværelse fra utrygghet til trygghet. Riktignok tok det litt tid å få plass. Jeg tror kanskje problemstillingen mange sliter med i dag, er at det ofte tar for lang tid før man får hjelp. Mange får ikke nok hjelp, og mange får kanskje ikke innhold nok i den hjelpen de får. Det kan nok skje overalt.

Jeg tror at vi fra denne talerstolen iallfall skal være forsiktige med å karakterisere enkeltkommuner og enkeltansatte i kommuner, eller generelt personell i kommuner, som ikke å ha kompetanse, selv om vi selvfølgelig både i St.meld. nr. 25 og i kompetanseplanen sier at vi trenger mer kompetanse. Men det finnes også en god del kompetanse. Mange kommuner, også Bergen, har eksempler på meget god eldreomsorgspolitikk, både innenfor og utenfor sykehjem, som vi har tatt lærdom av, og som også står nevnt enkelte steder, både i stortingsmeldingen og i andre dokumenter.

Jeg hadde behov for å si dette.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:44:47]: Det er farlig å generalisere. Min mening er ikke å generalisere. Men det er faktisk viktig at en har systemer som sikrer god kvalitet, uavhengig av om en har hjemmesykepleie, om en er i sykehjem eller lignende. Dette er noe av det jeg opplever jeg får meldinger om, og som helt sikkert også Laila Dåvøy, når hun møter Kamp for de eldre og mange andre i Bergen, får meldinger om – om hva som fungerer, og hva som ikke fungerer. Jeg tror også at representanten Dåvøy, slik hun har uttalt seg tidligere, er enig i at det er mange uløste oppgaver knyttet til å få eldreomsorgen til å fungere rundt omkring.

Jeg vil gjenta det jeg sa tidligere, at det mangler også folk. Regjeringen har høye ambisjoner om flere årsverk i eldreomsorgen. Jeg er glad for at forslagsstillerne faktisk ser at det er behov for flere. Men jeg vil, i likhet med statsråden, stille spørsmål ved om det er det rette å ta kvalifisert personell fra andre land, som også har behov, for at vi skal kunne få vår eldreomsorg til å fungere. Jeg mener faktisk at det er viktig at en driver god rekruttering her til lands, at en får hevet kvaliteten i utdanningene, og at vi først og fremst konsentrerer oss om det.

Så sier representanten Lønning at det virker som det er noe gammelt oppgulp fra valgkampen vi kommer med. Det undrer meg at representanten Lønning, og Høyre, som for kort tid siden satt i regjeringskontorene, har et så utrolig behov for å markere seg på saker i denne salen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

(Votering, se side 877)

Sak nr. 12

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Peter Skovholt Gitmark, Olemic Thommessen, Trond Helleland, André Oktay Dahl og Martin Engeset om å innskrenke de statlige begrensningene for salgstid for øl og annen alkoholholdig drikk mv. i butikk (Innst. S. nr. 37 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:108 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hvert parti.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [18:48:22] (ordfører for saken): Det fremmes i dette dokumentet følgende forslag:

> «Stortinget ber Regjeringen sørge for at det blir overensstemmelse mellom de statlige begrensninger for utsalgstider for øl og annen alkoholholdig drikk med volumprosent mellom 2,5 og 4,7 og generelle åpningstider for butikker i Norge på hverdager.»

Med andre ord: Salg av svakere alkohol skal kunne foregå i åpningstidene til butikkene dersom den enkelte kommune måtte ønske dette.

Etter alkoholloven har kommunene plikt til å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan, som skal være et sentralt instrument for å sikre helhetlig behandling av alkoholpolitiske spørsmål i kommunen. Videre skal det kommunale bevillingssystem for salg og skjenking av alkoholholdig drikk også bidra til å oppnå de nasjonale mål

som er satt for alkoholpolitikken. Dette gjelder også for representantene Skjælaaen og Dåvøy og for Bergen by.

I denne saken er komiteen delt i to. Som saksordfører regner jeg med at flertallet i komiteen presenterer sitt syn på saken, slik at jeg kan bruke min tid til å presentere mindretallets syn, dvs. Fremskrittspartiet, Høyre og Venstres syn.

Det er forunderlig at Stortinget pålegger kommunene både bevillingene og oppfølgingen av nasjonale mål i alkoholpolitikken, samtidig som Stortinget ikke gir kommunene anledning til å bestemme salgstidene for alkoholholdig drikk, slik at de kunne ha blitt samordnet med butikkenes åpningstider. Ved å gi kommunene denne rett ville Stortinget gitt kommunene reell påvirkning og derigjennom styrket lokaldemokratiet. Med andre ord kunne Stortinget her gitt kommunene og innbyggerne en stor grad av medbestemmelsesrett.

Det blir meningsløst at kommunene på den ene siden har alt ansvaret for oppfølging og utøvelse av alkoholpolitikken, men ikke selv kan få lov til å bestemme åpningstiden. Her er vi ved sakens kjerne. Man ønsker ikke at kommunene skal kunne ha den retten, for da vil man i mange tilfeller overføre mer reell brukermakt til det enkelte mennesket.

Fremskrittspartiet ønsker også å påpeke at det helt åpenbart er en sammenheng mellom for høye avgifter på lovlig omsettbar alkohol, mangel på tilgjengelighet og kriminalitet relatert til smugling.

Jeg må nesten få lov til å spørre: For hvem er alkohol på mellom 2,5 pst og 4,7 pst. fra butikk mest skadelig for? Er det mest skadelig for dem som har dårlig råd, for de ser seg ikke like godt egnet til å gå på en pub? Eller er det mindre skadelig for dem som har god råd, for for dem vil uansett tilgjengeligheten være til stede nær sagt til enhver tid?

Mindretallet i komiteen er enig i at en må tilstrebe færrest mulig skader som følge av rusmiddelbruk, på lik linje med at vi ønsker færrest mulig skader og helseproblemer av andre årsaker. Det må imidlertid påpekes at det går et skille mellom bruk og det som er misbruk.

Det er også forunderlig at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti ikke er i stand til å sette norsk alkoholpolitikk inn i en større sammenheng, hvor tilpasning til Europa og andre land er naturlig, og må gjennomføres. Det må jo være en ekstremopplevelse for en turist i Norge at lovlige salgsvarer blir ulovlige på ett minutt, og at ingen mennesker i løpet av det samme minuttet lenger er i stand til å kunne ta ansvar for egne handlinger. Dette ansvaret ønsker ikke dagens regjering og Kristelig Folkeparti å gi den enkelte i Norge. Det er med andre ord noen politikere som er så opptatt av å detaljere og bestemme over andres liv at de utbasunerer høylydt: Selvfølgelig vet vi bedre enn folk flest hva folk flest har godt av.

Skal vi gjøre oss totalt spedalske på berget vårt? Med den politikken som nå blir ført, hvor vi er så gode bedrevitere, er det faktisk slik at vi aldri kommer til å få harmonisert vår politikk med den i de øvrige landene i Norden, ei heller Europa. Vi blir en einstøing i klassen.

Presidenten: Skal representanten ta opp et forslag?

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [18:53:29]: Det tok jeg opp i begynnelsen.

Presidenten: Representanten Jan-Henrik Fredriksen har da tatt opp det forslaget han refererte.

Gunn Olsen (A) [18:53:47]: Vi er svært godt fornøyd med at det er et solid flertall i Stortinget som ikke ønsker å bifalle representantforslaget i Dokument nr. 8:108 for 2005-2006.

Flertallet legger, som det framgår av saken, til grunn at forslagsstillerne ønsker å tilpasse alkohollovens regulering av utsalgstider for øl og annen alkoholholdig drikk med volumprosent mellom 2,5 og 4,7 til åpningstidene etter lov om helligdager og helligdagsfreden. Dette medfører at kommunene ikke kan begrense utsalgstida for øl og annen alkoholholdig drikk mellom 2,5 og 4,7 volumprosent. Dersom forslaget skulle bli vedtatt, ville man i teorien kunne selge øl i butikk døgnet rundt, riktignok med unntak av søn- og helligdager.

Mange matvarebutikker har åpent til kl. 23, sjøl om døgnåpne butikker ikke er vanlig. Det kan jo være et tidsspørsmål. La meg si det slik: Vi er ingen hengehoder i alkoholpolitikken. Stadig flere kommuner får polutsalg, slik de gjorde under Bondevik-regjeringen. Vi mener faktisk at folk ute i Distrikts-Norge skal ha en rimelig tilgang til polvarer. Men det er all grunn til å tro at forslaget om å utvide åpningstidene, dersom det hadde blitt vedtatt, ville ført til relativt stor utvidelse av salgstida for øl, og dermed til økt forbruk. Vi mener at det ikke er logisk for kundene at øl og brød skal ha samme åpningstid. Vi tror ikke det er belegg for å hevde det. Vi tror heller ikke at det er behov for det. Det kan sikkert være irriterende å komme til kassa med fire pils som en må sette tilbake, men vi må da ha større ambisjoner i alkoholpolitikken enn å gjøre dét til et problem. I en undersøkelse foretatt av SIRUS går det fram at hele 63 pst. støtter dagens alkoholpolitikk, og hele 64 pst. støtter opp om egen kommunes alkoholpolitikk.

Det kan virke som om forslagsstillerne ønsker å hjelpe butikkene fordi det er et problem å ha andre salgstider for øl enn for dagligvarer. Da synes jeg begrunnelsen i beste fall er tynn. Om det er forskjellen på åpningstidslovgivningen og alkohollovens bestemmelser som er problemet, skal vi gjerne være med og diskutere om vi heller skal tilpasse butikkenes åpningstider til alkohollovens bestemmelser. Men vi tror nok det må være ønsket om å gjøre alkohol mer tilgjengelig som er drivkraften bak dette forslaget. Det er ikke forenlig med god helsepolitikk.

Det er en bekymringsfull økning i nordmenns alkoholforbruk. De fleste er mest opptatt av misbruk av andre rusmidler som er mer synlige i gatebildet, og underkjenner alkoholens skadevirkninger. Det er mye tallmateriell som synliggjør det. På landsbasis viser undersøkelser fra politiet at 60–80 pst. av all vold er alkoholrelatert. En undersøkelse om hvem som rammes av stort alkoholforbruk – jeg viser til Rossow og Lund – viser at 40 pst. av de spurte oppgir at de har vært utsatt for fylleplager det siste året, altså nesten 1,5 millioner mennesker over 15 år. Mange av plagene er riktignok såkalte småplager, som

ødelagt nattesøvn, utskjelling, trusler osv. Men mange av dem er alvorlige.

Så er det barna. Jeg synes det er naturlig å ha en helt spesiell fokusering på barn nå i julebordstida, og fordi vi nærmer oss julehøytida. Vi vet nok om alle barn som gruer seg til julefeiringen grunnet familiens alkoholforbruk. Vi vet nok om vold. Vi vet nok om skader og om overgrep. Vi vet nok om omfattende forskning som peker på sammenheng mellom tilgjengelighet til alkohol, alkoholforbruk og alkoholskader. Jeg er glad for at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti ikke støtter dette forslaget.

Vi er forundret over Høyre og Venstre i denne saken, særlig fordi det står å lese i en merknad i innstillingen til helsebudsjettet, som vi skal behandle om få dager:

> «Alkohol er fortsatt det rusmiddelet som er opphav til flest problemer, som for tidlig død, sykdom, vold, kriminalitet og store utgifter for helsevesenet.»

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Martin Engeset (H) [18:58:57]: Jeg må med respekt å melde medgi at det innlegget vi nettopp hørte, var et noe spesielt innlegg, med tanke på at det kom fra en representant her i Stortinget som representerer en regjering som har åpnet for at man skal ha 100 nye vinmonopolutsalg. Jeg må si at det er nokså spesielt, med tanke på det hun la vekt på i sitt innlegg.

Så til saken. Det offentlige bør ikke gripe inn i enkeltmenneskets sfære og frie valg, annet enn i helt spesielle situasjoner. Utgangspunktet er at alkoholholdig øl opp til 4,7 pst. er en lovlig vare tillatt solgt i dagligvarehandelen, men altså bare i deler av den tiden dagligvarebutikken er åpen. I svært mange kommuner der dagligvarebutikker er åpne til f.eks. kl. 21 eller kl. 22, dras det en presenning over kassene med øl kl. 20. Øl kjøpt etter kl. 20 er ulovlig og helseskadelig, må vite. Da inntreffer formynderstatens klamme hånd, og man sier fy, fy, du får ikke lov!

Jeg som bor på en kant av landet hvor grensehandel, også med alkohol, er meget utbredt, vet at alkohol innkjøpt på Systembolaget eller MaxiMat på Svinesund har om lag samme virkning som alkohol innkjøpt ved Vinmonopolet eller på Rema eller Rimi. Du blir ikke fullere av det ene kontra det andre. Ei heller er det noe sunnere å drikke svensk alkohol – eller hjemmebrent, for den saks skyld. Jeg vet også at etter kl. 20 er det i mange kommuner langt lettere for ungdom å få tak i helt andre og langt farligere rusmidler enn øl. Jeg tror derfor ikke at det er noen spesielt gjennomtenkt eller fornuftig alkoholpolitikk å betjene seg av det jeg vil kalle «presenningsregimet».

Høyre har tillit til at enkeltindividet og den enkelte kommune selv er nærmest til å finne de beste løsningene, også innen alkoholpolitikken.

Jeg har registrert at det i denne sal, i hvert fall i ord, om ikke i handling, lenge har vært et samstemt ønske om å gjøre Norge til et attraktivt land for turister. Ikke nok med at utenlandske turister møter verdens høyeste priser på øl, som isolert sett også truer flere hundre norske arbeidsplasser ved norske bryggerier, men stopper det en tysk familie som ønsker å kjøpe en six-pack med god norsk pils til grillmaten eller bratwursten sin en sommerkveld, blir de møtt med presenning og forbud dersom klokka er blitt 20.05. Ikke akkurat den beste norgesreklamen, for å si det forsiktig. Det inntrykket som nok vil befestes, er at Norge er et land for spesielt interesserte.

Derfor finner Høyre det naturlig at kommunene selv kan bestemme salgstidene for øl og annen alkoholholdig drikk på hverdager. Salg av øl kan da følge åpningstidene for butikkene, eller kommuner kan velge å begrense salgstiden for å tilpasse den lokale forhold. Så er det opp til velgerne å kaste kommunestyrets flertall, hvis man er uenig i en slik politikk. Det vil gi kommunene økt lokalt selvstyre.

Forslaget vil gi et generelt forbud mot salg av øl i butikk på søndager og helligdager.

Hensynet til å begrense skadevirkningene av alkoholbruk må avveies mot forbrukerpolitiske hensyn, herunder hensynet til å sikre ordninger som har legitimitet i befolkningen. Å betjene seg av ordninger som av folk flest oppfattes som de reneste molbobestemmelser, undergraver respekten for alkoholpolitikken i sin alminnelighet. En harmonisering av utsalgstidene for øl og butikkenes åpningstid vil fremstå som logisk for forbrukerne, samtidig som dette kan bidra til større oppslutning om norsk alkoholpolitikk generelt.

Ved å innskrenke de statlige begrensningene for salg av øl og annen alkoholholdig drikk i butikkene vil vi flytte avgjørelsen nærmere hver enkelt. Representantforslaget vi har til behandling, vil gi kommunene rett til å fastsette utsalgstidene på hverdager for øl med volumprosent mellom 2,5 og 4,7. Det er således ikke butikkeieren selv som skal avgjøre utsalgstiden for alkoholvarer.

Uenigheten mellom flertallet og mindretallet i denne saken går i realiteten på hvorvidt kommunene er i stand til å gjøre den nødvendige avveiningen mellom sosialpolitiske og forbrukerpolitiske hensyn. Høyre mener kommunene er fullt ut kompetente til å ha dette ansvaret.

Jeg viser til mindretallsforslaget som er fremmet i innstillingen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [19:04:26]: Dette er et forslag vi virkelig ikke trenger, nå når vi har økende problemer med alkoholbruk og alkoholmisbruk. I stedet bør vi samles om tiltak som kan få ned alkoholkonsumet.

Det vil være naivt å tro at dette forslaget, dersom det hadde blitt vedtatt, ikke ville ha medført stadig lengre åpningstider, særlig i blå kommuner. I dag har butikkene mulighet til å holde åpent døgnet rundt, men de fleste velger å stenge en gang utpå kvelden. Noen dagligvarebutikker har åpent til kl. 23, bl.a. her i byen. De fleste stenger tidligere, fordi det ikke er lønnsomt å holde åpent lenger. I en situasjon der ølsalget følger vanlige åpningstider, er det lett å tenke seg at mange butikker vil oppleve at det er lønnsomt å holde åpent mye lenger enn i dag. Spørsmålet er om det er lur politikk, når vi allerede har store problemer som en følge av høyt alkoholkonsum.

Jeg syns det er temmelig usolidarisk overfor barn og også overfor de ofte unge menneskene som skal jobbe i

butikkene ved nattetid, gjerne med minimal bemanning, og som skal si nei til berusete kunder som vil ha øl. Dagens irriterte kunder vil nok oppfattes som bagateller i forhold.

Venstre sier de støtter forslaget fordi de mener kommunal frihet er viktig, men da må de også ta med seg at de støtter økt alkoholkonsum – trolig i hvert fall – og større alkoholproblemer og alkoholrelaterte problemer. Jeg tror ikke at politiet er helt enig med dem i at dette er veien å gå.

Jeg vil også påpeke en logisk brist i forslaget. Forslagsstillerne skriver:

> «En harmonisering av utsalgstidene for øl i butikk og butikkenes åpningstider vil fremstå som mer logisk for forbrukerne og kan dermed bidra til større oppslutning om alkoholpolitikken.»

Men hvis hensikten er økt kommunal innflytelse, og man ikke ønsker at kommunene skal kunne begrense butikkenes åpningstider, henger jo ikke dette på greip. Da tar man i så fall for gitt at kommunene vil la være å bruke sin frihet til å sette begrensninger på ølsalget.

Forslagsstillerne påstår, jeg vil si nærmest pliktskyldigst, at de også er opptatt av å holde alkoholforbruket nede, men de argumenterer helt motsatt i forslaget sitt. Her er det forbrukerhensyn som vektlegges, som om alkohol var en helt vanlig forbruksvare på linje med melk og brød. Det påstås også at butikkene har ekstra utgifter på grunn av dagens ordning, noe jeg har vanskelig for å forstå. Hvis det dreier seg om at man er nødt til å legge plast over ølet en viss tid på døgnet, syns jeg ærlig talt man har en overdreven omsorg for butikkeierne.

Jeg kan forstå at kunder blir irritert på at ølsalget stenger tidligere enn butikken stenger. Det blir jeg sjøl også i blant. Men den irritasjonen får jeg faktisk finne meg i, for det er viktigere at vi har et samfunn hvor vi holder alkoholforbruket noenlunde under kontroll. Å stemme ned dette forslaget er bare ett av flere tiltak i en sånn strategi. Andre er f.eks. å holde fast ved forbudet mot alkoholreklame, holde avgiftsnivået høyt, holde fast ved vinmonopolordninga og forhindre at Fremskrittspartiet og Høyre får gjennomslag for å få vin i butikkene.

Så sa representanten Engeset at Norge risikerer å bli «et land for spesielt interesserte» på grunn av denne ordninga. Det syns jeg ærlig talt er å ta ting totalt ut av sine proporsjoner. Jeg tror ikke at det skremmer turistene vekk fra Norge at vi stenger for ølsalg kl. 20 på hverdagene og kl. 18 på lørdagene. Og faktum er jo faktisk at flere og flere land begynner å se til Norge og lar seg inspirere av norsk alkoholpolitikk, for de ser at det er helt nødvendig av helsepolitiske årsaker, av kriminalpolitiske årsaker og også av hensyn til barns oppvekstvilkår å få ned alkoholbruken, og ikke bare misbruken, for økt forbruk fører faktisk til større alkoholproblemer.

Jeg må også si at jeg syns at det var interessant å høre representanten Fredriksens innlegg, og jeg tror at jeg skal ta det fram igjen, for jeg tror jammen at representanten i sitt innlegg avviklet det representative demokratiet.

Laila Dåvøy (KrF) [19:08:46]: Kristelig Folkeparti er opptatt av å ha en solidarisk alkoholpolitikk som innebærer at vi som samfunn er villig til å ha begrensninger på alkohol, i solidaritet bl.a. med mennesker som har et alkoholproblem. Det er en kjent sammenheng mellom tilgjengelighet, forbruk og skade forbundet med alkohol. Når tilgjengeligheten øker, øker forbruket og dermed også skadene av alkohol. Når tilgjengeligheten begrenses, begrenses skadene.

Sett i lys av et stadig økende alkoholforbruk – det drikkes nå nesten to liter ren alkohol mer pr. person enn i 1993 – og at hver fjerde sykehusseng opptas av personer med alkoholrelaterte skader, er forslaget fra Høyre, som støttes av Fremskrittspartiet og Venstre, etter min mening et steg i gal retning. Jeg mener at næringshensyn ikke skal stilles opp mot alkoholpolitiske hensyn.

Det er i dag ikke vanskelig å få tak i alkohol i Norge. Alkoholholdig drikk kan selges fra kl. 8 til 18 på hverdager og til kl. 15 på lørdager og dager før helligdager. Kommunene kan innskrenke eller utvide tilgangen til kl. 20 på hverdager og kl. 18 på lørdager og dager før helligdager. Dersom dagens bestemmelser skal endres i tråd med forslaget fra Høyre, vil det kunne medføre at man får langt større tilgang på f.eks. øl; flere butikker har i dag åpent til kl. 23.

Forslagsstillerne framhever at kommunene skal kunne kontrollere åpningstidene for butikkene og dermed alkoholsalget, men det er det rom for også i dag. Det er svært få kommuner som faktisk velger å bruke muligheten til å innskrenke salgstiden for øl. Bare 5 pst. har gjort det. 61 pst. har derimot vedtatt utvidelse av åpningstidene i forhold til det som er standard.

Forslagsstillerne framhever at det skaper forvirring og irritasjon at butikkene har en annen salgstid for øl og annen alkoholholdig drikk. I stedet for å foreslå tiltak for å rette på dette som øker tilgjengeligheten til alkohol, burde forslagsstillerne etter min mening heller etterlyse tiltak for å øke folks forståelse for hvorfor alkohol behandles på en annen måte enn andre varer. Når Fremskrittspartiet til stadighet etterlyser informasjonskampanjer som svar på alle de problemer som alkohol medfører, kunne det vært et nyttig tiltak i denne sammenheng. Det trengs bevissthet om hvorfor alkohol må behandles annerledes enn melk og brød, fordi konsekvensene av misbruk er så store.

Tall fra Oslo-politiet viser at 90 pst. av volden i Oslo sentrum kan knyttes til utestedene. På landsbasis viser undersøkelser at 60–80 pst. av all vold faktisk er alkoholrelatert. Én side av alkoholmisbruk er at naboer til utesteder rammes, gjennom bråk og uro, men en annen side av det, som også representanten Inga Marte Thorkildsen var inne på, er at barn rammes – ikke minst ved foreldre som misbruker alkohol. Disse blir merket for livet.

Representanten Fredriksen spurte hvem forslaget er mest skadelig for. Det svarer jeg gjerne på. Det er mest skadelig for barn og unge – direkte og indirekte. Det er en kjensgjerning at det er lettere å forebygge enn å reparere. Tatt i betraktning de effektene vi ser av det økte alkoholforbruket de siste 13 årene, kan jeg dessverre ikke forstå forslagsstillernes mål og tiltak.

Gunvald Ludvigsen (V) [19:12:58]: Poenget med representantforslaget er at kommunane sjølve skal kunne

bestemme salstidene for øl og annan alkoholhaldig drikk på kvardagar. Det inneber at sal av øl mv. då kan følgje opningstidene for butikkane, eller kommunen kan velje å avgrense salstidene for å tilpasse dei til lokale forhold.

Vi har sagt i komiteen noko som vi òg har sagt elles, at dette vil bety auka kommunalt sjølvstyre. Det kan det ikkje vere tvil om. Kvar kommune skal ha ein alkoholpolitisk handlingsplan, og Venstre har stor tillit til at lokale avgjerder skal takast av dei som kjenner dei lokale forholda best. Sjølv har eg mangeårig erfaring som kommunepolitikar, og eg veit at når det dreier seg om øl, vin og brennevin, så er det verkeleg seriøse debattar, og store debattar, om alt dette, og eg meiner at desse debattane i kommunestyra rundt omkring i Noreg kanskje er minst like seriøse som debatten om dette i denne sal – kanskje meir.

Lokaldemokratiet er viktig for Venstre, og forslaget er etter vårt syn ei styrking av lokaldemokratiet. Eg meiner å ha lese i komitemerknadene frå fleirtalsfraksjonen at dei tolkar forslaget feil. Det er ikkje butikkeigarane som skal avgjere salstidene for øl, ifølgje forslaget. Det er framleis kommunen som skal ha avgjerdsmyndigheita, men det er altså dei statlege avgrensingane av salstid som skal innskrenkast.

Forslaget vil, som det allereie er sagt her, resultere i større forståing i befolkninga. Det er eg heilt einig i. Det betyr at butikkeigarane slepp unødig arbeid med denne skjerminga som vi har høyrt om. Men først og fremst betyr forslaget som nemnt styrking av det lokale sjølvstyret. Det er hovudgrunnen til at Venstre støttar representantforslaget.

Til slutt vil eg berre seie at vårt syn i denne saka sjølvsagt ikkje inneber at Venstre har endra sin alkoholpolitiske ståstad. Vi er for ein alkoholpolitikk som gir det store fleirtalet moglegheiter for å bruke alkohol, utan at skadane på individ og samfunn skal bli uakseptabelt store. Venstre stoler på at dette er eit perspektiv som lokalpolitikarane vil vareta veldig, veldig godt.

Statsråd Sylvia Brustad [19:16:12]: Jeg har merket meg at forslagsstillerne mener at det bør bli samsvar mellom bestemmelsene for salgstider for øl og annen alkoholholdig drikk mellom 2,5 og 4,7 volumprosent og de generelle åpningstidene.

Som kjent er salgstider for alkoholholdig drikk regulert gjennom alkoholloven. Og det er, som en del talere allerede har vært inne på, slik at normaltida for salg av alkohol er mellom kl. 8 og 18 på hverdager og mellom kl. 8 og 15 på lørdager. Så kan som kjent kommunene selv innskrenke eller utvide salgstida utover dette innenfor maksimaltida, som er fra kl. 8 til 20 på hverdager og kl. 8 til 18 på lørdager. Erfaringene så langt viser at det er mye vanligere at kommunene utvider salgstidene utover normalen enn at de begrenser dem. I realiteten er det derfor maksimaltidene for salg som er det normale i norske kommuner.

Butikkenes generelle åpningstider er som kjent regulert gjennom lov om helligdager og helligdagsfred. Denne loven innebærer at åpningstidene for butikkene kan være – og i mange tilfeller er – langt videre enn alkohollovens maksimaltider for salg av øl og rusbrus.

Som forslagsstillerne selv påpeker, har den norske alkoholpolitikken vist seg å være effektiv i å begrense forbruk og skader av alkohol. Forskningslitteraturen på dette området er entydig på at pris- og tilgjengelighetsregulerende virkemidler er svært effektive for å begrense slike skader. Den norske alkoholpolitikken har bidratt til at Norge er blant de land som har det aller laveste forbruket og lavest antall alkoholskader i hele Europa.

Jeg forstår det slik at forslagsstillerne likevel mener at forskjellen skaper unødige problemer, forvirring og irritasjon. Forslagsstillerne erkjenner at forskning viser at den norske alkoholpolitikken har vært effektiv i å begrense alkoholskader, men at hensynet til å begrense slike skader må avveies mot forbrukerpolitiske interesser.

Det er vanskelig for meg å se hvordan dette står i motsetning til forbrukerpolitiske interesser. Norges restriktive alkoholpolitikk har tvert imot hatt som uttalt siktemål å verne forbrukerne f.eks. gjennom reklamerestriksjoner med hensyn til spesielt barn og unge. Jeg mener at en alkoholpolitikk som bidrar til en god norsk folkehelse, er i samsvar med norske forbrukerinteresser.

I forslaget blir det bl.a. poengtert at vi må gjennomføre en naturlig tilpasning til Europa. Jeg synes slett ikke det er noe mål på alle områder. Men problemer knyttet til alkohol har heldigvis kommet høyere opp på den internasjonale politiske agendaen i f.eks. Verdens Helseorganisasjon og EU, og alkoholpolitikk ses i stadig større grad i et folkehelseperspektiv. Det mener jeg er bra. Det er nødvendig at vi på dette området samarbeider enda mer på tvers av landegrensene. Forståelsen for at pris og tilgjengelighet betyr noe for alkoholbruken har begynt å spre seg i Europa, og flere land sørover i Europa har innført tiltak fordi de ser at det er effektivt for å begrense forbruk og skader.

Et av de viktigste og mest virkningsfulle tiltakene i den norske alkoholpolitikken har vært å begrense salgstidene. Saksordføreren mener at det må skilles mellom det som karakteriseres som bruk og misbruk av alkohol. Jeg vil poengtere at skadelig bruk av alkohol ikke bare handler om avhengighet, men også om uforsiktig bruk blant personer som ikke kan sies å ha et avhengighetsproblem. De fleste skadene som forårsakes av alkohol, er relatert til akutte skader som følge av beruselse, og ikke til alkoholavhengighet. Dette gjelder f.eks. vold og ulykker. Vi vet at en stor andel av all vold i Norge er alkoholrelatert, og undersøkelser bl.a. fra SIRUS tilsier at et økt forbruk av alkohol i Norge vil medføre mer vold. Og når Oslo-politiet går så tydelig ut i media som de har gjort den siste tida, og påpekt hvordan den økte tettheten av skjenkesteder i denne byen og med de åpningstidene som gjelder, har skapt mer vold, kan ikke jeg se hvorfor en skulle støtte det forslaget som her ligger på bordet.

Jeg synes ærlig talt det er et paradoks at de partier som roper på strengere straffer for voldskriminalitet, vil svekke noen av de beste virkemidlene vi faktisk har for å begrense slike problemer.

Videre er det slik at tiltak som begrensning i salgstider, begrenser forbruket både blant personer som drikker mye, og blant dem som har et lavere forbruk. Internasjonal forskning viser en klar sammenheng mellom totalkonsum av alkohol og antallet alkoholrelaterte skader og dødsfall.

På bakgrunn av dette er jeg enig med – kanskje ikke overraskende – flertallet i helse- og omsorgskomiteen, som ikke vil støtte dette forslaget, ikke minst i solidaritet med de mange barn og unge som lider under dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [19:21:43]: Jeg er litt i tvil om statsråden har lest forslaget godt nok før hun holder sitt innlegg i salen. Dette forslaget dreier seg om at kommunene selv i større grad skal få bestemme salgstidene for øl mellom 2,5 og 4,7 pst. I den forbindelse må jeg minne statsråden på at i en rekke andre saker når man har snakket om å øremerke midler bl.a. opp mot at kommunene selv skal bestemme, har statsråden selv sagt at vettet er noenlunde likt fordelt enten man befinner seg på statlig nivå eller kommunalt nivå. Ja, statsråden har sågar sagt at det er tross alt kommunepolitikerne som kjenner kommunen sin best, og som faktisk vet hvordan livet er der ute i kommunen. Ser ikke statsråden at kommunepolitikerne også burde få muligheten til selv å regulere dette i sin kommune? Det er ikke snakk om at en automatisk skal følge butikkenes åpningstid, men at kommunen selv skal kunne treffe en slik bestemmelse.

Statsråd Sylvia Brustad [19:22:49]: Jeg kan forsikre representanten om at jeg har lest forslaget, og jeg har lest det nøye. Det er faktisk slik at de fleste kommuner i dag som har muligheten til det, hadde jeg nær sagt, utnytter maksimaltida når det gjelder salg av øl og rusbrus i butikken. Når vi vet hvor store problemer alkoholen skaper – et økende problem, knyttet til barn og unge, som flere har vært inne på, knyttet til vold og mishandling, særlig i de store byene, særlig her i Oslo – og kjenner den sammenhengen som politiet er helt klar på, forskere er helt klar på, ruspolitiske organisasjoner er klar på, at det er en sammenheng mellom pris og tilgjengelighet, mener jeg at det er å gå i gal retning å tillate at en skal kunne kjøpe alkohol enda flere timer i døgnet. Jeg mener at det er stor forskjell på å kjøpe øl og å kjøpe f.eks. mjølk og brød.

Inge Lønning (H) [19:23:58]: Jeg lyttet med stor interesse til statsrådens generelle overveielser om sammenhengen mellom tilgjengelighet av alkohol og alkoholrelaterte problemer, og har ikke store problemer med å følge resonnementet. Men jeg har et spørsmål. Hvis det er riktig at Regjeringen og statsråden akter å etablere 100 nye lokale vinmonopolutsalg, er formålet med det å begrense forbruket av alkohol?

Statsråd Sylvia Brustad [19:24:40]: Vinmonopolordninga er et utrolig viktig alkoholpolitisk instrument. Jeg mener det er veldig viktig å bevare det. Skal vi greie å bevare det, er vi avhengig av at hele det norske folk slutter opp om Vinmonopolet. Som representanten Lønning kjenner godt til, er det i noen deler av landet veldig langt til et pol, vi snakker om mange mil, og det er ingen rimelighet i at de menneskene skal være nødt til å kjøre sju mil, 15 mil eller hva det måtte være, for å kunne kjøpe seg en lovlig omsettelig vare. Jeg mener at det verste som kan skje i denne sammenheng, er at det skulle bli et flertall som vil sørge for at en får vin og sprit inn i butikker, slik som jeg har registrert at noen ønsker. For å unngå det mener jeg at det viktigste virkemidlet er å beholde Vinmonopolet. Men da må vi ha oppslutning om ordninga, og da mener jeg det er riktig at også andre deler av landet får tilgang til lovlig omsettelige varer, men ikke at en skal utvide tidene noe mer enn det som er gjeldende i dag.

Harald T. Nesvik (FrP) [19:25:52]: I forbindelse med svaret på min forrige replikk kunne jeg i hvert fall registrere at statsråden mener at vettet er noenlunde likt fordelt unntatt i ruspolitikken, alkoholpolitikken, for det er åpenbart at der skal staten gjøre sitt, og kommunepolitikerne har da ikke det samme vettet, slik man i hvert fall kunne få inntrykk av gjennom statsrådens svar. Spørsmålet mitt til statsråden denne gang refererer seg til representanten Gunn Olsens innlegg innledningsvis, der hun viste til at man kanskje heller burde vurdere å se på hvorvidt butikkene faktisk skal ha kortere åpningstid, for mer å tilpasse seg det statlige knyttet til alkoholsalget, og hun kunne gjerne ta den debatten. Da vil jeg i hvert fall be statsråden om å si noe om det er den gjeldende politikken til Regjeringen at man nå heller vurderer å gå den andre veien og la butikkene ha kortere åpningstid, slik at man, på dette viktige statlige området, sørger for at befolkningen heller ikke kan få handle brød eller melk etter kl. 20.

Statsråd Sylvia Brustad [19:26:58]: Denne statsråden har ganske stor befatning med at en del butikker er åpne ganske lenge nå for tida, og jeg mener ikke at det er noe stort problem. Men jeg mener at det er et veldig viktig skille mellom å kunne kjøpe seg brød eller mjølk litt sent på kvelden og det å skulle være nødt til å kjøpe øl kl. 23 om kvelden, eller rusbrus, for den saks skyld. Det mener jeg er to helt forskjellige ting. Så vet vi også at kommunene praktiserer den ordninga vi har i dag, ved å utnytte det maksimalt, svært mange kommuner gjør det, og jeg mener altså, ærlig talt, at det ikke er noe stort samfunnsproblem at du ikke får lov til å kjøpe øl i butikkene kl. 23 om kvelden.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [19:28:10]: Når en hører på representanten Martin Engesets innlegg, høres det nærmest ut som om det er et folkekrav at en må få kjøpe øl i butikk utover den tiden som loven setter i dag. Det er synd på turistene, sier han, som ikke får kjøpe øl til grillmaten sin osv., og prisene skremmer turistene bort fra Norge.

Jeg har lyst til å spørre representanten Engeset, fordi jeg ikke bruker tiden min på å lese Høyres program: Er det virkelig slik at en ønsker å harmonisere øl, altså alkohol, med alle andre matvarer? Betyr det også at en ønsker å oppheve reklameforbudet på øl f.eks., altså at en skal få lov til å begynne å reklamere for denne varen? For det er jo forferdelig trist hvis folk ikke får vite hva slags nye merker som kommer på markedet! Det vil jo stride mot forbrukerinteressene at en ikke får lov til å markedsføre seg!

Når det gjelder forbrukerinteressene, mener jeg faktisk at det er i forbrukernes interesse at vi har en alkoholpolitikk, at vi har en politikk som regulerer og begrenser tilgangen, slik flere talere har sagt før i dag. Jeg synes det er ganske trist hvis Høyre mener at alkoholen skal behandles og betraktes som enhver annen vare. Nå vet jeg utmerket godt at dette forslaget bare handler om åpningstider, men jeg vil gjerne utfordre Høyre på om de mener at det skal være en full harmonisering mellom andre varer og alkoholholdige varer.

Gunn Olsen (A) [19:30:29]: Det var også representanten Engeset sitt innlegg som fikk meg til å ta ordet igjen.

Jeg synes det er håpløst å diskutere åpningstider for salg av alkohol uten å gå litt videre i forhold til alkoholpolitikk. Nå var jo representanten Engeset så forundret over mitt innlegg. Kanskje jeg skulle si ja, takk i like måte, når representanten undrer seg over at jeg i mitt innlegg, nærmest i en bisetning, sier at vi ikke er noen hengehoder i politikken. Vi åpner pol i kommunene, slik som Bondevik-regjeringen, med god støtte fra Høyre, gjorde. Ja, det skulle bare mangle! Det var en illustrasjon fra min side for å si at ja, vi er for pol. Men det betyr jo ikke at det er fritt fram og full guffe når det gjelder utsalgssteder for alkohol.

Jeg er forundret over at representanten Engeset ikke gir oss rett i noen ting, at han ikke et eneste øyeblikk reflekterer over de realiteter vi står overfor i den dokumentasjon vi kjenner om alkoholens skadevirkninger, og den koblingen mellom tilgjengelighet og økt forbruk som vi vet om, men fokuserer på den presenningen som vi må dra over ølkassene.

Jeg ønsker ikke å forlenge debatten, men jeg registrerer at helse- og omsorgskomiteens medlemmer fra Høyre ikke deltar i denne debatten.

Vigdis Giltun (FrP) [19:32:20]: Denne debatten har vel gått så lenge politikere har sittet i denne salen. Temaet har kommet opp igjen og opp igjen, og løsningen har vært den samme: Sørg for at det er dårlig tilgjengelighet, så slutter folk å drikke!

I 1916 prøvde de seg med forbudstider. Det skulle virkelig hjelpe. Det var mange som jublet da. Men det var like mange som bad om å få forbudet opphevet da det viste seg at det bare skapte mye mer alkoholproblemer.

Den alkoholpolitikken som har vært ført i Norge gjennom alle år, som blir skrytt opp i skyene, har ført til en dårlig alkoholkultur – til en drikkekultur som vi ser rundt om i Oslos gater i helgene. Den er resultatet av alkoholpolitikken vår, ikke resultatet av at folk får kjøpt alkohol. Det får de i hele verden, men det finnes vel nesten ikke noen steder hvor man ser slik råfyll som det man til tider kan se i Norge, og det kommer ikke av at man får kjøpt alkohol.

Når man nå snakker om at man ikke skal få kjøpe alkohol i butikkene etter et visst klokkeslett, er det snakk om: Hvem skal ikke få kjøpe alkohol etter kl. 20 om kvelden? Er det bare de med dårlig råd? Alle vi i denne salen kan gå og kjøpe en halvliter øl akkurat når vi måtte ønske, for vi har råd til det. Men hvis en person med litt dårligere økonomi skal ha øl til middagen, skal ikke vedkommende få lov til å kjøpe det i butikkene. Det er vel *det* representanten fra Fremskrittspartiet mente med spørsmålet: Hvem er det mest skadelig for? Er det mest skadelig for dem som ikke har så god råd som oss? Er det dem vi skal skåne hele tiden ved å passe på at de ikke får kjøpt øl etter stengetid? Det får være grenser for omsorg. De fleste voksne mennesker kan ta vare på seg selv, men vi må gi dem litt tillit. I det minste kan vi gi tillit til kommunene, så de kan få ta noen avgjørelser, for det er jo de som skal sitte med ansvaret for alkoholpolitikken. Og så kanskje vi bør tenke litt nytt etter 100 år, når vi ser at de enkle løsningene som man tidligere har kommet med, ikke har virket etter forventningene.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [19:34:32]: Det er litt artig å høre på forsøk på avsporing av debatten her – at man nå ber om å få programmet til Høyre lagt på bordet, for man lurer på hva som står der. Men det er vel ikke akkurat det vi holder på med. Jeg opplever det slik at her er det tydeligvis noen som ønsker totalt å avspore debatten og hva den går ut på: Hvem er det som skal avgjøre når det er lov å kjøpe alkohol i butikken?

Her er det et mindretall som helt klart mener at dette er en sak hvor demokratiet og kommunene skal kunne få lov til å avgjøre det. Så er det et flertall som sier at dette er ikke kommunene selv i stand til. Men kommunene er meget godt i stand til å ta vare på eldre, syke og barn nær sagt ved enhver anledning. Da er plutselig lokaldemokratiet meget viktig. Men når mennesker selv skal kjøpe en flaske øl, er det altså ikke så viktig.

Jeg må for øvrig si at når jeg i løpet av et femminutters innlegg i sted klarte å avvikle hele det representative demokratiet, altså *på fem minutter*, ser jeg på det som en stor prestasjon. Jeg reagerte også meget på det Gunn Olsen fra Arbeiderpartiet sa om at hun nå ønsket å få åpningstiden i butikkene i samsvar med salgstidene for alkohol.

Vi er snart tilbake der vi var i 1984, hvor det ikke var lov å selge melk og brød etter kl. 17, og i hvert fall ikke i helgene. Og det var ikke Arbeiderpartiet som gikk i bresjen for å få dette forbudet fjernet, slik at vi kunne kjøpe melk og brød etter kl. 17 og i helgene. Det var et helt annet parti, som har en helt annen tradisjon og historie i forhold til det å ivareta forbrukerne i samfunnet, som gjorde det.

Martin Engeset (H) [19:37:15]: Jeg registrerer med interesse at Brustad-buas mor, nåværende statsråd Sylvia

Brustad, ikke synes det er noe poeng å utvide åpningstidene, i dette tilfellet for salg av øl, hvis kommunene måtte ønske det. Akkurat det kom ikke som noen stor bombe.

Ellers må jeg si at jeg synes det er litt pussig å registrere at flertallet i denne sak er så voldsomt imponert over norsk alkoholpolitikk. Jeg tilhører nok ikke dem som er mest imponert over akkurat den delen av norsk politikk. Jeg synes bl.a. ikke at adferden til altfor mange nordmenn på ferie i Syden, som tar for seg av det som er å få tak i, tyder på at vi har lært for mye om hvordan man skal forholde seg på en god måte til bruk av alkohol.

Når det gjelder ølavgifter, har vi i Norge 20 kr pr. liter øl i statlig avgift. Sverige har 7 kr pr. liter øl. Det synes ikke jeg er noe å være veldig stolt av, ikke minst når vi vet at dette truer mange hundre norske industriarbeidsplasser, som flertallet i denne saken later som om de er veldig interessert i å berge i andre sammenhenger.

Det har kommet spørsmål om Høyre ønsket seg full harmonisering i forhold til andre produkter og å oppheve reklameforbudet. Svaret er nei. Jeg skal ikke bruke mer tid på det, for det er å avspore hva denne saken egentlig dreier seg om, nemlig om hvorvidt man skal ha forbud mot å selge øl så lenge dagligvarebutikkene er åpne.

Jeg synes det er et paradoks, som medlem av helsekomiteen Inge Lønning også var inne på, at når Regjeringen ønsker å åpne for vinmonopolutsalg av brennevin i hver en grend, med hundre nye utsalg – brennevin til hele folket i hver en grend – er det helt greit, mens det at folk skal få kjøpt seg en flaske øl etter kl. 20, liksom er helt katastrofe. Da raser det norske samfunnet fullstendig sammen. Dette henger ikke på greip. Det virker nesten som om man mener og tror at bare det er staten som selger brennevin med 60 pst. styrke eller hva det måtte være, er det greit. Da er det sikkert sunt og godt. Bare det er staten gjennom Vinmonopolet som selger, er det ikke noe problem.

Jeg synes dette blir en dobbeltmoral som ikke henger helt sammen. Jeg registrerer at de som alltid har vært imot utvidede åpningstider, og som nå dessverre sitter i regjering, også er det i denne sak.

Presidenten: Presidenten vil mane til ein edrueleg debatt.

Karin Andersen (SV) [19:40:18]: Ja, det kan jeg love. Nå snakker en totalavholdsperson, så jeg skal holde meg edruelig.

Jeg er enig med Engeset i én ting, og det er at det er grunn til å sette noen spørsmålstegn ved om norsk alkoholpolitikk har vært vellykket på alle områder, for det er store alkoholproblemer her i landet. Men jeg er veldig forundret over at løsningen da skal være at man skal slippe opp, slik at det blir enda enklere å få tak i alkohol til alle døgnets tider og helst så billig som mulig. Hvordan skal det løse noen problemer?

Engeset sier at han av og til skjemmes over nordmenns oppførsel i Syden. I og med at jeg har holdt meg edru i de fleste sammenhenger, har jeg også vært edru på fester i Norge. Jeg må nok si at jeg ikke alltid er like imponert over oppførselen i dette landet heller, så det virker som om det kanskje er noe med holdningene til alkohol generelt og ikke prisen og tilgjengeligheten som, for å si det sånn, påvirker det norske forbruket mest.

Så til diskusjonen om polet. Det kan være interessant å diskutere det. Jeg tror at noe av begrunnelsen for å utvide polordningen er at nettopp der er den mest kontrollerte omsetningen av alkohol som finnes. Så er det sikkert noen voksne som kjøper alkohol på polet også og omsetter det til dem som ikke skulle ha hatt det, men det er vel ikke noe sted der det blir kontrollert så mye som der.

Så reagerer jeg også på at man nå prøver å skyve folk med dårlig råd foran seg for at man skal få lov til å kjøpe øl kl. 23 om kvelden. Alkohol er så tilgjengelig i dette landet at jeg liksom ikke kan begripe hva som er problemet for dem som ikke greier å få tak i det innenfor de åpningstidene vi har. Da er også prisen på øl den samme, så vidt jeg vet.

Det er også noen som til og med går til det skritt å argumentere med at hvis ikke ungdommen får kjøpt øl kl. 23 om kvelden, kommer de til å bruke hardere stoffer. Jeg har aldri hørt på maken når det gjelder å gi noen en unnskyldning for å gå over til hardere stoffer. Det skal være et sånt kjempebehov for å kjøpe en flaske øl kl. 23 om kvelden, og når man ikke får det, har man en unnskyldning til å gjøre noe annet. Nei – da synes jeg heller man får ta et oppgjør med den ruskulturen som ligger bak dette.

Så til slutt noe om dette at vettet er jevnt fordelt. Nå var representanten fra Fremskrittspartiet her oppe sjøl og sa at det partiet gjerne vil stramme inn på veldig mange områder der de mener at kommunene ikke skal ha et slikt ansvar som de har i dag. På dette området må jeg innrømme at vi mener at vi skal ha en sterk nasjonal politikk. Det står jeg for, og det skjemmes jeg ikke over i det hele tatt.

Laila Dåvøy (KrF) [19:43:37]: Det forundrer meg at en del talere her snakker om at vi nærmest skal legge vår alkoholpolitikk til rette for turister som kommer tilfeldig inn i landet vårt. Jeg er nå ikke så sikker på om turistene kommer til å kjøpe så mye øl her, for øl er vel ganske dyrt i Norge i forhold til det de er vant til.

Vår alkoholpolitikk er relativt streng. Derfor har vi også mindre skader enn de har i mange andre land. Når representanten Engeset snakker om at vi har for høye avgifter, burde han gått inn på hjemmesidene til Nordisk Ministerråd og lest den siste rapporten om Finland. Da de der senket avgiftene for to år siden, eksploderte det med skader som kom fra alkoholmisbruk og vold.

Når det så gjelder Fremskrittspartiet, snakker de varmt om lokaldemokratiet og alkoholpolitikken. Det er jo gansk morsomt at når vi snakker om eldreomsorg, skal den øremerkes eller statliggjøres. I en så viktig sak stoler man ikke på kommunenes selvstendighet.

Så har jeg lyst til å avslutte med å stille Venstre et par spørsmål. Slik jeg oppfatter det, har Venstre her muligens endret en del holdninger. Mener Venstre virkelig at det lokale selvstyret skal gå foran en solidarisk alkoholpolitikk? Jeg tenker på barn og unge, og jeg tenker på storbrukere. Hørte jeg riktig når representanten Gunvald Ludvig-

sen på vegne av Venstre sa at Venstres alkoholpolitikk vil legge til rette for at folk skal få bruke alkohol? Det er mulig jeg hørte feil, men jeg må få lov til å spørre.

Inge Lønning (H) [19:45:47]: Dette har jo utviklet seg til en ganske fargerik og mangfoldig debatt. Til gjengjeld handler 90 pst. av den om helt andre ting enn det forslaget dreier seg om.

Når jeg tillot meg å stille et spørsmål til statsråden i sted, som hun omhyggelig unngikk å svare på, var det fordi jeg synes de talspersonene for regjeringspartiene, og i dette tilfelle også for Kristelig Folkeparti, som legger til grunn som generelt premiss at det er tilgjengeligheten som er utslagsgivende for alkoholproblemets omfang, skylder å svare på hvorfor det da er en riktig form for alkoholpolitikk å etablere stadig flere vinmonopolutsalg, som skiller seg fra dagligvarehandelen ved at de tilbyr varer med 10–15 ganger høyere alkoholkonsentrasjon. Enten må man bestemme seg for å gjennomføre premisset konsekvent, og da må det å begrense tilgjengeligheten til kjøp av sprit være det overordnede politiske tiltak, eller så må man innrømme at man argumenterer selektivt – at når det gjelder vinmonopolpolitikken, har det generelle synspunkt ikke gyldighet.

Det er en fordel om man ikke lager uenighetene i denne sal større enn det det er grunnlag for. Hvis vi alle sammen er enige om at det er en meget vanskelig balansegang hvis man skal føre en realistisk alkoholpolitikk i et samfunn, vil mye være vunnet. Da ville man kanskje også bringe den saken som forslaget dreier seg om, ned på det praktiske nivå hvor den hører hjemme, i stedet for å blåse den opp til en enormt stor sak som aktualiserer reklamepolitikk, prispolitikk og alle tenkelige og utenkelige sidespørsmål, som ikke er berørt i representantforslaget i det hele tatt.

Jorodd Asphjell (A) [19:48:30]: Dette med alkoholpolitikk er et viktig tema og et viktig område innenfor norsk helsepolitikk. Helse- og omsorgskomiteen ser av rapportene som jevnlig kommer inn, hvilke utfordringer man har, og hvilke skader alkohol kan påføre enkeltmennesker og ikke minst også familier rundt omkring.

Representanten Ludvigsen var inne på at alkoholpolitikk var viktig i forhold til lokaldemokrati og selvstyre, at det å ha muligheten til å utvide åpningstidene i hver enkelt kommune var veldig viktig for selvstyret. Men det er ikke sånn at kommunene også tar ansvar for de skadene denne alkoholpolitikken og alkoholen påfører enkeltmennesker og familier. Da er det plutselig andre som må ta ansvaret.

Vi ser at butikker og kommuner i dag utnytter makstidene fullt. Hvis man reiser litt rundt i Europa og kikker på tilgjengelighet og pris, så ser man at vi i Norge ikke er så fryktelig restriktive på alle mulige måter. Jeg synes mange ganger at vi er liberale. Hvis man etter endt møte går ut døren her i kveld, så ser man at gatene er fulle av folk som har vært, eller som skal, på restauranter og puber.

Mener Fremskrittspartiet at alkoholen er en dagligvare på lik linje med brød og melk, at det er viktig at en uansett tid på døgnet skal ha mulighet til å kjøpe alkohol? At en sammenlikner dette med debatten om utvidede åpningstider for kjøp av vanlige dagligvarer, blir helt feil i forhold til mitt ståsted. Hvis man mener at dette er en dagligvare, da skjønner jeg virkelig at alkolholskadene er store her i landet.

Representanten Giltun snakket om at vi ikke måtte ha altfor stor omsorg for enkeltmennesker. Vi har sett hvilke tragedier spilleautomater har påført enkeltmennesker og familier, og vi ønsker da å skjerpe inn tilgjengeligheten for å motvirke en slik utvikling. Det handler også dette med alkoholpolitikk om. Det er ikke snakk om å forby salg av alkohol. Det er ikke snakk om å innskrenke salget av alkohol. Vi snakker om å opprettholde åpningstider som allerede er fastsatt, og som fungerer godt.

Det er heller ikke snakk om å selge alkohol i hver grend når vi utvider antallet vinmonopol. Det er snakk om at hver kommune, de som bor i Distrikts-Norge, skal ha samme tilgjengelighet som dem som bor her i Oslo. Det er en stor forskjell på det å utvide antall vinmonopol rundt omkring i landet og det å utvide åpningstider og sammenlikne alkohol med dagligvarer.

Harald T. Nesvik (FrP) [19:51:44]: Sjelden har jeg opplevd en debatt som har tatt så fullstendig av og kommet så langt ut av kurs, som debatten rundt dette representantforslaget. Utgangspunktet for representantforslaget er at hver enkelt kommune skal bli gitt myndigheten til å bestemme hvorvidt man skal kunne selge alkohol utover den åpningstiden man i dag har i kommunen, knyttet til øl.

Det var litt underlig å høre representanten Karin Andersens innlegg, for hun sa faktisk at det ikke kan være noe problem, for man får jo tak i øl uansett. Ja, men hva er da problemet? Er det det at de faktisk får lov til å selge øl lovlig innenfor butikkenes åpningstid, eller er det det at man trenger en statlig regulering, at det må dras for en gardin eller dekkes til etter kl. 20 på hverdager og kl. 18 på lørdager?

Det var fristende etter Laila Dåvøys innlegg å be om ordet til en åpenbar misforståelse. For det er helt klart at representanten Dåvøy i hvert fall ikke har lest Fremskrittspartiets program, og det skal jeg heller ikke bebreide henne for. Men én ting må jeg ha lov til å si: Øremerkede tilskudd fra staten er noe helt annet enn å statliggjøre eldreomsorgen. Allerede i dag kommer faktisk pengene fra staten, da riktignok uten at man sier til kommunene hvordan de skal bruke disse. Vi ønsker bare å navngi enkelte områder der man skal bruke dem.

Dette forslaget dreier seg om hvorvidt kommunene selv skal bestemme salgstiden for øl i butikkene, at staten ikke trenger å bestemme dette. Det er det denne debatten dreier seg om. Men for å si det rett ut: Denne debatten har nå spent fra statlig eldreomsorg på den ene siden og – jeg holdt på å si – forbudstid på den andre, at man får tak i alkohol uansett, til om man skal ha brennevin i hver eneste bygd og grend i dette landet, at det ikke vil medføre problem, men hvis kommunene skal få lov til å bestemme at man skal få kjøpe øl f.eks. til kl. 21 istedenfor til kl. 20, da er det et kjempestort problem for samfunnet.

Gunvald Ludvigsen (V) [19:54:24]: Eg hadde ikkje tenkt å ta ordet før representanten Dåvøy kom med spørsmålet om Venstre har ein politikk. Det som eg sa i mitt innlegg tidlegare, var at kommunane skal ha ein alkoholpolitisk plan. Det skal det vere i alle kommunar. Venstre har synspunkt på både øl, vin, brennevin og andre rusmiddel. Det har vi så absolutt. Vi har ein rusmiddelpolitikk. Det reknar eg med at også Kristeleg Folkeparti har.

Poenget, slik eg sa i mitt førre innlegg, er kven som skal bestemme salstider for øl. Eg har sagt at det er kommunen som skal bestemme dette, og at det betyr kommunalt sjølvstyre. Er det nokon som er ueinig i at det er eit kommunalt sjølvstyre? Eg kan ikkje forstå det. Det som eg oppfattar her, er at nokre meiner at han som har skoen på, ikkje forstår sitt eige beste. Det har vi høyrt i mange andre samanhengar elles, frå dei som vil drive med overformynderi. Eg har sjølv vore kommunepolitikar, eg har vore ordførar, og eg meiner framleis at eg i denne rolla frå denne talarstolen, er like seriøs som eg var i den gamle rolla.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 12.

(Votering, sjå side 877)

Sak nr. 13

Interpellasjon fra representanten Inge Lønning til helse- og omsorgsministeren:

«Rehabilitering handler om å gi mennesker som har vært utsatt for sykdom eller skade, en ny mulighet for selvstendighet og aktiv deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. I St.prp. nr. 1 (2006-2007) fra Helse- og omsorgsdepartementet heter det under omtalen av kap. 726 post 21 at habilitering og rehabilitering fortsatt ikke har tilstrekkelig prioritet. En undersøkelse foretatt av SINTEF på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet dokumenterer svikt i rehabiliteringstilbudet både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten. Dette er paradoksalt sett i lys av det høye antallet av mennesker i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidslivet. Et bedre tilbud om habilitering og rehabilitering vil både bidra til bedre livskvalitet for pasientene og samtidig sikre at flere kan være yrkesaktive.

Hva vil statsråden gjøre for å styrke kapasiteten og kvaliteten innenfor habilitering og rehabilitering?»

Inge Lønning (H) [19:57:37]: I den budsjettinnstilling som komiteen gjorde seg ferdig med i uken som gikk, er det skrevet inn følgende setninger:

> «Komiteen mener at habilitering og rehabilitering må bli det neste store satsingsområdet i helsesektoren. En slik satsing vil bidra til bedre livskvalitet og større grad av selvstendighet for pasientene, samtidig som behovet for omsorgstjenester kan reduseres.»

Jeg røper ingen stor hemmelighet ved å fortelle at dette opprinnelig var del av en større merknad utformet av Høyres fraksjon i komiteen. Vi er særdeles glad for at hele komiteen har sluttet seg til dette. Det er nemlig en ganske sterk markering fra en samlet komite av det som er sitert i teksten til interpellasjonen, og som statsråden selv har skrevet inn i budsjettproposisjonen, nemlig at det mangler en del på at habilitering og rehabilitering har høy nok prioritet innenfor dagens norske helse- og omsorgspolitikk.

Jeg hadde anledning til å utveksle noen synspunkter med statsråden i spontanspørretimen sist onsdag om samme tema. Jeg konstaterte med tilfredshet at det var full enighet mellom statsråden og meg om at begrepet «nødvendig helsehjelp» i realiteten også omfatter den bistand til opptrening, rehabilitering, som skal sette den enkelte pasient i stand til å mestre sin egen hverdag på det funksjonsnivå som det ut fra vedkommendes forutsetninger er mulig å oppnå. Det burde være et godt utgangspunkt for et felles løft når det gjelder å sikre at rehabiliteringstilbudet blir godt nok.

Årlig er det mer en 40 000 nordmenn som har behov for opptrening og rehabilitering i institusjon etter sykdom og etter å ha vært innlagt på sykehus. Ca. 18 000 av disse får plass i statlige sykehus, ca. 27 000 får plass i private opptreningsinstitusjoner. Ansvaret for å sikre tilgang på rehabilitering og opptreningstjenester er i dag, som vi vet, lagt til de regionale helseforetakene. Det er deres ansvar å sørge for at tilbudet er stort nok, og at det kvalitativt sett er godt nok.

I SINTEFs rapport Nasjonal plan for rehabilitering – kartlegging av behov, fra august 2005, fremkommer det at de som er intervjuet i undersøkelsen, og det er representanter for landsdekkende organisasjoner som er aktive i rehabiliteringsfeltet, påpeker at det er til dels iøynefallende mangler i dagens tilbud. Ikke minst synes manglene å henge sammen med dels mangel på tilgang på kompetanse og dels mangel på adekvat samordning mellom alle de offentlige myndigheter som har et delansvar for å tilrettelegge rehabiliteringstilbudet. Rapporten dokumenterer en rekke svakheter både i kommunene, i spesialisthelsetjenesten og ikke minst i samhandlingen mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten.

Samarbeidsregjeringen arbeidet med en handlingsplan for rehabiliteringsfeltet. Og ikke minst de partiene som i dag er regjeringspartier, og som i forrige periode var opposisjonspartier, understøttet dette meget aktivt i Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2005. Representantene for de nåværende regjeringspartiene skrev den gang i budsjettinnstillingen følgende:

> «Disse medlemmer vil be om at en slik gjennomgang blir foretatt snarest mulig, og at den følges opp med en opptrappingsplan der både faglige og økonomiske forhold avklares og sikres.»

Nå har jeg registrert at etter regjeringsskiftet er ambisjonsnivået tilsynelatende skrevet betydelig ned. Det foreligger ikke lenger ambisjoner om en egen handlingsplan for rehabilitering. Nå snakker man isteden om en strategi for rehabiliteringsområdet.

I Høyres alternative statsbudsjett har vi foreslått å styrke dette feltet med til sammen 500 mill. kr, fordi vi mener at det er påkrevet, og at det er begynnelsen på denne opptrapping som hele komiteen nå er enig om at det er behov for. Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor er den tenkte handlingsplanen nedskrevet til å bli en strategi? Og vil

(Lønning)
Stortinget på noen måte få seg forelagt de ambisjonene som Regjeringen i fortsettelsen vil legge til grunn for sitt arbeid på rehabiliteringsfeltet? Vil statsråden f.eks. sikre at Helse- og omsorgsdepartementets strategi er samordnet med tiltak som faller innenfor andre departementers ansvarsområder – det gjelder Arbeids- og inkluderingsdepartementets ansvarsområde, det gjelder Samferdselsdepartementets ansvarsområde, det gjelder Kommunal- og regionaldepartementets ansvarsområde, og det gjelder Kunnskapsdepartementets ansvarsområde når det gjelder barn i skolealder. Hittil har de fleste svar når man spør om slike ting vært begrenset til en gjentakelse av at man har økt kommuneøkonomien med så og så mange milliarder som skal dekke alle formål fra det å fylle opp svømmebasseng, styrke barnevernet, styrke antall lærere i skolen osv., men det er jo ikke noe svar på behovet for en målrettet handlingsplan for rehabiliteringsområdet.

Så noen ord om de private opptreningsinstitusjonene. Jeg refererte tallene som viser at den innsatsen om gjøres på dette området, har et langt større omfang innenfor de private opptreningsinstitusjonene enn innenfor de offentlige institusjonene. Det dreier seg om forskjellen på 27 000 og 18 000 brukere. Samtidig viser dokumenterte tall at kostnadene i forbindelse med opphold i de private opptreningsinstitusjonene er i underkant av 1/4 av tilsvarende døgnpris i offentlige sykehusinstitusjoner. Hvis vi i utgangspunktet er enige om at det er viktig at de ressursene vi bruker for å sikre pasientenes behov, strekker til for flest mulig, at flest mulig får et adekvat tilbud, så ligger det jo i kortene at det skulle tilsi at man kjøper der hvor tilbudet er rimeligst. Nå er jo realiteten den at mange av de private opptreningssentrene driver med underskudd og har måttet si opp ansatte. Det gjelder Steffensrud Rehabiliteringssenter, Bøverbru, det gjelder Landaasen Rehabiliteringssenter i Oppland, det gjelder Grande Rehabiliteringssenter, det gjelder CatoSenteret. Godthaab Rehabiliteringssenter har før midten av året opparbeidet et driftsunderskudd på 800 000 kr bare for inneværende år, og må selge eiendommer for å finansiere driften.

Vil statsråden sørge for at det gis tydelige nok styringssignaler til de regionale helseforetakene om at de skal inngå forpliktende, varige avtaler med de kvalitativt gode private opptreningsinstitusjonene?

Det har fra i fjor til i år vært en nedgang i antall rehabiliteringsopphold med 16 pst. innenfor spesialisthelsetjenesten. Også her er det grunn til å spørre statsråden: Vil hun respondere på dette i sine brev/dokumenter til de regionale helseforetakene slik at hun får snudd denne utviklingen i en konstruktiv retning?

Til sist et tema som jeg bare rekker så vidt å nevne, men som er ganske viktig. Statens kunnskaps- og utviklingssenter for helhetlig rehabilitering har påpekt at det er et dramatisk udekket behov for kvalifisert forskning på det tjenestefeltet vi her snakker om. Hvilke planer har statsråden for å styrke forskningsinnsatsen?

E i r i n F a l d e t hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Sylvia Brustad [20:08:00]: La meg først få si at jeg er glad for at det er så stort et engasjement, og at det langt på veg er bred enighet om at habilitering og rehabilitering er områder som det er verdt å satse på.

I Soria Moria-erklæringa har Regjeringa slått fast – og jeg vil gjenta det her – at den etter sjukdom vil «sikre rehabilitering og opptrening til alle som trenger det». Vi vil også arbeide for at unger med funksjonshemning eller kronisk sjukdom får et godt og tverrfaglig habiliteringstilbud. Det betyr at vi skal kunne tilby gode, kompetente og tilstrekkelige rehabiliteringstjenester til både unge og eldre, både menn og kvinner – uansett hvor de bor i landet. Alle skal ha like muligheter til å leve et verdig liv og til å mestre problemer som hindrer dem i å delta i aktiviteter og i samfunnsliv.

Som representanten Lønning er kjent med, vil jeg på nyåret legge fram en nasjonal strategi for rehabilitering. Jeg vil komme nærmere tilbake til den. Det betyr ikke at Regjeringa nedprioriterer dette arbeidet. Jeg vil si snarere tvert imot.

Først føler jeg behov for å gjenta at dagens helselover skal sikre den enkeltes rett til rehabilitering. Det gjelder både i kommunehelsetjenesten og i spesialisthelsetjenesten. I styringsdokumentene for 2006 til de regionale helseforetakene forutsatte vi særlig oppmerksomhet på pasienter som trenger habilitering og rehabilitering. Også i oppdragsbrevet for 2007, som de vil få i januar, kommer det til å stå klart at tjenestetilbudet skal utvikles, slik at behovene til disse pasientene blir ivaretatt. Kommunenes plikt til å ivareta denne pasientgruppa spesielt kommer tydelig fram i det årlige rundskrivet om kommunenes prioriteringer. Dette vil jeg selvfølgelig legge vekt på også i neste års rundskriv.

Departementet vil følge nøye med på hvordan spesialisthelsetjenesten og kommunene dekker disse oppgavene, bl.a. gjennom faste rapporteringssystemer.

Rehabilitering er en prosess som omfatter mange tjenester og tiltak, særlig i kommunene, men også i spesialisthelsetjenesten. Det er ulike behov som vi må forsøke å ivareta. Jeg tenker spesielt på lærings- og mestringssentrene i helseforetakene, egne enheter for rehabilitering og utstrakt samarbeid med private opptreningsinstitusjoner og spesielle helseinstitusjoner. Tilbudet fra de private leverandørene som har avtaler med de regionale helseforetakene, skal være en del av det helhetlige tilbudet til befolkningen. Det å sammenlikne døgnprisen i de private rehabiliteringsinstitusjonene med døgnprisen i sjukehusene, som representanten Lønning gjorde i interpellasjonen om de private avtalespesialistene 16. november i år, lar seg dessverre vanskelig gjennomføre. Institusjonssektoren skal ikke utføre tjenester på samme nivå som sjukehusavdelinger, men samarbeide tett om f.eks. oppfølging etter operasjoner og primær rehabilitering. Sjukehusavdelinger der det arbeides med rehabilitering, har personell – særlig leger, fysioterapeuter og sjukepleiere – og noen ganger også utstyr som de private institusjonene ikke har, og som heller ikke er nødvendig for at de skal kunne fylle sin funksjon. Det er ikke dermed sagt at ikke flere av disse institusjonene vil ha behov for mer kvalifisert personell.

Den forrige regjeringa la gjennom anbudsorganiseringa opp til en omstilling i opptreningsinstitusjonene og i andre rehabiliteringsinstitusjoner som medførte en omfattende reduksjon i antall institusjonsplasser. Noe av dette ble rettet opp etter at vi tok over regjeringsmakta, ved at vi etablerte et eget tilskudd som institusjonene kunne bruke til å utvikle sine tilbud. Flere institusjoner som ellers ville ha måttet legge ned, fikk med dette et grunnlag for å fortsette sin virksomhet.

Tilstrekkelig kapasitet i tjenestene er viktig, men det er ikke så lett å tallfeste dette helt nøyaktig. Ett og samme problem kan løses ulikt. Når det gjelder hofteopererte, kan det for noen være aktuelt med opphold i en opptreningsinstitusjon, mens andre har best nytte av et tilbud i kommunen. Når det gjelder mennesker som har som mål å komme i arbeid igjen etter sjukdom eller skade, kan det på samme måte være aktuelt med tiltak i samarbeid mellom helsetjenester i kommunene og NAV, mens det noen ganger kan være aktuelt med tilbud i institusjon. Disse problemstillingene er tatt opp i St.meld. nr. 9, Arbeid, velferd og inkludering, og vi vil følge opp dette videre gjennom sjukefraværsavtalen med partene i arbeidslivet. Jeg kan forsikre representanten Lønning om at vi samarbeider bredt med de berørte departementer, når vi nå utvikler den nye strategien.

Regjeringa er opptatt av at det skal være god kapasitet med hensyn til habilitering og rehabilitering. Da er det viktig å se på helheten i det tilbudet som gis. Kapasiteten med hensyn til rehabilitering i institusjon, herunder den geografiske fordelinga, er noe Regjeringa arbeider med, bl.a. som ledd i oppfølginga av St.meld. nr. 5 for 2003-2004, Inntektssystem for spesialisthelsetjenesten.

Rehabilitering av god kvalitet skal
- gjenspeile et helhetlig menneskesyn
- ta utgangspunkt i menneskets rett til sjøl å bestemme over vitale livsforhold og til sjøl å kunne sette seg egne mål
- fremme personlig ansvar og mestring og medvirke til at den det gjelder, får innsikt i egne behov, muligheter og begrensninger
- sikre størst mulig grad av egenkontroll over rehabiliteringsprosessen og legge til rette for aktiv deltakelse og medvirkning

Vi vet at et rehabiliteringstilbud ofte medfører at det må ytes innsats av flere instanser, og at det er viktig i størst mulig grad å skreddersy opplegg til beste for den det gjelder. Derfor skal både kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, i tillegg til å bidra til funksjonsforbedring hos brukeren, også tilby opplæring i hvordan en ved sjukdom eller skade kan mestre den nye tilværelsen. Det gjelder for brukere så vel som for pårørende.

Lærings- og mestringssentrene skal bidra til at opplæring blir en integrert del av all medisinsk behandling og rehabilitering. Jeg mener at disse sentrene har en svært viktig rolle, men jeg er kjent med at det ikke fungerer like godt overalt. Det tar jeg på største alvor. Jeg vil sørge for at det kommer på plass.

Jeg vil også nevne utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet. Livet skal leves på mange arenaer. Det gjelder alle. Da er det viktig at det finnes kompetanse og ressurser til å bistå den enkelte i å nå de mål han eller hun har satt seg.

Som varslet i Nasjonal helseplan vil jeg legge fram denne nasjonale strategien på nyåret. Det som det er viktig for Regjeringa å sørge for, er:
- å sikre nødvendig kapasitet med hensyn til habilitering og rehabilitering
- å videreutvikle gode og forsvarlige rehabiliteringstjenester
- å få til bedre oppgavefordeling og samhandling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten og mellom offentlige og private tjenesteytere
- å sikre rekruttering og god kompetanse i tjenestene
- å styrke forskningsinnsatsen

I dette arbeidet samarbeider vi tett med brukerorganisasjonene og med helsetjenesten. Og jeg er – i tillegg til å lytte til Stortinget – innstilt på og svært interessert i å høre hva brukerne og de ansatte i tjenesten har på hjertet.

Kravet til kvalitet vil gjelde for habilitering og rehabilitering som for andre helse- og sosialtjenester. De skal virke, de skal altså gi dem det gjelder, et bedre liv. De skal være trygge, de skal involvere brukerne og gi dem innflytelse. Og det er nødt til å være sammenheng i de tilbud som vi gir. Så må vi sørge for at vi utnytter ressursene på en god måte, at de er rettferdig fordelt, og at de er tilgjengelige for alle som trenger det.

Kommunene er ansvarlige for kvaliteten i de tjenester som de leverer. Dette gjelder selvfølgelig også for de regionale helseforetakene. Når det gjelder kvaliteten i de private institusjonene, skal den sikres bl.a. gjennom avtaler med de regionale helseforetakene.

Klageordninger og tilsyn med tjenestene er også viktige virkemidler for å sikre kvalitet på dette viktige området. Helsetilsynets tilsyn med habiliteringstjenesten og kommunenes tjenester til personer med sammensatte behov har avdekket mangler, jf. en nylig framlagt rapport. Det er mangler som må rettes opp for at vi skal være kvalitetsmessig på høyden.

I tillegg til kapasitet og kvalitet er det selvfølgelig viktig at helsetjenesten samhandler godt, slik også representanten Lønning var inne på, for vi vet at det ofte må være samhandling mellom både spesialisthelsetjeneste og primærhelsetjeneste og også på den kommunale siden når det gjelder sosial omsorg.

I flere år har individuell plan vært et viktig virkemiddel for behandling og oppfølging av hver enkelt. Jeg mener det er det fortsatt, men det er dessverre ulik praksis i forhold til hvordan dette fungerer rundt omkring. Derfor må vi sørge for at dette kommer på plass. Vi må også sørge for at det er god kontakt mellom alle instanser og mellom folk som arbeider på dette viktige området. Jeg vil også komme tilbake til spesielt de utfordringer vi har når det gjelder samhandling, inkludert den sentrale organiseringa av dette arbeidet.

Inge Lønning (H) [20:18:22]: Jeg takker statsråden for svaret, som bekrefter at når det gjelder oppfatning av hva rehabiliteringsutfordringen går ut på, er vi i det aller vesentligste enige.

Det spørsmålet hvor veiene skilles, er nok en gang ambisjonsnivået. Jeg skal ikke føre noen språkdebatt med statsråden om hva som er forskjellen på en handlingsplan og en strategi, men jeg konstaterer at mange av de store brukerorganisasjonene i forbindelse med budsjetthøringen har gitt uttrykk for betydelig skuffelse over at det ser ut som om ambisjonsnivået er jekket ned ganske kraftig. Og jeg fortenker for så vidt ikke de store brukerorganisasjonene i at de leser budsjettforslaget fra Regjeringen også slik at det ikke foreligger noen lesbare signaler om prioritering av dette feltet. Innenfor et ellers stort budsjett er det ikke noe som sier at Regjeringen er opptatt av å prioritere dette i forhold til andre formål innenfor helsesektoren. Det lengste man kommer i den retning, er den indirekte innrømmelsen, at det er ikke prioritert godt nok i dag – og det er vi 100 pst. enige om. Men spørsmålet mitt er jo da: Hva akter man å gjøre for å prioritere det høyere i fortsettelsen? Det synes jeg ikke statsråden gav noe klart og tydelig svar på.

Når det gjelder sammenligningen mellom offentlige og private institusjoner i dette feltet, har statsråden selvfølgelig rett i at en slik sammenligning er beheftet med en del metodiske problemer. Men de problemene går begge veier, for i den prisforskjellen som jeg refererte til, må man også inkludere at i døgnprisen i de offentlige institusjonene er avskrivningskostnader og andre ting ikke innregnet. De kommer i tillegg. Men de private opptreningsinstitusjonene er nødt til også å dekke denne type utgifter innenfor den faststående døgnpris på et sted mellom 1 100 og 1 200 kr. Derfor vil jeg gjerne utfordre statsråden en gang til: Vil hun i det minste være interessert i å bestille en skikkelig analyse av hvorfor kostnadsbildet er slik som det er, hvorfor forskjellen er så dramatisk stor? For det kunne jo tenkes at her er det en lærdom å trekke med hensyn til den måten vi driver rehabiliteringspolitikken på i fremtiden.

Statsråd Sylvia Brustad [20:21:39]: Jeg registrerer at representanten Lønning fortsatt forsøker å gjøre det til et poeng at Høyre og Regjeringa skiller lag når det gjelder ambisjonsnivå. Jeg mener at i den grad det er noen skilnad her, er det i hvert fall i denne regjeringas favør, for det er slik at det var den forrige regjeringa, som Høyre også var en del av, som la om ordninga knyttet til rehabiliteringsinstitusjoner. Det skjedde i juni 2005, og det ble innført fra i år. Og det er denne regjeringas arbeid – vi innførte et eget tilskudd – som er årsaken til at f.eks. rehabiliteringsinstitusjoner som Godthaab, Sofienberg, Sjømennenes Helseheim og Frydenberg har overlevd. Så i den grad det er noen skilnad på ambisjonsnivået på dette området, er det iallfall ikke i partiet Høyres favør.

Men jeg mener det er viktigere å se framover. Det er bra at det hvis en skreller vekk den retorikken, ser ut til å være et ganske bredt flertall som faktisk ønsker noe mer for å sikre rehabilitering for befolkningen. Det tror jeg faktisk at folk er mest opptatt av.

Fra Regjeringas side har vi god kontakt med brukerorganisasjonene. De er, og skal i fortsettelsen være, godt involvert i utarbeidelsen av den nye strategien. Jeg skal selvfølgelig også involvere Stortinget på egnet måte i forhold til rehabilitering i åra framover. Representanten Lønning sier vi ikke har gitt sterke signaler. Jo, denne Regjeringa har det, både gjennom mer penger og gjennom at vi i styringsdokumentene for inneværende år har gitt klar beskjed om at rehabilitering er et område som skal prioriteres. Jeg kan forsikre om at jeg kommer til å gjenta det for neste år.

Når det gjelder spørsmålet om kostnadsforskjeller mellom offentlige og private tilbydere, har jeg lyst til å understreke at jeg mener at private tilbydere, og særlig de ideelle på dette området – det være seg LHLs mange institusjoner eller andre – gjør en storartet innsats. Vi trenger dem, og vi vil ha mer av dem i tida framover til beste for våre pasienter.

Det er ikke enkelt å sammenlikne direkte mellom offentlige og private tilbydere fordi de i mange sammenhenger, som jeg sa i mitt hovedinnlegg, har litt ulike roller å spille innenfor dette området. Men jeg skal undersøke nærmere der det er sammenliknbart, om det er ulike kostnader og eventuelt hvorfor. Men Regjeringa mener det vi sier i Soria Moria om at vi må sikre rehabilitering og habilitering til alle som trenger det. Det har vi på ulikt vis tenkt å følge opp i praksis, også i tida framover.

Jorodd Asphjell (A) [20:24:57]: Jeg er glad for at statsråd Sylvia Brustad i svaret til interpellanten veldig klart slår fast at den enkeltes rett til habilitering og rehabilitering sikres gjennom dagens helselover, og at dette gjelder både i kommunehelsetjenesten og ikke minst i spesialisthelsetjenesten.

Gjennom nasjonal strategi for habilitering og rehabilitering som legges fram på nyåret, varsler statsråden og Regjeringen en offensiv satsing på å få til en bedre kvalitet og kapasitet framover innenfor dette viktige området.

Å ha god kapasitet på helsetjenestene er viktig og nødvendig for å gi lik behandling uansett hvor du bor i dette landet, slik at pasienter raskest mulig får nødvendig oppfølging og behandling ved sykdom og skade. Gjennom tidlig og god rehabilitering vil enkeltmennesket klare hverdagen på en langt bedre måte, og mange vil også kunne komme tidligere tilbake til arbeidslivet. Derfor er avtalen mellom arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden om å sette av 631 mill. kr et viktig grep for å styrke rehabiliteringen.

Vi ser i dag at habiliterings- og rehabiliteringsinstitusjonene er ulikt fordelt mellom de fem helseregionene. Hvor disse helseinstitusjonene er blitt lagt, har en historisk bakgrunn. En endring av den strukturen kan ikke skje over natta, det må skje over tid. En må ikke bygge ned i ett område og bygge opp i et annet, men en må se på hvordan en utjamning kan skje på en god måte framover som ivaretar det brede og gode tilbudet som allerede finnes rundt omkring.

Kapasitet, kvalitet og nærhet til gode rehabiliteringstilbud er viktig. Derfor må denne utjamningen skje over tid. Skal en nå disse målene, må det være et godt samspill mellom stat, fylkeskommuner – eventuelt nye regioner – og ikke minst kommunesektoren. Kommunene og spesia-

listhelsetjenesten gir viktige tilbud på dette området, både i offentlige institusjoner og i private institusjoner drevet også av ideelle organisasjoner.

Det er viktig å bygge videre på det tilbudet som finnes i dag, og at en setter krav til videreutdannelse for dem som jobber her. Videreutdannelse vil bidra til styrket kvalitet og styrket faglig oppfølging av pasientgrupper som har behov for slik behandling. I Sør-Trøndelag har vi en god blanding av offentlige og private institusjoner og ideelle organisasjoner. Å utnytte den kapasiteten som f.eks. LHL på Røros har, som Selli Rehabiliteringssenter AS i Klæbu har, som Betania i Malvik har, og som Munkvold i Trondheim har, er viktig. De har god kapasitet, de har bakgrunn, og de har personell. Det er viktig å bygge videre på dette før en bygger ut nye konkurrerende institusjoner rundt omkring i alle fylker.

Som statsråden svarer, er lærings- og mestringssentre i helseforetakene viktige aktører – med bakgrunn i den bemanningen som finnes ved landets sykehus, gjennom leger, fysioterapeuter osv. Denne fagkompetansen er det også viktig å dra nytte av videre. Hvordan kan fagkompetansen bygges ut i alle områder av landet? Jeg tror at mestringssentrene kan være noe av det som kan legges til lokalsykehusene hvor en har dyktig helsepersonell. Det kan gi nærhet, trygghet og en god faglig kvalitet der hvor innbyggerne bor. Å ha nærhet til hjem, til pårørende og til familie er viktig når en skal gjennom en lang rehabiliteringstid etter sykdom og skade.

Det er alltid mulig å bedre helsetilbudet, som det er mulig å bedre alle andre områder i samfunnet. Det er bl.a. derfor statsråden legger fram en nasjonal strategiplan for rehabilitering på nyåret. Uten de sterke økningene som denne regjeringen og denne statsråden har lagt inn – i motsetning til de budsjettene som den forrige regjeringen la opp til – bl.a. 600 mill. kr til økt aktivitet i 2006 pluss 390 mill. kr nå, hadde vi ikke hatt muligheten til å satse så mye på habilitering og rehabilitering rundt om i helseforetakene.

Harald T. Nesvik (FrP) [20:30:24]: Først en liten visitt til siste representants innlegg, for det skulle blott mangle at man ikke klarer å bevilge litt mer penger til helsevesenet enn den forrige regjeringen gjorde. Aldri har denne nasjonen hatt mer penger, aldri har handlingsrommet vært større, og dermed er også mulighetene til stede.

På mange måter blir denne debatten litt en foregripelse av den debatten som vi skal ha her på onsdag. Jeg skal prøve å være litt forsiktig og ikke bruke opp alle poengene mine før onsdag, men jeg tror allikevel det er mer enn nok å ta fatt i når vi kommer til den debatten.

Det er helt åpenbart at den økonomiske situasjonen til helseforetakene også griper inn i rehabiliteringsdebatten, debatten om å bruke kapasiteten som er knyttet til opptrening og rehabilitering. Etter å ha hørt representanten Asphjells oppramsing av antall institusjoner i eget hjemfylke skjønner jeg godt at han også tok til orde for at omlegging og oppbygging andre steder må ta tid! Det er jeg helt enig med representanten Asphjell i. Men vi må ikke komme i den situasjonen at mange institusjoner i eget fylke er til hinder for å bygge ut der det er stort behov, bl.a. i Helse Vests område, som har en betydelig underdekning knyttet til opptrenings- og rehabiliteringsinstitusjoner i forhold til en rekke andre steder.

Statsråden har også tatt til orde for og varslet at hun vil komme med en nasjonal strategi nettopp på dette området. Det setter jeg veldig stor pris på, og jeg ser fram til at den kommer. Undertegnede har nok en viss mistanke om at grunnen til at det ikke kalles for en handlingsplan eller rehabiliteringsplan, men at det går over til å bli en strategi, er vel litt behandlingsmåten og hvor denne saken skal behandles. Det er nok der mye av det ligger. Jeg kan jo utfordre statsråden på om hun kanskje likevel – selv om planen er døpt om til en «strategi» – vil invitere Stortinget til å være med og behandle dette. Da kan Stortinget også få si sin mening, ha en hånd på rattet, og komme med mange, gode og nyttige innspill, som statsråden helt sikkert vil sette pris på. Det kan være greit at saken også behandles i Stortinget. Den invitasjonen er herved gitt til statsråden. Jeg tror at det statsråden i sin tid gjorde knyttet til eldreomsorgen og utfordringene der – hun rakte ut en hånd til Stortinget og sa at hør her, vi ønsker gjerne innspill før vi kommer til det endelige resultatet, vi tar gjerne debatten fullt ut – hadde man vært godt tjent med også i denne saken. Rehabilitering og opptrening har å gjøre med å se hele mennesket. Det har å gjøre med å kunne følge en person fra man – jeg holdt på å si – har behov for hjelp og fram til man enten er tilbake i jobb eller er bedre i stand til å leve med sin egen sykdom. Det er nemlig ikke alle som kan få opptrening og rehabilitering og så komme tilbake til yrkeslivet, men veldig mange har behov for det for å takle sykdommen sin i framtiden. Det er det også viktig å ha på plass. De omfattes ikke av tilleggsbevilgningene på 604 mill. kr til kjøp av rehabiliteringstjenester, for den avtalen med partene i arbeidslivet var for å få ned sykefraværet, for å holde det lavt. Derfor er det viktig at vi øker handlingsrommet også for de regionale helseforetakene, for det er der betalingsansvaret knyttet til disse tjenestene nå ligger.

Jeg har vært og besøkt en av de rehabiliteringsinstitusjonene som representanten Asphjell var inne på, LHLs institusjon på Røros, som nettopp er en institusjon som har tatt inn over seg etterspørselen etter kvalitet – at vi sikrer oppbygging av kvalitet. Men da må vi også være villige til å betale for det. Det er jo det som er litt av problemet. På den ene siden vil man bygge opp kvalitet – da går også prisen opp – og så får man problemer i den andre enden; man taper anbudene fordi man har satset på kvalitet. Det er derfor vi må følge dette nøye. Vi har etterspurt kvalitet, vi trenger kvalitet, men da må vi også være villige til å betale for det.

Avslutningsvis vil jeg komme litt inn på det som har med individuell plan å gjøre. Det er jo krav til individuell plan. Man sier at man også har rett til helsehjelp knyttet til rehabilitering. Problemet er bare at vi ikke følger det lovverket som er der. Problemet i en individuell plan, som faktisk er en rettighet, blir fulgt i forsvinnende liten grad. Da må vi legge vekt på å sørge for at de lovene og reglene som faktisk er, blir etterfulgt. Det samme gjelder også i

forhold til rehabilitering. Vel, det nytter ikke med et lovverk hvis lovverket ikke følges. Det er den problemstillingen vi må gripe fatt i nå.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [20:35:59]: I SV syns vi dette er en viktig interpellasjon, og det er veldig bra at representanten Lønning har tatt et slik initiativ. Jeg har lyst til å gi denne rosen i starten. Rehabilitering og habilitering av god kvalitet er nødvendig for å få et godt og helhetlig helsetilbud, og det er ikke uten grunn at de store pasient- og brukerorganisasjonene er veldig opptatt av akkurat dette temaet. Derfor ser vi fram til rehabiliteringsstrategien som snart kommer fra Regjeringa. Vi er også veldig opptatt av at rehabilitering og opptrening må være sentrale elementer når den omforente løsningen på sykefraværsdiskusjonen skal settes ut i livet. Her vil det bli brukt mye penger på å få ned sykefraværet, og vi vet at muskel- og skjelettlidelser og lettere psykiske lidelser er viktige årsaker til sykefravær. Å gi folk et tilbud raskt når de har falt ut av arbeidslivet, før de begynner å tvile på egne evner og egen mestring, får sosial angst eller utvikler mer alvorlige sykdommer enn det de hadde fra før, er fryktelig viktig.

Jeg er glad for at helseministeren vil legge særlig vekt på habilitering og rehabilitering i sine oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene. Det er veldig viktig. Det er viktig at både medisinsk og arbeidsrettet rehabilitering inkluderes i dette. Det er liten vits i å satse milliardbeløp på behandling av sykdommer og lidelser dersom vi ikke også sikrer at pasientene mestrer dagliglivet. Da havner de fort i svingdøra, ut og inn av sykehus. Særlig gjelder dette kronikerne. Det er viktig at også kommunene sørger for gode habiliterings- og rehabiliteringstilbud. Dette krever forståelse for rehabiliteringsproblematikken, gode samarbeidsløsninger og tilstrekkelig økonomi.

Det skal gjennomføres kartlegginger for å finne ut mer om det udekkede behovet for habilitering og rehabilitering som skal ligge til grunn for den nasjonale strategien. Det er viktig at strategien sikrer et helhetlig perspektiv på rehabilitering og omfatter både institusjonsbasert og kommunal rehabilitering. Vi har forventninger til at Regjeringas arbeid på dette området vil bidra til bedre måloppnåelse på rehabiliteringsfeltet i Norge.

SV er også opptatt av at habiliterings- og rehabiliteringsfeltets status må økes, og at det må bli bedre forståelse for habiliteringas og rehabiliteringas plass i et folkehelseperspektiv. God rehabilitering krever både tverrfaglighet og høy kompetanse. SV er opptatt av at helseforetakene må styrke og forbedre den institusjonsbaserte rehabiliteringa, i tillegg til at kommunene må gjøre en innsats. Vi må sørge for at ledig kapasitet i arbeidsrettet rehabilitering utnyttes, og at det legges til rette for langsiktige avtaler med institusjonene. Ledig kapasitet i eksisterende institusjoner må kartlegges. Dette har en enstemmig komite slått fast. Lang ventetid for rehabilitering og attføring fører til dårligere prognoser for vellykket behandling. Derfor er det også viktig å sikre aktiv bruk av individuell plan. Vi støtter helseministerens aktive holdning til dette. Det er nødvendig med et krafttak for å sikre at individuell plan brukes, fordi dette er et veldig godt verktøy, når det brukes riktig, for å sikre både samhandling, pasientmedvirkning og framdrift i behandlingsforløpet.

Vi er også glade for at anskaffelsesforskriften er endret slik at rehabiliteringstjenester som ytes utenfor sykehus, nå kan anskaffes etter prosedyren for såkalt direkte anskaffelse, hvor bare anskaffelseslovens hovedkrav må oppfylles. I tillegg er det veldig viktig å sikre langsiktighet i avtalene med institusjonene, særlig med de ideelle institusjonene. Kjøp av rehabiliteringsplasser skal håndteres likt, uavhengig av hvilken region man tilhører.

Jeg vil også trekke fram de spesielle helseinstitusjonene, dvs. Hernes Institutt, Attføringssenteret i Rauland, Beitostølen Helsesportsenter og Valnesfjord Helsesportssenter, som er landsdekkende og ideelle kompetanseinstitusjoner innen fagfeltet rehabilitering. Disse skal inneha en spydspissfunksjon og være pådrivere når det gjelder utvikling av spesialisert rehabilitering. Disse institusjonene har særlige utfordringer med tanke på forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagfeltet, som det er viktig at de regionale helseforetakene tar hensyn til i innkjøpsprosessen.

En enstemmig komite slår i budsjettinnstillinga fast, som representanten Lønning sa, at «habilitering og rehabilitering må bli det neste store satsingsområdet i helsesektoren». Dette er flott. En slik satsing vil bidra til bedre livskvalitet og større grad av selvstendighet for pasientene, samtidig som behovet for omsorgstjenester kan reduseres.

Til representanten Lønning har jeg til slutt lyst til å si at vi tar avstand fra påstanden om at ambisjonsnivået på rehabilitering er skrevet ned, som han sa. Soria Moria-erklæringa gjelder, og den slår fast at vi skal «sikre opptrening og rehabilitering til alle som trenger det.» Hvis vi først skal gå inn i interne forhandlinger i komiteens arbeid, kan jeg jo røpe at det var regjeringsfraksjonen som hadde saksordførerskapet til dette kapitlet, og at alle merknadene er godkjent av departementet.

Laila Dåvøy (KrF) [20:41:29]: Jeg vil også gjerne berømme representanten Lønning for å reise denne interpellasjonen.

Mennesker som er blitt syke, eller som har fått en skade, må møte et helhetlig behandlingstilbud med fokus på forebygging, behandling og rehabilitering. Dette må gjelde alle, uansett alder, type funksjonsnedsettelse og diagnose og videre uavhengig av den enkeltes evne til arbeid. Rehabilitering må ta utgangspunkt i respekten for menneskeverdet og også menneskets rett til selv å bestemme over vitale livsforhold og til å formulere egne mål.

Når vi ser hvor viktig habilitering og rehabilitering er for den enkelte, har også jeg store forventninger til Regjeringens varslede rehabiliteringsstrategi. Med mange innspill fra brukergrupper i ryggen hadde også jeg gjerne sett at det var en plan eller en stortingsmelding, for, som interpellanten har redegjort for, det er store mangler i rehabiliteringstilbudet til landets innbyggere. Dette har også statsråden påpekt. Men det viktigste er jo hva den strategiplanen som det nå er vedtatt skal komme, inneholder.

Personlig mener jeg at rehabilitering må få en sterkere stilling i lovverket. Dette vil jeg komme tilbake til i forbindelse med et eget representantforslag som jeg har framsatt. I dag er retten til rehabilitering nedfelt i loven som et underpunkt eller som en definisjon av helsehjelp, som riktignok er rettighetsfestet, slik også representanten Lønning presiserte. Men rehabilitering fortjener en langt mer synlig og selvstendig plass i lovverket. Det bekreftes også av flere pasientorganisasjoner. Og nettopp det at rehabilitering ikke fungerer i dag for mange pasienter og mange pasientgrupper, tilsier at loven ikke er eller oppfattes som sterk nok.

Sykdomsbildet i Norge forandrer seg. Forekomst av kreft og diabetes type 2 øker, og det blir stadig flere eldre. Et økende antall mennesker med kreft og kroniske sykdommer lever med sin sykdom i mange år og lærer å mestre mye selv. For å møte disse utfordringene må man fokusere mer på å sette pasientene i stand til å mestre egen sykdom og funksjonssvikt i dagliglivet, og også på forebyggende og helsefremmende tiltak, i samfunnet generelt og i forbindelse med sykehusopphold spesielt. Å redusere lidelse og øke livskvalitet er et viktig mål for den enkelte, samtidig som vi vet at det kan være god samfunnsøkonomi i svært mange tilfeller. Redusert behov for framtidig behandling, framtidig pleie, medisiner, større mulighet til å være i arbeid og til deltakelse ut fra egne preferanser og muligheter er ønskede effekter av god rehabilitering.

En undersøkelse ved Feiringklinikken viste at bare én av fem som får en alvorlig hjertehendelse, deltar i hjerterehabilitering. Lungerehabilitering reduserer akuttinnleggelse i sykehus for personer med KOLS. Det kan også dokumenteres.

En undersøkelse fra 2004 utført av Riksrevisjonen, om effektiviseringspotensial i sykehusene, viste at når det gjaldt hofteoperasjoner, benyttet de mest effektive sykehusene rehabiliteringsinstitusjonene som en integrert del av behandlingen.

Det må bli slik at en pasient ikke defineres som ferdigbehandlet når en operasjon er utført. Også rehabilitering er en viktig del av behandlingen. I mange tilfeller er det avgjørende å komme i gang med rehabiliteringstiltak kort tid etter at sykdom eller skade har inntruffet, bl.a. for å gjenvinne tidligere funksjonsnivå, eventuelt for å gjøre funksjonstapet så lite som mulig. Dette vil i neste omgang kunne forhindre hyppige reinnleggelser i sykehus. Raskere tilbud vil også kunne innebære spart lidelse og sparte helseutgifter.

Rehabilitering har ikke hatt tilstrekkelig prioritet verken i kommunene eller innenfor spesialisthelsetjenesten, noe som også påpekes i Nasjonal helseplan.

Til slutt vil jeg nevne at forskning er viktig, som også statsråden var inne på.

Helt til sist vil jeg påpeke det sentrale i at rehabiliteringen inkluderer pårørende. Lærings- og mestringssentrene spiller en viktig rolle i dette arbeidet. Økt kunnskap og informasjon om egen sykdom og situasjon, i samarbeid med pårørende, er også av stor betydning.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [20:46:45]: Rett til habilitering og rehabilitering er hjemlet i rett til nødvendig helsehjelp, slik de fleste partier sier. Det er litt interessant, syns jeg, at Høyre og Kristelig Folkeparti, som har regjert sammen i fire år, er uenige om hvorvidt rehabilitering og habilitering er hjemlet i denne retten.

Vi har jo registrert at representanten Dåvøy har fremmet et forslag i Stortinget om rett til rehabilitering. Derfor er det kanskje ikke så underlig at den forrige regjeringen, Samarbeidsregjeringen, på et vis etterlot et kaos på dette området da den forlot regjeringskontorene. Ansvaret for rehabilitering ble overført til de regionale helseforetakene, og da Stoltenberg-regjeringen overtok, var det kaos i forbindelse med anbudsrundene, som ekskluderte mange institusjoner, også de institusjonene som representanten Inge Lønning talte så varmt om tidligere.

I tillegg valgte denne regjeringen å ikke gjøre noe med hensyn til fordelingen helseregionene imellom. Denne regjeringen og helsestatsråden sier i statsbudsjettet at en skal sette ned et utvalg som skal se på fordelingen av rehabiliteringsmidlene til de regionale helseforetakene. Det er åpenbart at deler av landet kommer svært dårlig ut etter den nyorganiseringen som den forrige regjeringen, Samarbeidsregjeringen, foreslo.

Rehabilitering er et ansvar som ligger på kommunehelsetjenesten, og det ligger innenfor spesialisthelsetjenesten. Jeg syns det er beroligende at statsråden så tydelig sier hvordan dette skal følges opp gjennom det årlige rundskrivet til kommunene og i oppdragsdokumentet til de regionale helseforetakene.

Statsråden forteller at det skal legges fram en strategi for rehabilitering på nyåret, og det er viktig. Jeg syns det blir litt patetisk at det fører til et ordkløveri om hvorvidt det er en handlingsplan eller en strategi. Det vesentlige – enten man kaller det en handlingsplan eller en strategi – er jo at denne strategien eller handlingsplanen blir synlig i de årlige budsjettene, hvor man bestemmer nivået på rehabilitering framover.

Gunvald Ludvigsen (V) [20:50:47]: Rehabilitering og habilitering er eit viktig tema, men samtidig er jo desse orda – rehabilitering og habilitering – vanskelege omgrep. Det er nokre som meiner at rehabilitering er heile prosessen – frå ein kjem under medisinsk behandling til fullstendig restitusjon. Men omgrepet blir også brukt i andre samanhengar. Blir omgrepet brukt i den vidaste tydinga, omfattar det heile prosessen – frå eit menneske kjem under ei eller anna form for behandling til eit tilfredsstillande resultat er oppnådd.

Det kan vere freistande å spørje: Kva er tilfredsstillande rehabilitering? Kva er det eigentleg? Kva er god rehabilitering? Eg vil hevde at vi har for liten kompetanse, for liten kunnskap om kva som er god rehabilitering. Når det gjeld evaluering av rehabilitering, kva som skjer etter at ein har gjennomgått ei rehabilitering – resultatet av det er også eit forsømt område. Her er det eit klart behov for å styrkje forskinga for å få betre kunnskap om det vi gjer. Særleg gjeld dette muskel- og skjelettlidingar, der vi har altfor liten kunnskap om kva som faktisk verkar. Vi veit at vi har store utfordringar, og då er det viktig at vi gjer det vi skal på dette området, på best

mogleg måte. Vi har knappe ressursar som vi må få mest mogleg ut av.

15 pst. av dei som går på sjuketrygd i eit år, kjem tilbake på jobb. 50 pst. hamnar på rehabilitering. 20 pst. får uføretrygd, og 15 pst. hamnar på attføring. Her er det eit stort potensial for å få folk tilbake i jobb ved å auke kvaliteten på rehabiliteringa. Vi treng, som vi har hørt før i dag, arbeidskraft som ikkje minst kan gå inn i helse- og omsorgssektoren.

Målet er at habilitering og rehabilitering skal bidra til at menneske med nedsett funksjonsevne skal kunne oppnå best mogleg funksjons- og meistringsevne, sjølvstende og sosial deltaking i samfunnslivet elles.

Det har vore snakk om strategiplanar, men det finst jo også ei rehabiliteringsmelding, St.meld. nr. 21 for 1998-99, der kompetanseheving, utviklingsarbeid og forsking innanfor rehabilitering er omtalt. Men som eg allereie har sagt, eg trur vi framleis veit altfor lite om dette området.

Eit anna problem er at det er store forskjeller i rehabiliteringstilbodet i dei enkelte kommunane. Det har m.a. samanheng med at forskrifta blir tolka ulikt. Vi har iallfall fått mange tilbakemeldingar frå tilsette i kommunane som peikar på at det er store koordineringsproblem knytt til rehabilitering. Vi veit også at rehabilitering som er begynt på i andrelinjetenesta, ofte stoppar opp i førstelinjetenesta. Så her har vi nokre samhandlingsutfordringar. Eg trur at her har vi, som sagt, altfor mange som fell mellom to stolar.

Venstre meiner, som også representanten Lønning peika på, at ein måte å løyse dette på er å stimulere til meir forsking, som sagt, om kva som er god rehabilitering, og kva som faktisk verkar. Dessutan må koordinering av rehabilitering, spesielt mellom dei forskjellige tenestenivåa, setjast på kartet og evaluerast.

Eg oppfattar eigentleg statsråden slik at ho er oppteken av samhandlinga mellom tenestenivåa. Eg reknar derfor med at ved framlegginga av den varsla nasjonale strategien – viss det er det det heiter – over nyttår blir koordinerings- og samhandlingsutfordringane mellom tenestenivåa sette i fokus.

Berit Brørby (A) [20:55:44]: Å sikre rehabilitering til alle som trenger det, er viktig og en ambisiøs målsetting. Det betyr at en rekke mennesker som i dag har blitt uføretrygdet fordi det har manglet et godt rehabiliteringstilbud, nå kan få en ny sjanse. Det er viktig når en skal be helseforetakene prioritere rehabiliteringstilbudet i sitt område, at hele mennesket blir sett, eller, sagt på en annet måte, at det ligger et menneskesyn til grunn som går på at alle skal ha en rett til å få rehabilitering på den enkeltes premisser.

God rehabilitering er å få til en individuell plan, en koordinert og individtilpasset plan. Dette krever en innsats i hele behandlingskjeden fra primærlege til spesialistene og til lærings- og mestringssentrene. For eksempel for dem som har en alvorlig hørselshemning, og det er det faktisk mange som har, er et helhetlig tilbud særdeles viktig for at livskvaliteten bedres, og at så mange som mulig kan fortsette i jobb. Derfor må et godt rehabiliteringstilbud også innbefatte god tilrettelegging på arbeidsplassen.

Rehabilitering skal også være tilbud om veiledning og respekt for at behovet for den enkelte er ulikt i de ulike livsfasene og fasene av sykdommen. Jeg er veldig stolt av at statsråden så tydelig understreker at i en framtidig rehabilitering skal retten til å bestemme hva som er viktig i eget liv, være det overordnede.

Helseregionene må også utfordres på følgende: Har de fulgt opp hva Stortinget og Regjeringen har satt som krav til å ha et godt rehabiliteringstilbud? For noen tror jeg det er et stykke igjen, selv om de nå har fått et eget tilskudd. Her synes jeg at vi alle må være vaktbikkjer, slik at rehabilitering får den plassen som det skal ha i helseforetakene.

Jeg tror også at en god rehabilitering er avhengig av at en får bedret kunnskapsgrunnlaget for beslutninger om rehabilitering for den enkelte, og det i alle ledd av behandlingskjeden. Kvalitetsutvikling ved lærings- og mestringssentrene og forskning vil gi en mer optimal effekt. Jeg tror at alle som er blitt syke, og som har fått en eller annen funksjonshemning, ønsker å være en del av noe, en del av arbeidslivet, greie seg selv, få en livskvalitet som gir mindre tilleggssykdommer. Etterutdanning av helsepersonell er også viktig, og kanskje burde en stimulere til at flere burde lære mer om hva som er en optimal rehabilitering, f.eks. ved at flere kan ta mastergrad i rehabilitering.

Så vidt jeg vet, har vi 37 lærings- og mestringssentre i Norge. De tilbyr litt forskjellig rehabilitering, men det er viktig i den nye strategien for rehabilitering at kunnskapen de ulike lærings- og mestringssentrene har ervervet, må formidles mellom dem og gjøres bedre kjent hos primærleger og spesialister, og ikke minst hos forskningsmiljøene.

Det er veldig mye bra i det som statsråd Brustad har gjort rede for. Om strategien blir hektet på en forskrift vi allerede har, eller om den skal til Stortinget for en egen behandling, er ikke så viktig. Det viktige er at helseforetakene settes i stand til å gjøre den jobben de skal gjøre.

En god rehabilitering er bedre livskvalitet for den enkelte og faktisk også mindre utgifter for den enkelte og for samfunnet som helhet. Så får vi ta debatten om det forebyggende helsearbeidet en annen gang. For det er som Gro Harlem Brundtland en gang sa, alt henger sammen med alt.

Sonja Irene Sjøli (H) [21:00:12]: Det har vært veldig mye snakk om rehabilitering og mindre om habilitering – kanskje spesielt for den gruppen som statsråden var inne på i sitt innlegg, barn som har en sterk funksjonshemning.

Høyre er opptatt av at tilbudet til funksjonshemmede barn må styrkes, og at det må skje en utvikling av tjenestetilbudet i samsvar med den kunnskap som foreligger om funksjonshemmedes muligheter for læring og utvikling.

Foreldre med hjerneskadde barn som trenger habilitering, må sikres likeverdige tilbud. De må sikres råd og veiledning, uavhengig av hvor de bor i landet. Vi har sett eksempler det siste året på forskjellsbehandling av famili-

er med barn som trenger habilitering. Foreldre som følger intensive programmer for opptrening av barn med ervervet hjerneskade, mener vi representerer en ganske betydelig ressurs for barnets utvikling og en økonomisk besparelse for samfunnet også. Barn er forskjellige, familiene er forskjellige, og det er viktig at vi legger til rette for at de får tilbud som er individuelt tilpasset.

I mange år har alle partiene her i Stortinget vært enige i innstillinger om at foreldrene skal ha frihet til å velge mellom alternative intensive programmer for opptrening av sine barn. Barn har behov for langsiktige og koordinerende tilbud, og alle har ment at det må være en selvfølge at når foreldrene har valgt en metode og et intensivt program, skal foreldrenes valg respekteres. Det gjaldt helt til i fjor høst. Det som regjeringspartiene hadde støttet i mange år, nemlig at foreldrene skulle få velge opptreningsprogram og metode for barna sine, og at det valget skulle respekteres, hoppet regjeringspartiene av, og det er de heller ikke med på nå i denne budsjettinnstillingen. Det er veldig skuffende, nettopp fordi disse foreldrene er en betydelig ressurs for disse barna. De har en hverdag som jeg tror ingen av oss som er her, kan forestille seg. De stiller opp for ungene sine, og da er det viktig at vi stiller opp for de foreldrene og de familiene og prøver å gjøre det mest mulig enkelt å få hverdagen deres til å fungere. Jeg tror det er viktig at når de har valgt et slikt program, etableres det enkle og smidige godkjenningsprosedyrer med tilstrekkelig kapasitet regionalt, og, som sagt, basert på foreldrenes prioriteringer og valg i samarbeid med familienes lege.

Deler av dette er jo en spesialisthelsetjeneste, men jeg tror det er veldig viktig at helseforetakene må samarbeide med hjemkommunene, og at de sammen må ha ansvaret for økonomisk og praktisk støtte til familiene. Rammen rundt den enkelte familie må være individuelt tilpasset og bygge på en økonomisk forutsigbarhet.

Under budsjettbehandlingen fremmet Høyre et forslag om å sikre en faglig uavhengig gjennomgang av de ulike metodene og programmene som benyttes ved habilitering av barn med hjerneskader, og av den effekten de har. Grunnen til at vi vil det, er at det er uenighet i det faglige miljøet i Norge om hva som virker. Fagmiljøet i Norge er veldig lite. Jeg vet at mange av foreldrene bruker utenlandske metoder som er vel dokumentert. Jeg mener det er viktig at vi får en gjennomgang både av de nasjonale tilbudene og de internasjonale metoder og programmer, og vi foreslo derfor at Kunnskapssenteret, som et uavhengig forskningssenter, skal få den oppgaven. Vi fremmet et forslag om det, og jeg er veldig glad for at en enstemmig komite sluttet seg til det.

Nå går klokken veldig fort, president. – Vi hadde også et forslag om et brukerstyrt kompetanse- og ressurssenter. Det har ikke fått tilslutning. Det synes jeg også er skuffende. Som sagt er foreldrene en verdifull gruppe for fagmiljøene også, og de kunne samarbeidet. Men jeg håper jo at etter som tiden går, kan vi komme tilbake til det.

Inge Lønning (H) [21:05:30]: Først et par nødvendige oppklaringer. For det første: Det er ingen uenighet mellom Kristelig Folkeparti og Høyre. Det var det ikke mens vi satt i regjering, og det er det heller ikke i dag – heller ikke mellom representanten Dåvøy og meg. Jeg ser frem til anledningen til å diskutere hvorvidt lovgrunnlaget er godt nok når det gjelder å prioritere rehabilitering.

Statsråden falt i en liten del av sitt siste innlegg for fristelsen til å praktisere maksimen «angrep er det beste forsvar». Det er ikke alltid klokt. Det inspirerte nemlig representanten Skjælaaen til å praktisere den med enda større begeistring, og jeg er redd for at begge er på villspor.

Den forrige regjeringen etterlot seg ikke noe kaos på dette området. Derimot var de tre nåværende regjeringspartiene uenige seg imellom. Arbeiderpartiet, statsrådens parti, støttet Samarbeidsregjeringens forslag om at spesialisthelsetjenesten er helseforetakenes ansvar, og at dermed også bestillerfunksjonen på dette område bør være helseforetakenes ansvar. De to regjeringspartnerne var imot. Så i den utstrekning det er kaos, er det på den rødgrønne siden i synet på organiseringen.

Men la meg så understreke at det ikke primært er organiseringen og plasseringen av ansvaret for bestillerfunksjonen som er utslagsgivende for hvorledes ressursene forvaltes. Statsråden sitter med det øverste politiske ansvar uansett, og det er statsråden som har myndighet til å instruere helseforetakene hvorledes de skal prioritere de ulike formål de har ansvaret for.

På ett punkt konstaterte jeg tilløp til imøtekommende svar i statsrådens annet innlegg, og det var når det gjelder å undersøke hvorledes kostnadsbildet kan forklares i forholdet mellom de private rehabiliterings- og opptreningsinstitusjonene og de offentlige. Det er jeg glad for, og jeg håper at statsråden vil følge det opp og komme tilbake med et svar på hva en slik undersøkelse frembringer av ny kunnskap.

Til sist forskning: Kunnskapsministeren har kommet i skade for å karakterisere Regjeringens budsjett når det gjelder forskning og høyere utdannelse, som et hvileskjær. Det er jo i skøytesporten noen tiår siden det var en aktuell problemstilling. Det ville vært ønskelig om vi hadde en regjering som så at forskning og etablering av ny kunnskap i sin store alminnelighet er den viktigste nøkkelen til fremtiden. Men på dette området er det viktig at nettopp helse- og omsorgsministeren, i forhold til sin kollega kunnskapsministeren, har høye ambisjoner om økt forskningsinnsats.

Statsråd Sylvia Brustad [21:09:01]: Representanten Lønning beskyldte meg og representanten Skjælaaen for å være på villspor da vi prøvde å antyde at det var en ikke helt oversiktlig og enkel situasjon på dette feltet da vi overtok regjeringsmakta, fordi ordningene når det gjaldt anbud, var lagt om og ansvaret overført til de regionale helseforetakene. Hvis denne regjeringa ikke hadde lagt inn noe mer penger for å redde en del rehabiliteringsinstitusjoner, hadde det vært langt færre plasser enn det som nå er situasjonen. Derfor kommer det i et noe merkelig lys når representanten Lønning beskylder denne regjering for at antallet rehabiliteringsplasser har gått ned. – Men la nå det ligge.

Det er ingen tvil om at vi skal satse sterkt på dette i tida framover gjennom sterke styringssignaler til RHF-ene, gjennom mer penger til rehabilitering, gjennom mer satsing på forskning – innenfor dette viktige området har vi også ambisiøse målsettinger – og gjennom å utnytte kapasiteten både i det offentlige og blant private tilbydere. Jeg kan bekrefte at når vi har foretatt en bredere gjennomgang og sammenliknet kostnader mellom private og offentlige, der det er mulig, skal jeg komme tilbake til Stortinget med dette. Noe av grunnen til at det kan være forskjell i kostnader, er at kvalifikasjonene til personellet er ulikt. Derfor kan det være dyrere enkelte steder sett i forhold til hva en kan stille opp med. Men dette kan vi komme tilbake til.

Vi er veldig oppmerksomme på det som flere representanter har vært inne på, nemlig den geografiske fordelinga av rehabiliteringspengene. Vi setter ned et eget utvalg som skal gå igjennom inntektsfordelingen mellom de regionale helseforetak, og derigjennom også til rehabiliteringsinstitusjoner. Det kommer vi også tilbake til.

Så er det viktig for meg å understreke at om en kaller det en strategi for rehabilitering eller en plan, er ikke det det viktigste. Det viktigste er at det virker som det er bred enighet om å styrke både rehabilitering og habilitering, som bl.a. representanten Sjøli var opptatt av, i tida framover når det gjelder barn, og at det er det vi nå skal satse på videre.

Jeg er enig med representanten Nesvik i at vi har en utfordring i å sørge for at de lover og regler som gjelder på området, blir fulgt, og da er det ingen tvil om at mennesker som trenger rehabilitering og habilitering i Norge, er omfattet av pasientrettighetsloven. Det burde overflødiggjøre at en gjør enda mer på lovsida. Men det er en utfordring at det faktisk skal fungere i praksis i alle sammenhenger.

I likhet med representanten Brørby og mange flere er jeg opptatt av at lærings- og mestringssentrene fungerer godt alle steder i landet, både av hensyn til dem det gjelder, og av hensyn til de pårørende. Jeg tror mange har sett på nært hold hvor viktig det er, hvor billig det er, men også hvor utrolig mye man får ut av det. Derfor må vi sørge for at det blir en realitet på langt flere steder enn det som er tilfellet i dag.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er dermed avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte
presidenten: Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 14
(Konstitusjonelle institusjoner)

I
På statsbudsjettet for 2007 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		U t g i f t e r		
1		H.M. Kongen og H.M. Dronningen		
	1	Apanasje	7 900 000	
	50	Det Kgl. Hoff	112 068 000	
	51	Særskilte prosjekter ved Det Kongelige Hoff	24 000 000	
2		H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen		
	1	Apanasje	5 900 000	
	50	H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.	12 629 000	
41		Stortinget		
	1	Driftsutgifter, *kan nyttes under post 70*	621 300 000	
	32	Kjøp av leiligheter, *kan overføres*	15 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	60 300 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	120 500 000	
	72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstitutts bibliotek	1 000 000	
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
	1	Driftsutgifter	37 100 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	5 900 000	
51		Riksrevisjonen		
	1	Driftsutgifter	347 900 000	
		Totale utgifter		1 371 497 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		Inntekter		
3041		Stortinget		
	1	Salgsinntekter	5 700 000	
	3	Leieinntekter	2 500 000	
3051		Riksrevisjonen		
	1	Refusjon innland	1 000 000	
	2	Refusjon utland	1 200 000	
		Totale inntekter		10 400 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

– forslag nr. 1, fra Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
– forslag nr. 2, fra Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
– forslagene nr. 3 og 4, fra Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
– forslag nr. 5, fra Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
– forslagene nr. 6 og 7, fra Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre

Det voteres først over forslagene nr. 6 og 7, fra Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sette i gang arbeidet med å utvikle et overordnet verdiskapningsprogram for norsk fiskerinæring.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utvikle et helhetlig nordområdeprogram som tar hensyn til at olje og gass bare er en del av en helhetlig nordområdestrategi.»

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 88 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.21.49)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en forpliktende flerårig opptrappingsplan for å rette opp den økonomiske ubalansen i kommunesektoren.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 66 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.22.13)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 3 og 4, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en helhetlig evaluering av det offentlige virkemiddelapparatet for bedriftsrelatert støtte. Det bes om at det legges spesiell vekt på resultatoppnåelse og om systemene er tilpasset brukerne.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fortsette ordningen med å la det lokale næringslivet forvalte midlene til regional utvikling, og ikke etablere en fylkeskommunal forvaltning av disse midlene.»

Votering;

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 67 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.22.36)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utvikle strategier/handlingsplaner for bruk av naturgass i regionene rundt de vedtatte og planlagte gasskraftverkene.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 61 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.22.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen styrke og utvide Ungt Entreprenørskap. Ordningen må sikres finansiering slik at det kan legges opp til stabil drift.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.23.22)

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 21 (2005-2006) – om distrikts- og regionalpolitikken – Hjarte for heile landet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 30. november 2006:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til full avgiftsmessig likebehandling av forvaltningstjenester som boligbyggelagene yter til tilknyttede borettslag og til frittstående borettslag og sameier.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 62 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.24.06)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Bjørg-Irene Østrem på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 30. november:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endring i kommuneloven som gjør at kommunestyrer får et større utvalg av samarbeidsmodeller for interkommunalt samarbeid å velge mellom.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 97 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.24.32)

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		U t g i f t e r :	
690		Utlendingsdirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med ..... fra kr 345 625 000 til kr 361 025 000	15400 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Per-Willy Amundsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:85 (2005-2006) forslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Anne Margrethe Larsen og Lars-Henrik Michelsen om å innføre et kjærestevisum for utenlandske statsborgere med norsk kjæreste – bifalles ikke.»

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:85 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Anne Margrethe Larsen og Lars-Henrik Michelsen om å innføre et kjærestevisum for utenlandske statsborgere med norsk kjæreste – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 78 mot 26 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.25.48)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 16. november:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endringer i kommuneloven og valgloven slik at kommunestyrer og fylkesting selv velger valgmetode for valg av ordfører og varaordfører.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 61 stemmer mot og 44 stemmer for forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

(Voteringsutskrift kl. 21.26.16)

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Presidenten: Det riktige stemmetallet blir da 62 stemmer mot forslaget og 43 stemmer for forslaget. Forslaget er dermed ikke bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Vera Lysklætt på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 16. november 2006:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som ikke er basert på gjennomgående representasjon, slik at kommunelovens øvrige bestemmelser om kjønnsbalanse og valgbarhet, blant annet valg av personer under 18 år, ivaretas.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 98 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.27.32)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten har Åge Starheim satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen etablere følgende målsettinger for bedre åpningstider i offentlig sektor som skal være gjennomført før 2009:

1. Statlige kontorer med stor publikumspågang skal være åpne til kl. 1800 på hverdager og i noen tilfeller på lørdager. Eksempler: trafikkstasjoner, skatteetaten, arbeidstilsynet, passhenvendelser, toll- og avgiftsetaten.
2. Alle statlige kontorer med publikumshenvendelser skal i løpet av denne stortingsperioden ha løsninger for telefonbetjening fram til kl. 1800 på hverdager og fra kl. 1000 til kl. 1400 på lørdager. Eksempler: Husbanken, Statens lånekasse for utdanning, Brønnøysundregistrene, Fylkesmannen, Statens forurensningstilsyn, Arbeidstilsynet.
3. Gjennom nettstedene MinSide og norge.no skal statlige etater gi informasjon og tilby personlige elektroniske tjenester hele døgnet. Dette skal være på plass i løpet av 2007.»

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:109 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Kari Lise Holmberg, Olemic Thommessen og Bent Høie om utvidelse av åpningstiden i offentlig sektor – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble innstillingen bifalt med 61 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.28.21)

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		U t g i f t e r :	
702		Helse- og sosialberedskap	
	70	Tilskudd, *kan overføres, kan nyttes under post 21,* f o r h ø y e s med	370 000
		fra kr 3 300 000 til kr 3 670 000	
720		Sosial- og helsedirektoratet (jf. kap. 3720)	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	1 000 000
		fra kr 307 243 000 til kr 308 243 000	
732		Regionale helseforetak (jf. kap. 3732)	
	71	Tilskudd til Helse Øst RHF, *kan overføres,* f o r h ø y e s med	1 350 000
		fra kr 17 394 301 000 til kr 17 395 651 000	
	72	Tilskudd til Helse Sør RHF, *kan overføres,* f o r h ø y e s med	350 000
		fra kr 9 786 879 000 til kr 9 787 229 000	
	73	Tilskudd til Helse Vest RHF, *kan overføres,* f o r h ø y e s med	600 000
		fra kr 8 987 009 000 til kr 8 987 609 000	
	74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF, *kan overføres,* f o r h ø y e s med	100 000
		fra kr 6 521 183 000 til kr 6 521 283 000	
	75	Tilskudd til Helse Nord RHF, *kan overføres,* f o r h ø y e s med	600 000
		fra kr 5 748 090 000 til kr 5 748 690 000	

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten har Vigdis Giltun satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen etablere og gjennomføre en kompetanseplan for rekruttering av flere kvalifiserte arbeidstakere til pleie- og omsorgssektoren i samsvar med den foreslåtte planen i Dokument nr. 8:88 (2005- 2006).»

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:88 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Inge Lønning, Martin Engeset og Bent Høie om en kompetanseplan for å rekruttere flere kvalifiserte arbeidstakere til pleie- og omsorgssektoren – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble innstillingen bifalt med 61 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.29.51)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten har Jan-Henrik Fredriksen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det blir overensstemmelse mellom de statlige begrensninger for utsalgstider for øl og annen alkoholholdig drikk med volumprosent mellom 2,5 og 4,7 og generelle åpningstider for butikker i Norge på hverdager.»

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:108 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Peter Skovholt Gitmark, Olemic Thommessen, Trond Helleland, André Oktay Dahl og Martin Engeset om å innskrenke de statlige begrensningene for salgstid for øl og annen alkoholholdig drikk mv. i butikk – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble innstillingen bifalt med 62 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.30.48)

Presidenten: I sak nr. 13 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 1 4

Referat

1. (89) Ny saldering av statsbudsjettet 2006 (St.prp. nr. 31 (2006-2007))
   Enst.: Sendes finanskomiteen.
2. (90) Igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett (St.prp. nr. 30 (2006-2007))
   Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 21.32.